

ਬੀਬਾ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਅੱਗੇ ਕੜਿੱਕੀ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ - ਭੇਮਾਂ/ਜੰਮ

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ
ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਮਨਜ਼ੀਤ ਸਿੱਖ ਭੇਮਾਂ ਮੁਖ ਸਲਾਹਕਾਰ
ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੱਖ ਜੰਮ੍ਹ, ਅਕਾਲੀ
ਨੇਤਾ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੱਖ ਮਜ਼ੀਠਾ, ਹਰਸ਼ਰਨ ਸਿੱਖ ਭਾਂਤੁਪੁਰ ਜੱਟਾਂ,
ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੱਖ ਬਸਿਆਲਾ, ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਕੁਕੜਾਂ, ਕਸ਼ਮੀਰਾ
ਸਿੱਖ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਦਿਦਿਆਲ, ਡਾ ਹਰਭਜਨ ਸਿੱਖ ਜੁਲਾ
ਮਜ਼ਾਰਾ ਤੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੱਖ ਖਾਲਸਾ ਟਾਂਡਾ ਨੇ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ
ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਚਿਹਰਾ
ਹੋਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਰ ਰਾਜਪੁਰੇ ਦੇ ਆਰ ਪਾਰ ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ
ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੁਟਣ ਮੀਟੀ ਕਾਰਨ

ਅਜੇ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਏ ਐਸ ਪੀ
ਭਲੱਥ ਵਜੋਂ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ

ਭੁਲੱਥ (ਅਜੈ ਗੋਗਨਾ) — ਅਜੇ ਗਾਂਧੀ ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਨੇ ਭੁਲੱਥ ਦੇ ਏ ਐਸ ਪੀ ਵਜੋਂ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਲੇਠੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਗੁੰਡਾ ਅਨਸਰਾਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਿਜ਼ਿੰਠਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋਨਾ ਲਾਗ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ 2018 ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਐਸ ਐਚ ਓ ਫੀਲਡ ਤਜਰਬਾ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੁਲੱਥ ਤੋਂ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਜਤਿੰਦਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕ੃ਪਰਲਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ।

ਪ੍ਰਾਨ ਤੇ
ਸਲਾਹਕਾਰ
ਅਕਾਲੀ
ਪੁਰ ਜੱਟਾਂ,
ਕਸ਼ਮੀਰਾ
ਸਿੰਘ ਜੁਲਾ
ਬਿਆਨ
ਚ ਚਿਹਰਾ
ਲੀ ਨੀਤੀ
ਟੀ ਕਾਰਨ
ਬਚਦੇ ਆ ਰਹੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਖੀਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਤੇ
ਗੂੰਸੇ ਅੱਗੇ ਗੱਡੇ ਟੇਕਦਿਆਂ ਅਖੀਰ ਕੈਬਨਿਟ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ
ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ
ਕੁਰਬਾਨੀ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜ਼ੇਕਰ ਕੁਰਬਾਨੀ
ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲੋਂ ਪਤੀ
ਪਤਨੀ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੌੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇ। ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ
ਬਾਦਲ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਦੋਗਲੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ੀਲ
ਕਿਸਾਨ, ਆੜਤੀਆ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਬੰਦਾ ਬਹੁਤ
ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਖੁਬੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ

ਬੇਵੱਸੀ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿੱਚ ਲ ? ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੀਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰ ਰੁਕੋਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾ ਦੇ ਹਮਾਇਤਕ ਹੋਣ ਦਾ ਅਸਫਲ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ ਅੱਗੇ ਚਲੇ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੀ ਗੋਲੀ ਪਿਛੇ ਹੁੰਟੇ ਤਾ ਆਪਣਿਆ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 328 ਲਾਪਤਾ ਪਾਵਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਰਪਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਖਮਿਆਜਾ ਭੁਗਤਣ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਭਾਜਾ ਨਾਲ ਪਤੀ ਪਤਨ

ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉੱਠ ਰਹੀ ਸੁਭਿਆਂ
ਲਈ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਵੀ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ/ਅਕਾਲੀ ਆਨੁਸਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 250
ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆ ਜੋ ਇਕ ਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ
ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਰਤੀ ਭਰ ਵੀ ਏਤਥਾਰ
ਨਾ ਕਰਿਉ ਇਹ ਪਰਖੇ ਹੋਏ ਦਗਾਬਾਜ਼ ਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹਨ। ਇਸ
ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਜੋਰ
ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ 25 ਤਕੀਕ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਸ
ਪਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਬ ਦੇਵੇਗੀ।

ਨਿੱਕ ਸਹਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿਲਮਾ ਸਕੂਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

ਵਿਗਸਟੀਡ ਕੈਂਬੀਕੋਨੀਆ ਦੇਨਿਵਾਸੀ
ਮਿੱਧੁਪਰਿਵਹਨੁੰਡੁੰਪਾਸਦਾ

ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਰੋਟੀ ਕਲੱਬ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਿਲਮਾ ਸਕੂਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਬੱਚਿਆ ਦੀਮੁੱਦ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆਇਆ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਆਣਕੇ ਫਰਜ਼ਨੋ ਏਰੀਏ ਤੋਂ ਸਕੂਲਿੰਗ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਜੁੜਾ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਬਲਿੰਗਾਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸਟੂਡੀਂਡ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਹਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਲੰਘਣਾ ਪਵੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਸਕੂਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਕਾਮਿਊਨਿਟੀ ਮੈਟੈਂਕਾ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਚਤਾਂ ਕੇ ਭੇਜੇਗਾ। ਅਤੇ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ VOTEDSAHOTA.com ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਨਵਿੱਤ ਕਰਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਊਯਾਰਕ, (ਰਾਜ ਗੋਗਨਾ) - ਬੀਤੇਂ ਦਿਨੀਂ ਲਾਸ-ਏਜ਼ਲਸ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸੁਥੇ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਰਿਵਰਸਾਈਡ ਨਿਵਾਸੀ ਬਲਜੀਤ ਸਿੱਧ ਸਿੱਧਾਅਤੇ ਬਲਰਾਜ ਕੌਰ ਸਿੱਧ (ਬਾਲੀ) ਨੂੰ ਪਿਛਲ ਦਿਨੀਂ ਉਸ ਵਕਤ ਭਾਗੀ ਸਦਮਾਂ ਪਚੁਚਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਬੱਚੀ ਅਮਨੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧ ਬੇਵਕਤ ਇਸ ਫਾਨੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਈ। ਸਵ. ਅਮਨੀਤ ਬਾਸਕਰਥਾਲ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪਿਛਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸੁਖਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਮੀਰਿਕਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟੀਮ ਲਈ ਖੇਡੇ ਅਤੇ ਅਮੀਰਿਕਨ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਵੇ। ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਗੇਮਾਂ ਬੰਦ ਸਨ, ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਕੋਚ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਕੋਚ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਅਕਾਲ ਲਾਲਾਣਾ ਕਰ ਗਈ। ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਟੈਂਸਟ ਵਿੱਚੋਫ਼ਲ੍ਹੂ ਹੋ ਗਈ। ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਬੱਸ ਡਪਰੈਸ਼ਨ ਨੇ ਘੇਰ ਲਈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਥੋੜੀ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਰਹਿਣ ਉਪਰਿਤ ਮੱਤ ਨੂੰ ਗਲ੍ਹੇ ਲਗਾ ਗਈ। ਡਪਰੈਸ਼ਨ ਬੜੀ ਭੇੜੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਬੱਚੇ ਸੰਨ-ਮੁਨ, ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਡਪਰੈਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾਂ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਗੁਰਕ ਕਰੋ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਨੂੰ ਸਮਤ ਬਥਸੇ ਤੇ ਅਮਨੀਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਬਥਸੇ।

ਬੇਗੋਵਾਲ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨ
ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੋਰਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਭੁਲੱਥ (ਅਜੈ ਗੋਗਨਾ) — ਬੀਤੇਂ ਦਿਨ ਬੇਗੋਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਦਫ਼ਤਰ, ਬੇਗੋਵਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ: ਰਡਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੱਚਾਜੀਵੀਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਾਰਕੀਟ ਕੁਮੇਟੀ ਭੁਲੱਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਲੱਕ ਤੋਤਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਖਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧਰਨਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਰਥੀ ਢੂਕ ਮਜ਼ਾਹਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸ ਬੱਚਾਜੀਵੀਂ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਓਹ ਕੋਈ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਕਟਰੀ, ਸਿਰੀ ਨਿਵਾਸ ਕੁੱਕੜ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਾਰਜ ਸੁੱਭ ਕਮਲ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਮਾਸਟਰ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡਕੁੱਲਾ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮੰਡਕੁੱਲਾ, ਲਾਲੀ ਜੈਦ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਬਲਿਆਣੀਆ, ਸੁਖਦੇਵ ਰਾਜ ਜੰਗੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਸਤਵੰਤਪਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਤਿਦਿਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਗਿਆਣਾ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪੰਚ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਮੋਹਤਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜੋਰਦਾਰ ਨਾਅਰੋਬਾਜੀ ਕੀਤੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀਆਂ

**ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਦੂਜੀ
ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀਆਂ
ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਚਪੇਟ 'ਚ ਕਈ ਦੇਸ਼, ਮੁੜ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦਾ ਵਧਿਆ ਖਤਰਾ**

ਕੋਨੇਂਾ ਦੀ ਦਜੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਚਪੇਟ 'ਚ ਕਈ ਦੇਸ਼, ਮੜ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦਾ ਵਧਿਆ ਖਤਰਾ

ਬਿੰਟੇਨ : ਇਜ਼ਗਾਈਲ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਹੜਤਿਆਂ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਸਖਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਜ਼ਗਾਈਲ ਦੁਬਾਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਿੰਟੇਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੋਰਿਸ ਜਾਨਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿੰਟੇਨ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲਹਿਰ ਆਉਂਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੋਰਿਸ ਜਾਨਸਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿੰਟੇਨ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ 6 ਹਫ਼ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਬਿੰਟੇਨ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੀ ਲਹਿਰ ਆਵੇਗੀ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲਹਿਰ

ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ = ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।
 ਡਬਲਿਊਐਚਓ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ
 ਕੋਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੇ
 ਹਨ। ਡਬਲਿਊਐਚਓ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੰਸ
 ਕਲੂਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਧਣ ਨੂੰ ਇੱਕ
 ਚੇਤਾਵਨੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ
 ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੰਸ ਕਲੂਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਹਫਤੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੱਧ ਗਈ ਜਦੋਂ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਮਹੀਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3 ਲੱਖ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਯੂਰਪ ਦੇ ਅੱਧੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 7 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਦੁੱਗਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 3 ਕਰੋੜ 69 ਲੱਖ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ 9 ਲੱਖ 56 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਬਿੱਲ : ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਕੀ ਅਮਰ ਪਵੇਗਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖਦ਼ਾਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਬਾਚੇ ਖੇਤੀ ਸਨਅਤ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਸਵਾਲ - ਅੱਜ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਯਾਨੀ ਐਮਐਸਪੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣਗੇ? ਜਵਾਬ- ਐਮ ਐਸ ਪੀ ਤਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਜਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਵਧਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਮਐਸਪੀ ਜਾਏਗੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਹ ਚੰਗਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਵਾਲ - ਸਰਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਮ ਐਸ ਪੀ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ ਤਾਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਕਿਸਾਨ ਡਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਵਾਬ- ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮਝਦਾਰ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣਾ ਚੰਗਾ ਬੁਰਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਐਮਐਸਪੀ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਮਤਭ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਅਸਰ ਘੱਟ ਜਾਏਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਮਤਭ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਸਵਾਲ- ਕਈ

ਲੋਕ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡਾ ਕਿਉਂ ਹੈ ? ਜਵਾਬ-ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛੋ ਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਕੰਪਨੀ ਹੜਤਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਿਉਂ ਸੋਚ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਵਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਹੀ ਮੌਢੇ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਦਹਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕਣੜ

ਫ਼ ਤੇ ਝੋਣੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹੀਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 70 ਫ਼ਲੀਸਦੀ ਮੰਡੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਐਮਐਸਪੀ ਦਾ ਨੀਵਿਤਰਨ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜਗਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੰਡੀਆਂ ਲ ਤੇ ਐਮਐਸਪੀ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੱਤ ਕਿਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੋਏਗਾ। ਪਰ ਹੌਲੇ ਦੇ ਹੌਲੇ ਕਥੀ ਜਗਾ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਰਨਾਟਕ ਤੇ ਤੇ ਗੁਜ਼ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਕ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੱਲ ਇਹ

ਵਿੱਚ ਆਏਗਾ। ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਕਿ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਾਸਤੇ ਠੀਕ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਸਵਾਲ- ਹੁਣ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਨੇ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕਦੇ ਤੱਕ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਵਾਬ- ਅਜੇ ਇੱਕ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਾ ਉਮੀਦ ਕਰੀਏ ਕਿ ਕੋਈ ਅਸਰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿੰਨਾ ਲੰਬਾ ਚੱਲੇਗਾ। ਨਾਲੋਂ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵੱਡਾ ਤਬਕਾ ਜੋ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ- ਕੀ ਹੁਣ ਝੋਨੇ ਤੇ ਫੇਰ ਕਣਕ ਦੇ ਸੀਜ਼ਜ਼ਨ ਆਮ ਵਾਂਗ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ? ਜਵਾਬ- ਵੇਖੋ ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਛਸਲਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਐਮਐਸਪੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਕਾਵਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਪਰ ਬਾਕੀ ਛਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਸਮਤੀ ਤੇ ਕਪਾਹ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਾਂਗੇ। ਸੋ ਮੰਡੀਆਂ ਦਾ ਡਿਗਣਾ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਪੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ : ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ.

ਚੋਣਾਂ ਤਕ ਜਿੱਤ ਹੋਣਾਂ ਨਿਕਲਦੀ ਦਿਸੀ ਤਾਂ ਮੁੜ ਇਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ !

ਜਲੰਘਰ : ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦਾ ਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤਕ ਲਾਹੋਵੰਦ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇਹੇ ਅਜੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਿਲਾਫ਼ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ 'ਚ ਹੀ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਸਾਲ ਤਕ ਗਰਾਊਂਡ ਰਿਐਲਿਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਚੈਕ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਦਹਾਕਿਆਂ ਪੁਰਾਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇਕਦਮ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੋਣ ਲੜਨ, ਇਹ ਇਕ ਸੁਪਨਾ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਕਿਸਾਨ ਆਰਡੀਨੈਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹਰਸਿਮਰਤ ਬਾਦਲ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਤੋਂ

ਖਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ
ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵੇਂ
ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੁਥੇ 'ਚ
ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ
ਰਿਐਲਿਟੀ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ
ਲਗਭਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਅਗਲੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਤੱਤ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਚੋਣ ਮਾਹੌਲ ਬਣੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰ
ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਅਗਲੇ
ਇਕ ਸਾਲ ਤਕ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਰਿਐਲਿਟੀ
ਚੈਕਅਪ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਆਖਿਰ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ
ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ
ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮ੍ਹਾ ਸਕੇਗੀ। ਜਾਣਕਾਰ ਦੱਸਦੇ
ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਕ ਸਾਲ ਤਕ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ
ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬ
ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ
ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ
ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰ ਲੈਣ। ਹੋਰ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ?
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡਣ ਦੇ ਬਾਅਦ
ਤੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ
117 ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਸਰਵੇਸ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ 117 ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਸਟਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਰੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਤੇ ਇਕੱਲਿਆਂ ਚੋਣ ਲੜਨੀ ਹੀ ਪਈ ਤਾਂ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਅਕਾਲੰਦ ਦਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੁਝ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲ ਸਕਣ ਪਰ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਆਰ.ਐਸ. ਐਸ. ਬਿਲਾਫ਼ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਆਹ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੰਡੀਂ 'ਚੋਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣੋਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੱਠੋੜ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਟਕਸਾਲੀ), ਢੀਂਡਸਾ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਰਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲ ਸਾਬਦ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰਾ ਪਲਾਨ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਚੋਣਾਂ ਤਕ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਹੋਰ ਅਕਾਲੰਦ ਦਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਿੰਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੁਬਾਰਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਠੋੜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ 'ਅਪ' ਨਾਲ ਗਠੋੜ ਦੇ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਆਸਾਰ: ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੰਗ ਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਫਿਲਹਾਲ ਫੈਂਡਲੀ ਮਨਮੁਖਾਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦੌੜੇ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ
ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਵੱ
ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ
ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਵਧਿਆ ਅਤੇ
ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦਾ ਵੀ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਾਰਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਹੈ
ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ
ਦੂਰੀਆਂ ਵਧਣ ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਭਾਜਪ
ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ
ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੱਠੋੜ ਕਰਨ
ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ
ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਇਕ
ਅਹਿਮ ਬਦਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਂਝ ਵੱਡੀ
'ਆਪ' ਸੁਪਰੀਮੋ ਕੇਜ਼ਰੀਵਾਲ ਦੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ
ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਧਰ ਰਹੇ ਹਨ।

**ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਦੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 'ਚ ਐਂਟਰੀ ਬੈਨ,
ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਬਿਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਧਰਨਾ**

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ : ਖੇਤੀ ਬਿੱਲ 2020 ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਭਾਗੀ ਹੰਗਾਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਸਾਂਸਦ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਨੂੰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਾਗੀ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਬਿੱਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਦਾ ਢਾਈ ਕਿਲੋ ਦਾ ਹੱਥ ਸਿੱਧਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ 'ਤੇ ਵੱਡਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਥੋਂ ਵੜਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਟਾਲਾ 'ਚ ਅੱਜ ਗਾਂਧੀ ਚੰਕ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਦਰ ਮੌਦੀ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਫੁਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਕਿਸਾਨ ਸੁਧਾਰ ਬਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਾਵਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਸੇ ਦਲੇਰ ਮਹਿੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਬਿੱਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਅਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

30 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬਾਰਬੇਡੋਸ ਤੋਂ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ਮਹਾਰਾਣੀ ਐਲਿਜ਼ਾਬੈਥ ਦਾ ਰਾਜ

ਬਿ੍ਰਿਟਾਉਨ : ਇਕ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦ ਬਿੱਠੇਨ ਦਾ ਗਜ਼ਘਾਣਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਬਿੱਠੇਨ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਕਰੀਬ 30 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਬਿੱਠੇਨ ਦੇ ਗਜ਼ਘਾਣੇ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਰਿਪਬਲਿਕ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹੈ। ਬਾਰਬੋਡੇਸ਼ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਠੇਨ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਐਲਿਜ਼ਬੇਥ-2 ਉਸ ਦੇ ਗਜ਼ਟਰ ਦੀ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਲਿਜ਼ਬੇਥ ਬਿੱਠੇਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 15 ਅਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਣੀ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ 2021 ਵਿਚ ਬਾਰਬੋਡੇਸ਼ ਆਪਣਾ 55ਵਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਗਣਤੰਤਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਥੋਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਿਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗਣਤੰਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਿਆ ਮੋਟਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜ ਆਰ ਮੋਰਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਵਾਅਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਾਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਖਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਤੁਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ? ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਦੇਣਗੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮਿਸਾਲਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਭੋਸ਼ਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਫਾਇਦਾ ਹੋਏਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੂਜ਼ੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦਾਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੱਟ ਹੋਏਗੀ। ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਇਹ ਫਿਕਰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਿਸਾਲ ਝੋਨਾ ਬੀਜਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅੰਦਰ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਗੇਤਾ ਝੋਨਾ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਿਸਮ-1509 ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 2700 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਤੱਕ ਭਾਅ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਜਨ ਵਿੱਚ ਭਾਅ 1600-2225 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਤੱਕ ਹੀ ਜਾ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸਰਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੈਲਰਾਂ

ਵਾਲੇ ਹੀ ਖਰੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਕਿ ਲੰਮੇ ਰੇਸ਼ੇ ਵੱਧ ਭਾਅ 2212 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 2700 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਮਿਸਾਲ ਨਰਮਾ ਬੀਜਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ: ਮਾਲਵਾ ਪੱਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਨਰਮਾ ਵਪਾਰੀ ਮਿਟੀ ਦੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਪਾਰੀ ਨਰਮੇ ਦਾ ਭਾਅ 3500 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 4500 ਰੁਪਏ

ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੱਟ ਰਹੇ। ਘੱਟ ਦਾ ਭਾਅ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤਕਰੀਬਨ 7000 ਕੁਇੰਟਲ ਨਰਮਾ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਿਟੀ ਦੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਮੇ ਦਾ ਘੱਟੋਂ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਭਾਅ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਨਰਮਾ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ 6859 ਕੁਇੰਟਲ ਨਰਮਾ ਵਿਕਿਆ ਜੋ ਘੱਟੋਂ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਮਿਸਾਲ ਮੱਕੀ ਬੀਜਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁਆਬ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਦੀ ਕਾਫੀ ਕਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੱਕੀ 650 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 950 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਤੱਕ ਹੀ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਕਿ ਮੱਕੀ ਦਾ ਘੱਟੋਂ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 1850 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਭਾਅ ਫਸਲ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਲਾਗਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ-ਢਾਈ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ। ਮੰਡੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੇਣਗੇ। ਦੇਸ਼ ਦੇ 80 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਡਰ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਹੋਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਧਾ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਤੱਕ ਮੱਕੀ ਵੇਚਣ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏਗਾ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕੀਹਣਗੇ।”

ਸਾਇਦ ਦੇ ਕੋੜ ਲੜਕੀਆਂ ਕੋਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਪੱਤ ਸਕਣਗੀਆਂ: ਮਲਾਲਾ ਯੁਸਫ਼ਾਈ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ : ਨੋਬਲ ਸਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਮਲਾਲਾ ਯੁਸਫ਼ਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਇਦ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ 2 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾ ਲੜਕੀਆਂ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਰਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮੂਹਕ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। “ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਕਟ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਚੇ 20 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੜਕੀਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਵਿਸਵਾਵਿਆਪੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਫੰਡਿੰਗ ਪਾੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਧ ਕੇ 200 ਅਰਬ ਫਾਲਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।” ਮਲਾਲਾ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸਟਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਥਾਨੀ ਗਲੋਬਲ ਟੀਚਿਆਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਲੜ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਘੱਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਕਦੇ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋ ?” ਇਸਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੁਸੀਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਹਰ ਥੱਕੇ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡ ਕਦੇ ਦਿਓਗ ?” ਤੁਸੀਂ ਸਾਂਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਕਦੇ ਦੇਵੇਗੇ ਅਤੇ ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋਗੇ ? ਕਾਰਬਨ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪਾਸ ਕਰੋਗੇ ?” ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸਟਰ ਦੇ ਸੱਕਤਰ ਜਨਰਲ ਐਟੋਨੋਵਿ ਗੁਰੋਵਰ ਵੀ ਇਸ ਵਰਚੁਅਲ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਪਾਰ ਵੱਖਣਾ ਪਏਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਰੱਖਣਾ ਪਏਗਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਤਬਦੀਲੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।” ਉਸਨੇ ਅਮੀਰ ਦੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਿਸਾ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

‘ਆਪ’ ਦੇ ਚਾਰ ਬਾਗੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ‘ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ’

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ/ਖਰੜ : ਪੰਜਾਬ ’ਚ ‘ਆਪ’ ਦੇ 4 ਬਾਗੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ’ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ 4 ਬਾਗੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਮਾਲੂ, ਪਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਕੰਵਰ ਸੰਪੂ ਅਤੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਸਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ‘ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ’ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਸੇਵਾਸੁਕਤ ਅਫਸਰਾਂ, ਫੋਰੋਨ ਮਾਹਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਕੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਕਮਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਮਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਧਾਰੀ ਖਾਲਸਾ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਫੋਰਮਾਂ, ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੰਚ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਵਾਲੀ ਇਕ ਗੈਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੰਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਮਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ’ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਫੋਰਮਾਂ, ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੁਧਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੰਚ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਵੀ ਸੂਬੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੰਚ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੁਧਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੁਧਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੁਧਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੁਧਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੁਧਾ

ਕੀ ਹੈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ, ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ?

ਅਜ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਸਦ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਕਿਸਾਨ ਬਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੁੰਜ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲਾਂ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਲਈ ਵਿਧੇਯ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਖਤਮ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਨੀਮਾਨ ਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਭਾਵ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਮੁੜਾਹਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਤਿੰਨ ਬਿਲਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਹੈ ਕੀ? ਇਹ ਇਕ ਗੰਠਡ ਮੁੱਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਸਲ ਉਤੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਘੱਟ ਹੋਣ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਉਤੇ ਅਸਰ ਨਾ ਪਵੇ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਫਸਲ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਕੰਸਟ ਐਂਡ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਉਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਫਸਲ ਦੀ ਬੰਪਰ ਪੈਦਾ ਵਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਫਿਕਸਡ ਇਸ਼ੋਰਡ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਉਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1964 ਵਿੱਚ ਐਲ ਕੇ ਝਾਅ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫੂਡ ਗਰੇਨ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਝਾਅ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੁਭਾਵਾਂ ਉਤੇ ਹੀ 1965 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਖਾਧ ਨਿਗਮ ਭਾਵ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨੋਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਾਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨੀ। ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਉਤੇ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਸਟੇਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੇਲਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਲਾਗਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਫੂਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸੰਕਟ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

1964 ਵਿੱਚ ਐਲ ਕੇ ਝਾਅ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫੂਡ ਗਰੇਨ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਝਾਅ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੁਭਾਵਾਂ ਉਤੇ ਹੀ 1965 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਖਾਧ ਨਿਗਮ ਭਾਵ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨੋਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਾਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨੀ। ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਉਤੇ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਸਟੇਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਹੈ। ਪਬਲਿਕ

ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਭਾਵ ਪੀ ਡੀ ਐਸ ਦੇ ਜ਼ਗੀਏ ਜਨਤਾ ਤੱਕ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਨ, ਇਸ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ 35.57 ਲੱਖ ਤੋਂ 22 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਉਤੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਢੁੱਗਣੀ ਹੋਈ। 2016-17 ਪੀ ਡੀ ਐਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਲੱਖ ਉਚਿਤ ਮੁੱਲ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 20.46 ਲੱਖ ਸੀ। ਹੁਣ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਅਨਾਜ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏ ਪੀ ਸੀ ਦਾ ਨਾਮ 1985 ਵਿੱਚ ਬਦਲਕ ਸੀ ਏ ਪੀ ਸੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗਿਆ। ਇਹ ਖੱਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਬਣਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨੋਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਾਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੇਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 15.93

ਸੰਖੇਪ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ 10.49 ਸੰਖੇਪ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ 6.63 ਲੱਖ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ 2.19 ਲੱਖ ਸਨ।

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਕ

ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਏ ਕਿ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦੇਲਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇਮਰ ਵੀ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਸਾਉਣੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਝੋਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2018-19 ਦੇ 96.93 ਲੱਖ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧ ਕੇ 1.24 ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਭਾਵ 28 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ। ਸਾਉਣ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ 2020-21 ਦੇ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਖੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। 2015-16 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹ ਵਾਧਾ 70 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਥੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ 12 ਲੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 28 ਹਜ਼ਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਂਜੇਂਟ ਭਾਵ ਆਝਤੀਏ ਹਨ।

ਸਾਲ 2019-20 ਦੇ ਹਾੜੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਨੇ ਕੁਲ 341 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਕਣਕ ਖੰਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 130 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਖੰਗੀ ਦੀ। 2018-19 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 443 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਕਣਕ ਖੰਗੀ ਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ 113.3 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਖੰਗੀ ਦੀ।

ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੰਧੀ ਖੰਗੀ ਦੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਝਤੀਆਂ ਨੂੰ 2.5 ਫੀਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੈਦਾ ਹੈ।

ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਜੇਕਰ ਖੰਗੀ ਦੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 6 ਫੀਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੈਦਾ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 20 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ, 30 ਹਜ਼ਾਰ ਆਝਤੀਆਂ, 3 ਲੱਖ ਮੰਡੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ 30 ਲੱਖ ਖੰਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਉਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਿਨੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ 'ਚ ਬੇਸ਼ਮਾਰ ਵਧੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਦੀ ਦੌਲਤ, ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਧੇ ਰੋਟੀ ਦੇ ਲਾਲੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕੋਰੋਨਾ ਲਾਗ ਕਾਰਨ ਜਿਥੇ ਅੈਲਨ ਮਸਕ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੇ ਲਗਾਈ 274% ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਥੇ ਕੁਝ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਟੇਸਲਾ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਅਤੇ ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਮਾਈ ਨੀਂ ਦੀ ਏ। ਐਲਨ ਮਸਕ ਦੀ ਕਮਾਈ 273 ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਲਨ ਮਸਕ ਦੀ ਕਮਾਈ 273 ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜ਼ਰੀਏ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭਾਵ 64.4 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਵਧ ਕੇ 92 ਪਤਾ ਲੱਗ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਛੇ ਮੰਨੀਆਂ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਮਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ 6 ਮੰਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ 6 ਮੰਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 800 ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ

ਕੀ ਹਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਖੇਤੀ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਅਧਿਆਦੇਸ਼ ?

(ਸਫ਼ਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਇਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜੁਗਰੀ ਕਮੋਡਿਟੀ ਐਕਟ
1955 ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ
ਤਹਿਤ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ
ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਟਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ
ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਨਵੇਂ ਆਰਡਿਨੇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ
ਆਲੂ, ਫਿਅਜ਼, ਦਾਲਾਂ, ਤੇਲ ਬੀਜਾਂ ਅਤੇ
ਤੇਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰਨ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਰੋਕ ਹਟਾ
ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ
ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 85% ਛੋਟੇ
ਕਿਸਾਨ ਹਨ,

ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਟੋਰੇਜ
ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸਾਨ ਦੀ
ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਮਦਨੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਛੋਟਾ
ਕਿਸਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਕਿਸਾਨ, ਉਹ
ਆਪਣੀ ਫਲਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ
ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ
ਵਾਡੀ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ
 ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ
 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸਟੋਰ ਕਰ
 ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ
 ਸੀ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ
 ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬੰਡਾਰਨ ‘ਤੇ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ
 ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ
 ਕਿਸਾਨੀ ਦੇਸਤਾਨਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
 ਇਸਦੇ ਨਾਲ, ਸਿਰਫ ਧੰਨਾ ਸੇਠੋਂ ਨੂੰ ਬਲੈਕ
 ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਪੁਰਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ
 ਹੈ, ਬਲੈਕ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ
 ਅਧਿਕਾਰ ਪਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜਾਨੀ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਸ ਵੱਡੀਆ
 ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਾਂ
 ਦੀ ਕਾਲਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ
 ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰ
 ਮਾਰਕੀਟ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ
 ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸਟੋਰ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ
 ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ
 ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ
 ਕਿਸਾਨ ਬੁਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏਗਾ, ਪਰ
 ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਮ੍ਰ ਖਪਤਕਾਰ ਵੀ ਮਹਿਗਾਈ
 ਨਾਲ ਜੂਝੇਗਾ।

ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਫਸਲ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ
ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਫਸਲ ਬੀਜ਼, ਉਹ
ਅਕਸਰ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਫਸਲ ਦੀ
ਕੀਮਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਸੋਚੋ ਕਿ ਵੱਡੇ
ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਭੰਡਾਰਿਤ
ਫਸਲ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਸਮੇਂ ਇਹ ਰੇਟ ਉਚਾ
ਰਹੇਗਾ, ਫਿਰ ਕਿਸਾਨ ਮਹਿੰਗੀ ਫਸਲ ਦੀ
ਬਿਜਾਈ ਕਰਨਗੇ ਪਰ 4 ਤੋਂ 5 ਮਹੀਨਿਆਂ
ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਫਸਲ
ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਏਗੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵੱਡੇ
ਚੁਫੇਰੇ ਆਪਣੀ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ
ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਉਤਾਰਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ
ਕਾਰਨ, ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਵਾਡੀ ਤੱਕ
ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਣ ਆਵੇਗੀ।
ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਮੁੜ
ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ, ਵੱਡੇ
ਖਿਡਾਰੀ ਖਰੀਦ ਕੇ, ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਸਸਤੀ
ਫਸਲ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ
ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਗੇ, ਇਹ
ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਇੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ
ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ 1970 ਤੋਂ ਓਪਨ
ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੋਡਿਟੀ ਐਕਟ ਹੈ ਜਿਸਦਾ
ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਜੋ
ਸਿਸਟਮ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ 50 ਸਾਲ
ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਥੇ,
ਵਾਲਮਾਰਟ ਅਤੇ ਨੈਕਸਸ ਵਰਗੀਆਂ
ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀਆਂ
ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਾਡੀ ਕਰਦੀਆਂ
ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੋਰ
ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਵਧੇਰੇ

ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜ
ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੇਗਾ। ਕੁਝ ਦਿਨ
ਪਹਿਲਾਂ, ਸੀਏਨੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ
ਕਿਸਾਨ ਮੱਕੀ ਨੂੰ 1850 ਰੁਪਏ ਕੁਇਟਲ
ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਨਾਲੋਂ 900 ਤੋਂ 1000
ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਭਾਅ ਤੇ ਵੇਚ ਰਹੇ
ਸਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ
ਬਾਵਜੂਦ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੱਕੀ ਨਾਲ
ਸੰਬੰਧਤ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ 5 ਲੱਖ
ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਮੱਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਯਾਤ
ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਇਸਦੇ
ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਲਈ ਆਨਲਾਈਨ
ਕਿਸਾਨ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਸੰਯਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ

ਮੱਕੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 145 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ
ਹੈ ਭਾਵ 1060 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇਟਲਾਹੁਣ
ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼
ਦੀ ਹੱਡੀ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਚਿੱਠ
ਹਨ ਆਦਿ ਨਾਹਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਲਈ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹਰ
ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਢੁਧ ਅਤੇ ਅਤ
ਭੰਡਾਰ ਭਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਅਨਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਾ
ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
ਬਿਨਾ ਉਥੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿ
ਦੀ ਆਫਤ ਆਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ
ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਲੋਭ ਲਾਲਚ, ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਉਪਦ
ਕੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਰ ਲਈ
ਵੀ ਦੁਖੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ
ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰੁੱਛ ਕਦੀਮ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਤਿਵੱਤ
ਹੋਈ ਦਾਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੁੱਤੂ ਮੌਕੇ ਦੀ ਮੌਦੀ ਸਰ
ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਤਿੰਨ ਆਗਡੀਨੈਸ਼ਨ ਲਿਆਂ
ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗੀੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ
ਹਕੂਮਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ
ਆਪਣੀਆਂ ਤਾਤਵਾਬੀਆਂ ਤਤਤੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ

ਇਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਹੁਣ ਜੱਗ੍ਰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਰਾਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਮਿਡਲ ਕਲਾਇੰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਹੇਠਲੇ ਵਰਗ ਕਿਸਾਨਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਫਾਈਨਾਈ ਗੰਢ ਤੱਥ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਹੋਣ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਾ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਰੀ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਘੁੰਮਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਵੇ, ਦੇਸ਼ ਅੱਗੇ ਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਤਾਵਰਣੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮੱਕੀ ਨੂੰ 1000 ਤੋਂ 1100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕ੍ਰਾਇਟਲ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸਟੋਰ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਜ ਤੋਂ 2 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਫਸਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ 800 ਤੋਂ 900 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਇਟਲ ਮੱਕੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ 1213 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

3) ਤੀਜਾ ਆਰਡੀਨੈਸ ਹੈ - ਮੁੱਲ ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਆਰਡੀਨੈਸ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸਮੱਝੂਤਾ

ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ f
ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ
ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨਗੇ

ਅਕਸਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ
ਦੇ ਗੀੜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਕਡਾਊਨ
ਭਰਦਾਰ ਦੇ ਬਾਬੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ
ਭਰਤੀ ਵਰਤੇ ਬਾਬੀ ਚਿੱਟੀ
ਨਾਜ਼ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ
ਦੇ ਵਿਤਾਬ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।
ਵਿਰੋਧੀ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਵੀ
ਹਿੱਸਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ
ਤੋਂ ਅਜੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ, ਲੋਕ
ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।
ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਲਾਲੇ ਪਏ
ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੈਂ
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲਾਕਡਾਊਨ ਵਿੱਚ ਰਾਤ
ਚਲਾਕੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਛੁਪੀ
ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿੱਲ
ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਣ੍ਹੇ
ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ
ਜੱਬੇਬਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ, ਬੁੱਧੀ
ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਕਿਵੇਂ
ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੁਝਾਉਣ
ਦੇ ਕਿਸਾਨੀ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ
ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕ
ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਹੀ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵਾਲੀ
ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਦੋਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨ
ਕੀ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ
ਧੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਠੋਸ ਦੇਣਾ
ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ। ਕੀ ਇਹ
ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਨ
ਦੇ ਧੱਕੇ ਅੱਗੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ
ਨਿੱਕੇ ਮੌਟੇ ਗਿੱਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਭੁਲ
ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ
ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ

ਕਿਸਾਨ ਸਿਰਫ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਹਰਨਗੇ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਆਰਡੀਨੈਸ ਤਹਿਤ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬਣ ਜਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਸ ਰਾਹੀਂ ਦੱਰ ਸਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਥੋਪਣਾ ਆਹੁਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਾਡਲ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਠੇਕੇ ਖੇਤੀ ਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਾਡਲ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਠੇਕੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਧੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮੱਖ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਟਮਾਟਰ ਤੋਂ ਕੈਪਿਸਿਕਮ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਹਨ। ਜੋ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵੱਡਾ ਭਾਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਡਲ ਅਜੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹੇ ਬਲ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਕਿਸਮਤ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਪੱਧਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਾਡੇ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ। ਤਜ਼ਰਬਾ ਦਰਜਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸਕ ਸ਼ਰਧਾ ਵੱਧ ਕਰਾਵੇਗੀ।

ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੌਦੀ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਆਲਾ ਝਗੜਾ ਵੀ ਵਿਚੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਗਾਹਨਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਕਿਸਾਨ ਹਿਤੇਸੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਜੋ ਮੁੱਢ ਕਦੀਮ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅਲੰਬਦਾਰ ਕਹਾਉਂਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੌਕੇ ਦੀ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਵੀ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬਾ ਹਰਸਿਸਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਹਿਲਾ ਬਿੱਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਲੋਕ ਰੋਹ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਡੱਟ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨੀ ਹੋਜ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਿਹੇਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲਗਾਅ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਧਿਰਾਂ, ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਗਾਇਕ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸੰਗਠਨ, ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਆਦਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਲੋਕੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ

ਸੀ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਤਹਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕੀਮਤ ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਫਸਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗੱਠੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਕੰਪਨੀ ਖਰੀਦੇਗੀ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਸਥਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ 100 ਕੋਲੇ ਉਗਾਏਗਾ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਉਸ ਦੇ 25 ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਮਾੜੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਕਿੱਥੇ ਵੇਚੇਗਾ ..? ਪੋਸਟ-ਸਕ੍ਰਿਪਟ: ਸਿਰਫ ਵਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ। ਵਧਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੋਲ ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮਿਗ ਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬਣ ਸਕੇਗਾ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਰਡੀਨੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਣ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਹਿੱਤੇਸੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨਾਸਮਝ ਨਾ ਸਮਝੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਰਡੀਨੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਐਮਐਸਪੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੱਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੀ ਫਸਲ ਵੇਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਠੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵੇ, ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਦ ਸਮਝਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਵੱਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ
ਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ
ਲੋਕ ਕਿਸ ਮਨਸਾ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ
ਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਮਨਸਾ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਕਿਸਾਨ
ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਪਰਸ਼
ਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਮੌਝ

ਹੀਡਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ
ਗਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ
ਨਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨੀ ਹੇਠ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ
ਥਾਂ ਵਿੱਚਲੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ
ਗਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ
ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।
ਨਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲਗਾਅ ਰੱਖਣ
ਗਰਾਂ ਧਿਰਾਂ, ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਗਾਇਕ,
ਗਰਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸੰਗਠਨ,
ਆਰਥੀ ਆਦਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ
ਵਿੱਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ
ਆ ਰਹੀਂ ਵੀ ਲੋਕੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ

'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਹੋ ਸਕਦੀ
ਹੈ ਨਿੱਕੇ-ਮੌਟੇ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ
ਹਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਸੋਚਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ
ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜਾ
ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਣ ਦਾ
ਸਮਾਂ ਹੈ। ਮੈਂਕੇ ਦੀਆਂ ਫਾਂਸੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ
ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿੱਚੋਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਜਿੰਨਾ
ਚਿਰ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਠੋਕਵਾ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ
ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਨਾ ਚਿਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਧੱਕੇ ਹੁੰਦੇ
ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਫਿਰ ਹੀ ਮੈਂਕੀ
ਦੀ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਰਮ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਟੁੱਟੇਗਾ।

ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਸਟ੍ਰੀਟ 113 ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਮਹਾਨ ਗੁਰਮਿਤ ਸਮਾਗਮ

ਜਨਗਣਨਾ ਫਾਰਮ ਜਲਦੀ ਤੇ ਜੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਭਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ

ਨਿਊਯਾਰਕ (20 ਸਤੰਬਰ) - ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਖੇ ' ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਿਤ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ । ਸਿਤੰਬਰ 18 ਨੂੰ ਅੰਕ ਅੰਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਐਤਵਾਰ 20 ਸਿਤੰਬਰ 10:00 ਵਜੇ ਪਾਏ ਗਏ । ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ । ਰਾਗੀ ਢਾਡੀ ਜਥਿਆ ਨੇ ਰਸ ਭਿੰਨੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਹੈਂਡ

ਗਰੰਥੀ ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲਿਆ ਨੇ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ । ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਵਾਈ । ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸਟੈਨਸ ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ । ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਾਏ ਗਏ । ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਦਪੁਰ , ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟਾਹਲੀ , ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ , ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ , ਰਿਪੀ

ਟਾਹਲੀ , ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ , ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ , ਗਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ , ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ (PRO) . ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਨਗਣਨਾ ਫਾਰਮ ਆਪਣੀ ਜੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਭਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਗੁਰਮਿਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਹਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਣ ਤੇ ਦੰਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਅੰਤੀਮ ਮਿਤੀ 30 ਸਤੰਬਰ ਹੈ ।

TRUMP MOCKS BIDEN'S SURGERY

President Donald Trump again mocked Joe Biden for wearing a mask and asked a crowd in Pittsburgh why the Democrat would spend 'all that money on the plastic surgery' to cover up his face.

'He feels good about the mask,' Trump riffed. 'I wonder in the debate, it will be him and I on the stage, is he going to walk in with a mask?'

The president had his predominantly mask-less audience in stitches, as he poked fun at Biden for mask-wearing on the same day that marked more than 200,000 Americans dying of COVID-19. During his hour and a half long appearance, Trump knocked Biden, but also complimented Republican Sen. Mitt Romney, who said earlier Tuesday he would vote for the president's Supreme Court pick during an election year.

'But he was very good today,' Trump said. 'I have to tell you he was good. I was happy. Thank you Mitt.' Trump started out the rally by complimenting the Pittsburgh Steelers' back-to-back wins, with the help of their quarterback Ben Roethlisberger, who was injured for most of last season. 'Big Ben!' Trump exclaimed. When he spoke about the coronavirus crisis, he told the crowd that the 'bottom line' was that he saved 'millions of lives,' pointing to the original death toll estimate if the U.S. took zero social

distancing precautions. He also said that Biden 'did the worst job in history' dealing with the last pandemic, the swine flu, which globally likely killed the amount of people that COVID-19 did just in the United States. Trump pretty quickly went after Biden for wearing masks.

Medical experts say masks can prevent the spread of the coronavirus. 'I'll be honest, he feels good about that mask, and that's OK,' Trump said of his rival. He then paused, waiting to drop his next line.

'I mean honestly, what the hell did he spend all that money on the plastic surgery if he's going to cover it up with a mask,' Trump said. The Western Pennsylvania audience cheered. The president continued down this path, asking his supporters: 'The question is will he leave it on during the debate?' Biden and Trump are slated to go head-to-head on the presidential debate stage a week from today in Cleveland, Ohio.

'It makes him feel comfortable,' Trump said of mask-wearing, snickering at Biden for sometimes letting his mask 'hang down on his ear.' Trump's personal punch at Biden's looks came as the president has vowed to take the 'gloves off' with just 42 days before the presidential election. It's long been rumored Joe Biden has had plastic surgery - and leading

surgeons say scars that run down the side of his face underneath his ears could be the result of a facelift.

Surgeons say that Biden, 77, began to look noticeably different during the 2008 campaign, and then again shortly before he launched his bid to become the Democratic presidential nominee last year. New York-based cosmetic surgeon Dr.

Arthur Perry described the size of the scar as 'incredible' and told the Washington Examiner in an interview last year that they looked 'fairly recent'. He said: 'The scars come too far from his ear. This is very hard to correct.'

New York Magazine reported last October that Trump has privately marveled at the 'work' he claims was done on Biden's smooth face, with writer Olivia Nuzzi calling it a 'minor obsession' of the president. 'Those who know him say the president is against plastic surgery (by which I assume they don't mean breast implants) and, especially, bad plastic surgery, and he considers it an all-too-common tragedy when someone has their face inexpertly altered,' she wrote. For years, however, there's been speculation around Trump's own look. Controversial journalist Michael Wolff wrote in his first book on the administration that Ivanka Trump, who was on hand in Pittsburgh Tuesday night, would poke fun at her father's 'do and said it was due to

'scalp reduction surgery.' And the book alleged Trump was no longer a natural blond.

In the opening scene of his niece Mary Trump's unflattering portrayal, the new President Trump shows off his teeth to his family. 'I got my teeth whitened. What do you think?' the president said, according to Mary Trump.

Spokespeople for the Biden campaign did not respond to DailyMail.com's request for comment on whether the former vice president had plastic surgery, as Trump claimed. The president is taking the chance that he can be cavalier about the virus and still win, while Biden exerts caution - holding small, socially distant events and traveling less often than Trump.

'He's the worst candidate,' Trump uttered. 'You know where he is today?' 'He put out a "lid" today early in the morning, a lid means he's not going to be anywhere today,' Trump explained. 'I'm working my ass off, I'm in Ohio, I'm in Texas, I'm in Florida, I'm in Michigan, I'm in Wisconsin.' The Biden campaign called a 'lid' for in-person events Tuesday morning, though the ex-vice president participated in two virtual fundraisers, leaking during the second one that he would be receiving Cindy McCain's endorsement. That came via tweet shortly thereafter. The president also again alleged that his opponent was

on drugs. 'This guy doesn't have a clue. He doesn't know where the hell he is. And they'll give him a shot of something,' Trump said. 'What the hell is he taking? And we'd like to ask him and I said that. We want a drug test ... we'll both take it.'

'It wasn't Winston Churchill,' Trump continued, pointing to Biden's final Democratic debate performance against Bernie Sanders in March, which Trump claims was much too improved to be done without substances. 'This wasn't the greatest debate, but he got through, it was fine.'

The ex-veep will travel to North Carolina Wednesday and will likely participate in some sort of memorial service for Ruth Bader Ginsburg later this week. Trump is holding rallies Monday, Tuesday, Thursday, Friday and Saturday. He'll nominate his Supreme Court pick to fill Ginsburg's seat at 5 p.m. Saturday, directly before leaving for a rally. 'Watch the abuse that she will take,' Trump told his crowd, as he's promised to pick a woman. But Trump disparaged other women during his time in Pittsburgh, prompting a 'lock her up!' cheer about Hillary Clinton, a throwback from 2016. He also ripped two of the so-called 'squad' members, saying of Rep. Ilhan Omar, a Somali refugee and American citizen, 'She's telling us how to run our country. How did you do where you came from?'

10 Food Items That Can Be Cooked In No Time

Rightly said, “**Health is Wealth**”. Today, we can see youngsters and kids munching on unhealthy foodstuff. They love dogs, maggi, noodles etc in **Wash poha** under running water and transfer to a ,cooked at home like colander to drain completely. chapatti, sabji, milk etc. Keep aside. In a deep frying pan, heat oil on medium to nutritious than Spicy, junk food. People prefer such seeds and allow to splutter. unhealthy food items, also Add **green chilies, onions, and curry leaves and sauté** due to the reason that these are easily and quickly available. But, if we say that healthy and nutritious food can too be prepared quickly & also, yummy to taste. So why to have unhealthy food with zero benefit to the body peanuts and salt. Stir and in fact, is the leading cause of obesity and other chronic disorders like diabetes & cardio-vascular problems. So, let's have a **coriander leaves**. Serve hot. look on these healthy quickly prepared food items:

1) Kanda Batata Poha – Onion Potato Beaten Rice: Yes, it looks simple, but the flavors just burst in your mouth. A humble blend of potatoes, onions, peanuts, mushrooms and onions, and beaten rice with a tangy and **about 15 minutes** of

simmering the soup, and you're done!

3) Chickpeas in Masala sauce:

The most time you'll spend on this is just waiting for it to simmer. Preparation of ingredients includes just chopping onions and tomatoes. The rest of the time you're letting spices meld in the pan, stirring every so often, and of course steaming the rice. In about 30 minutes, you have an incredibly flavorful meal.

4) Idli Upma : Mash leftover idlis by hand till they break down to small pieces. Heat oil in a vessel. Add mustard, urad, channa dal, red chillies and curry leaves, and keep it on a low flame. Once the mustard seeds crackle and the urad Dal turns a healthy golden color, add onion and turmeric powder for a desired colour. Once the onions turn brown, mix the mashed idlis and add salt.

5) Cheela : For cheela, you need to take besan, wheat flour, onions, garlic pods, salt, coriander, green chillies and red chilly powder in a bowl and add water to make a paste. Heat oil in a pan, and pour the batter on the pan. Fry till they turn brown.

6) Roasted Potato Frittata with onion & Pepper :

A delicious breakfast dish that uses just a few basic ingredients that combine into a mouthwatering flavor. This might run a little over the **30 minute mark**, but only barely and it's well worth it. Once you prep the **potatoes**, they will need 15 minutes in the oven. While they are roasting, get the **vegetables** started in the cast iron pan, and by the time they are done you'll be ready to add all the ingredients — and the **potatoes** — into the

cup of water for about 4 hours or till sago pearls swell up and separate. Heat a **deep frying pan** on medium heat. Dry roast peanuts, peel the skin, and crush them coarsely. In the same pan, add clarified butter and allow heating up. Add **cumin seeds** and allow spluttering. Add **curry leaves** and **green chilies** and sauté for a minute more. Add **potato cubes** and sauté until potatoes turn soft and done. Mix in **sago** and coarsely crushed peanuts and sauté for 5 more minutes. Sprinkle **2 tsp water and mix in salt**. Give a quick stir. Adjust the seasoning.. Turn off the heat and mix in lemon juice. Garnish with coriander leaves and serve hot.

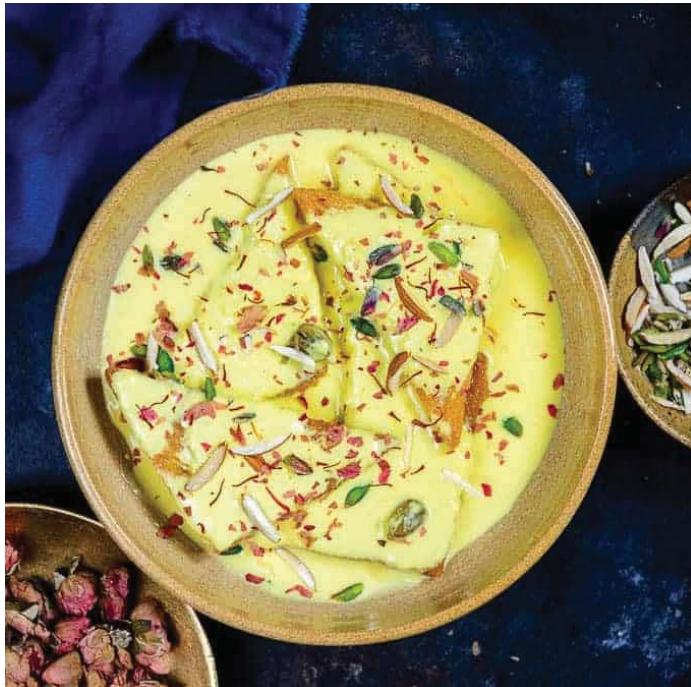

Dr Dimpy Gupta
BDS, MBA
Relationship Manager
Indus Hospitals (Mohali,
Fatehgarh & Dera Bassi, Punjab)

won't take much of your time. Wash and dry the **bhindi**, cut both the ends and cut into two-inch-long pieces. Heat the **oil in a kadhai**, and add the **cumin seeds**. When they turn brown, add the **onions and saute** till the mixture turns light golden. Add the **green chillies and saute** for half a minute. Add the **bhindi**, and sprinkle the **red chilli, coriander and turmeric powders**. Mix well. Add the **salt and amchur** (only if you want the sweet and sour taste). When the bhindi is almost cooked, increase the heat and cook for two minutes.

10) Shahi Tukda : If you're bored of sandwiches, here's a sweet dish you can make with bread. Make a thick **rabadi**, by adding sugar, nutmeg powder, elaichi powder, almonds and pistachios and keep it aside. Toast the bread slices and pour the warm rabadi over the slices. Refrigerate the slices for two hours. Add more almonds and pistachios for a great taste.

-Dr. Dimpy Gupta
BDS, MBA(Symbiosis,
Pune)
Relationship manager
Indus Hospitals(Mohali,
Dera Bassi, Fatehgarh
Sahib,Punjab)

is a filling delight. Despite being packed with calories and starchy carbohydrate, it tastes good. Make sure you **squeeze in lemon juice** only after turning off the flame, to avoid the breakfast from turning bitter. Opt for the **smaller, pearl white sago** for preparing this.

Wash sago thoroughly under running water thrice. **Soak washed sago** in 1

8) Cucumber salad with honey-lime-yoghurt dressing:

This bright, fresh and satisfying salad takes only about 15 minutes to put together. Simply chop up your cucumbers and herbs, combine all the ingredients, toast up some pine nuts and you're ready to sit down and eat.

9) Bhindi Fry : If you have a jiffy to cook a vegetable, pick bhindi and fry it because it

Farm bills, sifting the grain from the chaff

TRUTH VS HYPE Though the government maintains that the MSP regime would remain intact, it's clear that on account of the tax differential between the mandis and new agri-trade areas, mandis will wither away in a short period.

After two of the three contentious agriculture bills were passed in the Sabha via a voice vote, short-Rajya Sabha on Sunday by voice circuiting the Opposition protests vote amid protests from the or pleas for a division of vote. Opposition, Prime Minister Narendra Modi tweeted, calling it a "watershed moment in the history of Indian agriculture". Similar media and government hype followed the three ordinances in June, branding them a "watershed moment in the history of Indian agriculture". On a black Sunday, it appeared free discussion and a "watershed moment in the dissent was under lockdown in our polity. By getting these farm bills passed by Parliament, the Centre has transgressed into the states' domain of managing agriculture, transformational for the uplift of which is on the concurrent list agriculture. This rhetoric under the Constitution. The two notwithstanding, most farmer organisations, barring a handful owing allegiance to the RSS and BJP, hit the streets in protest against the ordinances. Lathicharge and use of force on a peaceful assembly of farmers at Pipili near Kurukshetra recently was saddening and depressing in equal parts, exposing the repulsive face of the regime in Haryana. Farmers' anger is on the boil, forcing the BJP's docile and loyal ally, the Shiromani Akali Dal, to exit the Union cabinet, exposing the package of government propaganda and media hype can conceal hideous reality. If eyebrows are being raised at the haste with which the Centre issued these ordinances in June during the lockdown without waiting for detailed deliberations or approval for these ordinances from Parliament, the worst was yet to come. Unsure of its numbers, the ruling party was rescued by the fiat of the deputy chairman getting the

financing the farmer for family emergencies besides fending for sundry arrangements for crop such as weighing, cleaning, transporting and coordinating with procuring agencies. Instead of addressing the infirmities of the arhtiya system, dismantling the same without an alternative would be painful to all stakeholders.

Though the government maintains that the MSP regime would remain intact in mandis, it's clear that on account of the huge tax differential between the mandis and new agri-trade areas, mandis will wither away in a short period. The farmers are spooked by a similar Bihar experiment in 2006, where

fleeced by private businessmen with mandis out of the procurement equation. The Farmers' Produce Trade and Commerce (Promotion and Facilitation) Bill, 2020, is an enabling legislation for facilitating contract farming. Past experience shows that in a surplus year when there is glut in supply of agricultural

produce in markets, rates tend to nosedive below rates contracted between farmers and companies. Instead of honouring the contract and incurring loss, companies adopt the stratagem of nitpicking in quality such as moisture, lustre, and shrivelled grain, harassing farmers.

Through the new agriculture legislation, the government has furthered the interests of corporate sharks at the cost of farmers, denying them statutorily guaranteed

procurement of crops at the

amended, deregulating stock limits on cereals, pulses, onions, potatoes, edible oil and oilseeds, except for dire situations of war, natural calamity or inordinate price rise.

It is feared that big corporate sharks will hoard these essential commodities on the arrival of crops, create artificial scarcity and sell at exorbitant rates later, hitting the average consumer the hardest.

Section 4 of the Essential Commodities Act has already been MSP.

Punjab sows but will not reap

GUEST COLUMN Saying that the state can no longer impose a market fee on trade conducted in its own physical space is nothing short of a territorial invasion through legislative action. A veritable Trojan Act.

The last few weeks have seen the farmers of Punjab being labelled anti-farmer, take up arms against three pro-big conglomerate, laws being passed by questionable Parliament. Originally styled as these laws throw up a ordinances, these were the gamut of issues from the Farmers Produce Trade and Commerce (Promotion of Agriculture and Facilitation) Ordinance, subject; so says entry 14 and 2020; the Farmers of List II of the seventh (Empowerment and schedule to the Protection) Agreement on Constitution. As is fisheries Services Ordinance, 2020; commerce within the state and the Essential Commodities (Amendment) entry 28. Even the non-Ordinance, 2020. The existent taxes on farm distress is largely about the income's at entry 46. first piece of legislation. Hence, Parliament as wheat, rice, or other soul of India lives in her possesses no legal competence to enact such by the Mahatma. So, when law and this is strictly laws are passed affecting within the underlying substratum dominion of the state of agrarian life, there is bound to be turmoil. While legislation states that it is legally permissible, the fact that the government first choice relating to sale and tried to sneak in these laws through ordinances as and inter-state and intra-opposed to a properly state trade. This no doubt debated legislation drags it under entry 42 of weakened confidence in the Union List of matters in them. There was after all no emergency need for such legislation through an ordinance. The ordinance there. We did not need a President is satisfied that A farmer in Punjab was free circumstances exist which to sell his produce in render it necessary for him Haryana; as was a farmer to take immediate action". One wonders what these to trade in Punjab. And, urgent circumstances they did so. The legislation might have been. The fact first sets up a superfluous that these ordinances have objective to justify itself, then been subsequently and then pretends to legitimised through achieve it. Even the legislation has not cured body of the legislation trust deficit into which betrays signs of having

been stretched to, on the one hand, retrofit itself into legal parameters of price protection mechanisms, competence and on the other hand achieve the intended aim of substituting the state's power of regulation of agro markets and inter-state trade of "foodstuffs", the law "farmers produce" which covers the state produce which is otherwise regulated by the state Acts, it directly impinges on the state's power to regulate such produce. The convoluted definition of "trade area" when distilled means that but for mandis and other private markets under the existing state Act, virtually any and every part of the state of Punjab is a trade area and governed by this Central legislation. The financially crippling effect of this is achieved through Section 6 which prohibits the states from imposing any market fee on such a "trade area", effectively saying that the state can no longer impose a market fee on trade conducted in the physical space of its own state. This is nothing short of a territorial invasion

stood the test of time. network, a familiar face is Despite its rustic origins, often the impetus for ease the mandis governed by of trade. There are the Mandi Board have numerous safety checks in grown organically to take the state Act missing in the care of the needs of all Central law. concerned; a perfect marriage of free trade and legislation is to what any regulation. The necessity of state would loath, the being licensed to trade (just decimation of the local as in any other regulated market system and the activity) creates an abolition of the state/umbrella of oversight and district mandi boards. The accountability. This is true purpose of legislation gravely missing in the new should be either to protect law. Dispute resolution its citizen's rights or to being conducted by/ govern more effectively. It through the market should never be used as a committees has the local medium of subterfuge much persuasive value that may less as a political weapon. It not be completely is unfortunate that this substitutable by another weapon is being fired off the system. For a farmer who shoulders of those who are may not have the perhaps the most fragile class confidence of a city of all: Farmers.

FAT TO SLIM NEW JERSEY

SHIKHA A SHARMA

Director Deepti Sachdeva

Bigest brand in diet and nutrition

Lose weight with herbs and spices

No supplements

No starvation

No exercise

Only Eat Sleep Lose

online consultation

lose upto 10 pounds and 3 inches in a month

Takes care of health issues like bp, thyroid, cholesterol and more

CONTACT Deepit Sachdeva

CALL OR WATSAPP 609 7123341

Website www.fattoslimnewjersey.com

Follow us on FB page Newjerseyfattoslim

Health & Fitness

Consuming soy, broccoli, kale may help cut side effects of breast cancer treatment

The findings, led by researchers from Georgetown University, showed that intake of cruciferous vegetables and soy foods were associated with fewer reports of menopausal symptoms.

Consuming soy foods such as broccoli may help reduce common side effects of treatment in breast cancer survivors, researchers say.

Cholesterol alert: 50% of middle-aged individuals have hardened arteries

A high level of so-called "bad cholesterol" is the main reason why apparently healthy individuals suffer heart attacks or strokes in middle age.

Half of middle-aged people who are normal weight and don't smoke or have diabetes may have clogged arteries, researchers said Thursday, urging stronger measures to lower cholesterol. A high level of so-called "bad cholesterol," or LDL-C, is the main reason why apparently healthy individuals suffer heart attacks or strokes in middle age, said the report in the Journal of the American College of Cardiology (JACC). "Atherosclerotic plaques are present in 50 % of middle-aged individuals (40-54 years old) with no classical cardiovascular risk factors," said the study. The report was based on nearly 1,800 people who had no classical risk factors for heart disease or stroke.

LDL cholesterol was the top predictor of arteries that were in the process of hardening, but had not yet caused a health crisis. "Even in people with optimal blood pressure, blood sugar, and total cholesterol, we detected an independent association between the level of circulating LDL-C and the presence and extent of subclinical atherosclerosis," said study co-author Javier Sanz of Spain's Centro Nacional de Investigaciones Cardiovasculares Carlos III (CNIC). Current guidelines from the US National Cholesterol Education Program describe LDL-C levels that are above 160 mg/dL as "high." Those from 130 mg/dL to 159 mg/dL are considered "borderline high."

Experts should consider lowering these thresholds to improve population health, the researchers argue. "Although the absence of classical cardiovascular risk factors is linked to a low risk of cardiovascular events, people in this situation still have heart attacks and strokes," said lead author Leticia Fernandez-Friera. "We therefore need to define new markers of early atherosclerosis in these apparently healthy individuals."

Treatments designed to prevent breast cancer recurrence often inhibit the body's production or use of cruciferous vegetables may be the source of the benefit, researchers said.

As a result, such patients often experience hot flushes and night sweats, among other side effects that are commonly post menopause. The findings, led by researchers from Georgetown University, showed that intake of cruciferous vegetables and soy foods were associated with fewer reports of menopausal symptoms.

Higher soy intake was also associated with less reported fatigue. Phytochemicals, or as dietary habits, in relation

to side effects of treatments, and Treatment, the team said lead author Sarah Oppeneer Nomura from the Lombardi Comprehensive Cancer Center.

"These symptoms can adversely impact survivors' quality of life and can lead them to stopping ongoing treatments," Nomura said. "Understanding the role of life style factors is important because diet can serve as a modifiable target for reducing symptoms. The study addresses an important gap in research on the possible role of lifestyle factors, such as dietary habits, in relation to breast cancer patients among breast cancer survivors," she added. For eating soy, if they have not consumed it before, the Breast Cancer Research researchers warned.

Self control: Mindful yoga can help troubled youth reduce risky behaviours

In spite of early life stressors, positive coping behaviours, either learned or self-generated, can actually have a protective effect.

Practising mindfulness-based yoga can help young people, who are dealing with stressful situations like exposure to violence and family disruption, avoid turning to negative, risky behaviours, scientists say.

Researchers from the University of Cincinnati (UC) in the US looked at the link between stressful life events and an increase in substance abuse, risky sexual behaviours and delinquency in a diverse population of 18- to 24-year-old youths.

As part of a 10-year study, Jacinda

Dariotis, public health researcher at UC, spent 12 months focusing on early life stressors as a predictor of risky sexual behaviour, substance abuse and delinquency for more than 125 at-risk youths. Dariotis found a small number of the youths were already engaging in constructive coping behaviours on their own that will have positive outcomes later in life. The study revealed that in spite of early life stressors, positive coping behaviours, either learned or self-generated, can actually have a protective effect.

"We found that many of these youths who

had endured stressful life events and otherwise would have fallen into the risky behaviour trap could actually have positive outcomes later in life because they chose to join in prosocial physical activities, yoga or mindfulness meditation," said Dariotis.

"We took a holistic approach, looking at these issues from a social and biological perspective," she said. Testosterone can be influential in dominance and aggressive behaviours, but if directed through prosocial behaviours like sports, yoga or healthy competition it can have very positive outcomes.

India under covid-19

There is havoc of covid-19 in whole world. America is one of the most high risk countries where more than lakh cases come in. There are other countries like Japan, Spain, Italy, India, Germany are effected. Now day's this virus effects also on punjab. many people died because of this virus. This virus mainly effected nose and throat and it's spread like fire in everywhere. World health organisation declared it a pandemic disease. People had suffered from many severe diseases like saras, plaque, dengue fever and they have beat all of them. This virus occurs due to destruction of nature by human and human itself. This virus seems like that it is taking revenge from human of doing destruction of nature. For instance, air pollution is reason of cancer and this virus is destroying human's life. Who get ready

with an advisory of this pandemic disease.

Today, lockdown in whole world give the proof that this virus most dangerous for everybody. Not only this public transport is also not allowed and border are sealed. Religious places are locked due to this virus. I think this is a good decision of government for the safety of people. Government has passed his order to stay at home and be safe. But some people not taking it serious. On other side people are spreading rumours of this virus by social media. In some areas people follow blind faith to get rid of this virus. They should understand that this is pandemic disease and we can get safe only using precautions like using good quality of soap and sanitizer, put mask on face. Mask protect the infected people from infected

We should follow rules and regulations to keep away from this virus and people cooperate in this critical time. They should keep themselves at home and take precautions. If they can get advantage of reading knowledge books, make better relations with family. This virus can be controlled if people and government are come together. There is need to aware the people not to afraid of it.

At some extend, we can get rid of this virus if we follow some rule by sneezing put hand or cloth on nose and wash hand properly with soap. In that the coronavirus can be under control.

Noordeep komal
Komalbajaj18526@gmail.com

Forget marriage anniversaries. Celebrate these 10 relationship milestones instead

Sure, your wedding was a pretty important day in your life. But these other, smaller occasions also deserve to be celebrated.

Every relationship has its cute moments. And sometimes, in the monotony of daily life, we often forget to stop and cherish the smaller acts of love and kindness that define your equation. And not every celebration needs to be an over-the-top, grand gesture. Here's to treasuring every little milestone:

1) Do you remember when you first realised you were in love? When you finally understood why your heart raced when you were around a certain someone? That's a day you need to commemorate! Try to recapture that feeling with your partner by your side.

2) The first time you say 'I love you' to your partner is important. It signifies the beginning of something beautiful! Mark this day with your significant other in your own special way. A quiet dinner, a trip to an amusement park, or a long walk – whatever works for you!

3) The first time you two shared a kiss. The memory brings a smile to your face,

doesn't it? Shared intimacy certainly deserves to be celebrated.

4) Every couple has gone out on a movie date at some point. The first such date is usually full of awkward moments where you may not know whether it's okay to hold hands, or put your arm around the other person. But that's what makes looking back at it so sweet! So, go ahead and recreate it by watching the same movie at home.

5) When you introduce your partner to your parents, it means you're pretty serious about the relationship. Whether it was at a family dinner or a private occasion that you invited your partner to, it shows how much you had matured together. You could throw a small, cozy house party with your partner and relatives to celebrate your love.

6) It may feel natural now to hang out with your spouse and your squad together, but it wasn't always so. Your friends are an important part of your life and asking your

partner to join the inner circle is a special occasion. Get the gang in one place and mark this definite milestone!

7) The first trip you take with your special person is memorable for a multitude of reasons. It leaves you with a lifetime of moments you can always look back to! Take off on a second honeymoon or a small weekend getaway and have fun!

8) In the initial phase of any relationship, both the people put their best foot forward. But when you finally relax around your partner and completely are yourself, that's an important milestone. Celebrate the time you stopped bothering to pile on make-up before meeting your partner, or double-checking whether you smell great.

9) Trust is the foundation of a stable relationship. When you decide you can

share your phone, email or social media passwords with your partner without any hesitation, it means you two have come a long way. So, the first time you gave out your password is a milestone that deserves to be valued.

10) Not all milestones need to be lovey-dovey. Proudly celebrate your first fight because it means you also made up and didn't leave each other at the first sign of trouble. You survived choppy waters. That's something to hold on to, isn't it?

Price to pay: How Bitcoin bitterness is making messy divorces even worse

Rising popularity of Bitcoin means more separations involve the currency, which is difficult to trace and hard to value.

Divorces are messy, and cryptocurrencies are helping to make them a whole lot more so. Virtual currencies such as Bitcoin and Ethereum are a new challenge for UK lawyers, plagued with volatility and secrecy that is extending the already painful process of dividing a couple's assets.

The rising popularity of Bitcoin--and for a while at least, its rising value--means more separations involve the currency, which is difficult to trace and hard to value. Although parties have a duty to provide full disclosure of their assets in a divorce, the anonymous nature of cryptocurrencies potentially make

them a safe haven for spouses wishing to hide their money from a warring partner.

"Often in a divorce one spouse is looking for a pot of gold that doesn't exist. But with cryptocurrencies, it's possible the pot does exist," Toby Yerburgh, head of Family Law at Collyer Bristow, said in an interview. Yerburgh said he started to get cases where partners are concerned about hidden Bitcoins since the currency became better known last year.

If one party decides not to disclose or provide evidence of their holdings, the divorce process becomes more expensive and time-consuming, and could result in the partner failing to

get a fair share of assets. This can amount to a lot of money in the U.K., which has a reputation of being a more sympathetic place to play out high-stakes divorces, because judges generally order a 50-50 split of assets, giving equal weight to the work of a wealth creator and a partner.

"It's creating another layer of distrust that we haven't had to deal with before," Jo Carr-West, a partner at Hunters, said in an interview. "The public perception that there is a lack of a paper trail causes the anxiety."

Cryptocurrencies traded using an online exchange or bought with funds from a bank account can be easier to trace and value. But if a cryptocurrency is moved offline -- for example, if someone transfers their digital wallet onto a USB -- then it becomes more difficult. In this case, a digital forensics expert can be brought in to search through the spouse's email to determine what transactions have taken place. This is a slow process that can cost thousands of pounds -- sometimes more than the currency itself is worth.

Supportive relationships may reverse health effects of childhood abuse

Having supportive relationships in adulthood -decades after the abuse mid-life can counteract some actually occurred," said Chiang, lead author of the study published in the journal Nature Human Behaviour.

found. "This is one of the first studies to provide evidence social support during this suggesting that experiences long 'incubation' period or interim could after exposure to abuse can offset health risks associated with mitigate the mortality risks much earlier experiences of associated with early abuse," she said. Using a sample of more than 6,000 adults in the US, the researchers examined in the US. Given the serious health consequences of childhood abuse support decreased mortality risk later in life, such as heart disease, associated with self-reported stroke and some cancers, exposure to three types of researchers wanted to examine childhood abuse: severe physical whether there's anything that can abuse, modest physical abuse and be done to compensate or reverse emotional abuse. Social support these effects."Many of the was associated with a lower diseases associated with mortality risk, which the childhood abuse typically emerge researchers expected given prior in middle and later stages of research.

आर्थिक दबाव में मोदी ने लिया सबसे बड़ा जोखिम

सनत जैन

मोदी सरकार द्वारा खेती से जुड़े तीन बिल पर बहुत भारी पड़ सकता है। इस बात को पाती है। जिसके कारण किसानों को मंडियों नहीं है। इन छोटे छोटे शब्दों में किंतु अनुबंध के तहत लेकर उनकी उपज को संसद में पेश किए गए। इन बिलों के पेश सरकार और संघ भी बहुत अच्छी तरीके से में मजबूरन व्यापारियों द्वारा समर्थन मूल्य से और परंतु के साथ किसानों के साथ जो मनमाने तरीके से खरीदेंगे। बहुराष्ट्रीय होने के बाद से ही कई राज्यों में किसान समझ रहा है। इसके बाद भी सरकार की कम कीमत में अपनी फसल बेचने मजबूर अनुबंध होंगे वह किसानों का भला नहीं कंपनियां विश्व बैंक तथा अन्य बहुराष्ट्रीय विरोध कर रहे हैं। किसान सड़कों पर उतर आर्थिक स्थितियां और अंतरराष्ट्रीय दबाव होना पड़ता है। किसानों की वर्तमान में यही बुरा ही करेंगे। सरकार ने बिल में किसानों सरकार को यह जोखिम उठाने को मजबूर सबसे बड़ी आशंका है पिछले वर्षों में खाद को समर्थन मूल्य मिले इसका कोई विदेशी कंपनियों के लिए भारतीय कृषि किसानों के हितों में जो नुकसान होगा उसको किया है। सरकार हर साल समर्थन मूल्य कीटनाशक दवाइयां बीज डीजल, बिजली प्रावधान कानूनी रूप से नहीं किया है। बाजार बहुराष्ट्रीय कंपनियों के लिए खोलेने लेकर आंदोलनरत हैं। सरकार भी इस बात घोषित करती है। उसके बाद भी समर्थन और मजदूरी कई गुना बढ़ी है। उस अनुपात किसानों की जमीन उनके पास सुरक्षित के लिए विवश है। रिलायंस समूह के को अच्छी तरह से समझ रही है। जिस तरह मूल्य पर किसानों की उपज सरकार नहीं में किसानों की उपज का समर्थन मूल्य नहीं होगी। इसका भी कोई स्पष्ट प्रावधान नहीं माध्यम से बड़ी बड़ी बहुराष्ट्रीय कंपनियां की स्थिति अभी देश में बनी हुई है। उसमें खरीदती है। एक सीमित समय पर समर्थन बढ़ाया गया है। खेती लगातार घाटे का सौदा है। समर्थन मूल्य किस आधार पर सरकार रिटेल के क्षेत्र में भारत में चौर दरवाजे से कोरोना महामारी का संकट बेरोजगारी केंद्र मूल्य पर फसल की खरीदी होती है। कृषि बन रही है। किसान लगातार कर्जदार हो रहा तय करेगी सरकार पिछले कई दशकों में प्रवेश कर रही हैं। सरकार के पास इसके एवं राज्य सरकारों की खराब आर्थिक स्थिति इत्यादि के चलते मोदी सरकार ने जिस तरह आवश्यक नहीं होंगी। किसानों को समर्थन गए हैं। हर साल हजारों किसान कर्ज के किसानों की आशंका एवं विरोध करना नीति तैयार नहीं कर पाई। ऐसी स्थिति में इत्यादि के चलते मोदी सरकार नहीं निकाल पाई। बाद भी यदि कृषि बिल और रिफर्म बिल अलावा शायद अब कोई विकल्प बचा भी से कृषि बिलों को पास कराया है वह अभी मूल्य घोषित होने के बाद भी वह समर्थन बोझ से आत्महत्या कर रहे हैं। उनका कोई जायज और स्वाभाविक है। सरकार इसके जोखिम उठाने के लिए तैयार हो गई है।

गारंटी सरकार द्वारा जो बिल पास किए गए उल्टे कॉन्ट्रैक्ट खेती के माध्यम से छोटे छोटे लाने के लिए इतना बड़ा जोखिम उठा रही की बढ़ती कीमतें स्वास्थ्य सेवाओं की अकाली दल ने कृषि बिलों का विरोध करते हैं उनमें नहीं दी गई है। मध्य प्रदेश हरियाणा पंजाब उत्तर प्रदेश इत्यादि राज्यों में समर्थन हरसिमरत कौर को हटा लिया। अकाली दल मूल्य से कम कीमत पर गेहूं मंडियों और पूरे देश में किसानों का आंदोलन बढ़ता चला फंसा हुआ है। पिछले वर्षों में हालत बद सरकार ने किसानों को उद्देलित कर एक कीमतें स्वास्थ्य सेवाओं की बढ़ती कीमतें स्वास्थ्य सेवाओं की है। तो इसका एक ही कारण माना जा रहा बदहाली इत्यादि पर सरकार का वर्तमान हवाले करने की जो कोशिश हो रही है उससे है कि देश इस समय आर्थिक संकट से में कोई नियंत्रण नहीं रहा। ऐसी स्थिति में हवाले करने की जो कोशिश हो रही है उससे है कि देश इस समय आर्थिक संकट से में कोई नियंत्रण नहीं रहा। ऐसी स्थिति में अकाली दल के बाबत भी नहीं मानी। 1400 से लेकर 1600 रुपए प्रति क्रिंटल के मनमाने तरीके से खरीदेंगे। पिछले कई नहीं निकाल पाई। उल्टे कॉन्ट्रैक्ट खेती परिणति किस रूप में होगी इसको सोचकर लोकसभा में बिल पास हो जाने के बाद दाम ही मिल पा रहे हैं। किसानों की नई दशकों का अनुभव है कि कारपोरेट जगत के माध्यम से छोटे छोटे लघु सीमांत ही डर लगता है। यदि सरकार ने करोड़ों राज्यसभा में जिस तरीके से बिल भी पास फसल आने पर रेट बाजार में बहुत कम हो कोई मौका नहीं छोड़ती हैं। उनकी शर्तें की जो कोशिश हो रही है उससे पूरे देश हुए हैं उसको लेकर भी सरकार के ऊपर जाते हैं। समर्थन मूल्य पर एक निश्चित समय कोई मौका नहीं छोड़ती हैं। उनकी शर्तें की जो कोशिश हो रही है उससे पूरे देश कामगारों को संकट में डालने का काम किया है। असंगठित क्षेत्र के करोड़ों कामगार कृषि अपनी उपज लेकर नहीं पहुंच पाता है। अथवा में कई पत्रों में लिखे होते हैं। जिसको रहा है। बड़ी बड़ी बहुराष्ट्रीय कंपनियां बता नहीं पा रही हैं।

अब समय की मांग बन जाएगी ऑनलाइन वोटिंग

-डा. दर्शन सिंह हरविंद्र

ऑनलाइन वोटिंग की व्यवस्था वर्तमान समय की मांग है। आधुनिक तकनीक और विकास की वजह से वोटिंग के दूसरे तरीके भी अब मौजूद हैं। वैसे इसे हैक की आशंका से खारिज नहीं किया जा सकता है। वोटरों को सीधे आधारकार्ड से जोड़ कर मतदान की आधुनिक सुविधा प्रणाली विकसित की जा सकती है। आज का दौर आधुनिक है और हर वोटर के हाथ में एंड्रायड मोबाइल की सुविधा उपलब्ध है। आयोग वोटिंग ऐप लांच कर नई वोटिंग प्रणाली का आगाज कर सकता है। आधार जैसी सुविधाओं का हम दूसरी सरकारी योजनाओं में उपयोग कर सकते हैं फिर वोटिंग के लिए आधार प्रणाली का इस्तेमाल क्यों नहीं किया जा सकता है। भारत में आज भी लाखों लोग चाह कर भी अपने वोट का प्रयोग नहीं कर सकते हैं। देश के अधिकांश लोगों के पास आधार कार्ड उपलब्ध है। वोटिंग प्रणाली को सीधे अंगूठे से अटैच किया जाए। जिस तरह से दूसरी सरकारी योजनाओं में आधार का उपयोग किया जा रहा है उसी तरह वोटिंग में भी इसका उपयोग होना चाहिए। इस व्यवस्था के तहत कोई व्यक्ति सीधे अपने अंगूठे का प्रयोग कर मतदान कर सकता है मोबाइल ऐप के जरिए भी लोग अपने मताधिकार का प्रयोग बगैर वोटिंग बूथ तक पहुंचे कर सकते हैं। इससे चुनाव और सुरक्षा पर होने वाला करोड़ों रुपये का खर्च बचेगा। ईवीएम मशीनों के विवाद और इस्तेमाल के अलावा रख रखाव से निजात मिलेगी। वोटिंग की तारीख किसी विशेष इलाके के आधार पर निर्धारित करने के बजाय कम से कम 30 दिन तक निर्धारित की जाए हालांकि यह तकनीक बेहद उलझाव भरी होगी क्योंकि वोटिंग विधान और लोकसभा के आधार पर की जाएगी। उसी के

आधार पर वोटिंग ऐप और दूसरी सुविधाएं लांच करनी पड़ेगी। ऑनलाइन वोटिंग में तमाम तरह की समस्याएं भी आएंगी। इसमें काफी लंबा वक्त भी लग सकता है। हैकरें की तरफ से इसे हैक किए जाने की कोशश भी की जा सकती है। लेकिन अगर आयोग चाहेगा तो यह बहुत कठिन नहीं होगा। तकनीकी सुविधाओं का इस्तेमाल कर इसे आसान बनाया जा सकता है। भारत निर्वाचन आयोग बेहद विश्वसनीय संस्था है। उसे अपना यह भरोसा कायम रखना होगा। हालांकि विपक्ष के आरोपों में बहुत अधिक गंभीरता नहीं दिखती है। लेकिन अगर सवाल उठाया गया है तो उसका समाधान भी होना चाहिए। लोकतंत्र में सभी को अपनी बात रखने का अधिकार है। सत्ता और प्रतिपक्ष का अपना अपना धर्म है। राजनीति से परे उठ कर सभी संस्थाओं को अपने दायित्वों का अनुपालन करना चाहिए। जिससे लोकतंत्र की तंदुरुस्ती कायम रहे। चुनाव आयोग ईवीएम मशीन की सुचिता बनाए रखने के लिए वीवीपैट का इस्तेमाल भी शुरू कर दिया है। लेकिन आपको यद होगा कि मध्यप्रदेश के भिंड में परीक्षण में इसकी हवा निकल गई थी। एक निर्दलीय उम्मीदवार को जाने वाला वोट दूसरे पार्टी को चला गया था। जिसके बाद आयोग की खूब किरकिरी हुई थीं। वीवीपैट ईवीएम की वह व्यवस्था है जिसमें मतदाता को वोटिंग करने के बाद पता चल जाएगा कि उसका वोट किस दल को गया। वोटिंग के बाद एक पर्ची निकलेगी और वह बताएंगी आपका वोट आपके चुने हुए उम्मीदवार के पक्ष में गया है। हलांकि वह पर्ची वोटर अपने साथ नहीं ले जा पाएगा। लेकिन आयोग के दावों पर भी सवाल उठने लगे हैं। लेकिन आयोग बार बार यह कहता रहा है कि ईवीएम में किसी प्रकार की कोई तकनीकी बदलाव नहीं किया जा सकता।

आयोग ईवीएम को पूरी तरह सुरक्षित मानता है आयोग के विचार में ईवीएम चिप आधारित सिस्टम है। इसमें एक बार ही प्रोग्रामिंग की जा सकती है चिप में संग्रहित डाटा का लिंक कहीं से भी जुड़नहीं होता है उस स्थिति में इसमें किसी प्रकार की अॉनलाइन सिस्टम पर भी आधारित नहीं होता है ईवीएम में वोटिंग क्रमांक सीरियल से सेट होता है। यह पार्टी के अधार के बजाय उम्मीदवारों का नाम वर्णमाला के अधार पर होता है जिसमें पहले राष्ट्रीय पिर क्षेत्रिय दूसरे दल और निर्दलीय होते हैं हलांकि चुनाव आयोग ने 2009 में ऐसे लोगों को आमंत्रित किया था जिन्होंने ईवीएम मशीन को हैक करने का दावा किया था। लेकिन बाद में यह साबित नहीं हो सका। आयोग की तरफ से सर्वोच्च न्यायालय में भी हैक का दावा करने वालों को भी चुनौती दी गई थी लेकिन ऐसा दावा करने वाल कोई भी शख्स मशीन को हैक नहीं कर पाया वहीं 2010 में अमेरिका के मिशिगन विश्वविद्यालय के वैज्ञानिकों ने ईवीएम को हैक करने का दावा किया थाए जिसमें बताया गया था कि एक मशीन के जरिए मोबाइल से कनेक्ट कर इसमें बदलाव किया जा सकता है। बिहार में राज्य विधानसभा के चुनाव होने हैं। चुनाव को लेकर सियासी दलों ने कमर कस लिया है। कोरोना संक्रमण काल में गृहमंत्री अमितशाह और मुख्यमंत्री नीतीश कुमार वर्चुअल चुनावी रैली कर चुके हैं। आरजेडी और दूसरे दल भी चुनावी गणित को पिर करने में जुराए हैं। लेकिन ईवीएम को लेकर हमेशा से सवाल उठते रहते हैं। पिर सवाल उठता है कि चुनाव आयोग मताधिकार के दूसरे विकल्पों पर विचार क्यों नहीं करता है। देश में ऑनलाइन वोटिंग की मांग भी उठ रही है।

क्या थे किसानों के फायदे का कानून है

डॉ. वेदप्रताप वैदिक

किसानों से संबंधित तीन कानूनों के बनने से एक केंद्रीय मंत्री हरसिमरत बादल इतनी नाराज हुई कि उन्होंने इस्तीफा दे दिया। वे अकाली दल की सदस्य हैं और पंजाब से सांसद हैं। पंजाब किसानों का गढ़ है। देश में सबसे ज्यादा फसल वहीं उगती है। कुछ पंजाबी किसान संगठनों ने इन तीनों कानूनों को किसान विरोधी बताया है और वे इनके विरुद्ध आंदोलन चला रहे हैं। कुछ दूसरे प्रदेशों में भी विरोधी दलों ने किसानों को उकसाना शुरू कर दिया है। वास्तव में ये तीनों कानून इसलिए बनाए गए हैं कि किसानों का ज्यादा से ज्यादा फसल हो। पहले देश के किसानों को अपनी फसल बेचने के लिए जरूरी था कि वे अपनी स्थानीय मर्मिडियों में जाएं और आढ़तियों; दलालों द्वारा की मदद से अपना माल बेचें। अब उन पर से यह बंधन हट जाएगा। वे अपना माल सीधे बाजार में ले जाकर बेच सकते हैं। याने पूरा देश उनके लिए खुल गया है। अब वे स्थानीय मर्मिडियों और आढ़तियों पर निर्भर नहीं रहेंगे। उन्हें न तो अब मंडी टैक्स देना पड़ेगा और न ही आढ़तियों को दलाली ! अब उन्हें अपनी फसल की कीमतें ज्यादा मिलेंगी लेकिन पिछे भी कुछ किसान इस नए प्रावधान का विरोध कर्यों कर रहे हैं उन्हें डर है और यह डर बिल्कुल सही है। वह यह कि उनकी फसल अब औने पौने दामों पर बिका करेंगी क्योंकि बाजार तो बाजार है। वहां दाम अगर उठते हैं तो गिरते भी हैं लेकिन मर्मिडियों में न्यूनतम समर्थन मूल्य तो मिलना ही है। किसानों के इस डर को भी कृषि मंत्री नरेंद्र तोमर ने कल संसद में बिल्कुल दूर कर दिया है। उन्होंने साफसाफकहा है कि किसानों को उनकी फसल का न्यूनतम मूल्य हर हालत में मिलेगा। पंजाब में 12 लाख किसान परिवार हैं और 28000 पंजीकृत आढ़तियें हैं। इसी प्रकार हरयाणा में भी वे बड़ी संख्या में हैं। हरयाणा सरकार ने तो आढ़तियों पर 26 करोड़ रु. का टैक्स माफकर दिया है। यह कानून मोटे तौर पर किसानों के लिए काफी फयदेमंद सिद्ध हो सकता है। बस खतरा इसी बात का है कि उनकी फसलों पर देश के बड़े पूँजीपति अग्रिम कब्जा करके बाजार में बहुत मंहगा न बेचने लगें। यह भी असंभव नहीं कि वे किसानों को लालच में फंसाने के लिए अग्रिम पैसा दे दें और फिर उनकी फसलों पर सस्ते में कब्जा कर लें। जरुरी यह है कि इस कानून को लागू करते समय सरकार आगा पीछा विचार कर ले।

युवाओं के लिए होटल प्रबंधन में बढ़ रहे हैं अवसर

आजकल होटल मैनेजमेंट के क्षेत्र में भी स्कूल ऑफ होटल ऐडमिनिस्ट्रेशन यूनिवर्सिटी युवाओं का रुझान बढ़ता जा रहा है। जिस डब्ल्यूजीएसएच इस संस्थान की 1986 में बैंगलुरु स्थित इस संस्थान की स्थापना 1991 प्रकार होटल कारोबार एस्टर रिसार्ट व टूर ऑपरेटर मणिपाल में स्थापना हुई थी। इसका सात में की गई थी। यहां ऐडमिशन क्राइस्ट का क्षेत्र विकसित होता जा रहा है होटल विदेशी यूनिवर्सिटीयों से समझौता ज्ञापन है। यूनिवर्सिटी एंट्रेंस एजाम के माध्यम से होता मैनेजमेंट कोर्स करने वाले युवाओं की मांग इसके अलावा इसे इंटरनैशनल होटल है।

बढ़ती जा रही है। आजकल इस क्षेत्र में मांग एसोसिएशन; आईएचए पैरिस से भी मान्यता आर्मी इस्टिट्यूट ऑफ होटल मैनेजमेंट एंड इतनी ज्यादा है कि कई बड़े पांच सितारा मिली हुई है। इसमें दाखिला 12वीं में हासिल कैटरिंग टेक्नॉलॉजी

होटलों ने अपना होटल मैनेजमेंट कोर्स शुरू मार्क्स के आधार पर होता है। इस्टिट्यूट ऑफ होटल मैनेजमेंट; आईएचएम चेन्नै दिल्ली यहां भी एनसीएचएमसीटी जेर्फ़िइ के आधार पर होता है। यहां भी एनसीएचएमसीटी जेर्फ़िइ के आधार पर होता है। 1962 में हुई थी। पर दाखिला होता है। 1963 में भारत सरकार एआईएचएमसीटी डब्ल्यूएटी के आधार पर इसमें दाखिला एनसीएचएमसीटी जेर्फ़िइ के और तमिलनाडु की राज्य सरकार ने संयुक्त होता है। यहां हॉस्टिलिटी की रूप से इसकी स्थापना की थी।

फील्ड में डिप्लोमा अंडरग्रैजुएट और पोस्ट इस्टिट्यूट ऑफ होटल मैनेजमेंट कैटरिंग ग्रैजुएट कोर्स कराए जाते हैं। सभी कोर्सों के टेक्नॉलॉजी एंड ऐप्लाइड न्यूट्रिशन हैदराबाद लिए योग्यता की शर्तें अलग अलग हैं जिनको 1972 में इसकी स्थापना पूछ क्राफ्ट संस्थान संस्थापित इस संस्थान को 1992 में अपग्रेड करके आईएचएम बना दिया गया। यहां 19 राष्ट्रीयकृत बैंकों में कर्लक्ट और पीओ आईएचएम की स्थापना 1954 में अॉल किया गया और 1986 में नैशनल कार्डिसिल पर होता है।

इंडिया विमिस सेंट्रल पूछ कार्डिसिल ने स्वर्गीय फॉर होटल मैनेजमेंट, कैटरिंग टेक्नॉलॉजी नई एनएसएचएम स्कूल ऑफ होटल मैनेजमेंट का आयोजन करता है।

श्रीमती लीलावती मुंशी के नेतृत्व में की गई दिल्ली से मान्यता मिली। यहां भी दाखिला दुर्गापुर थी। शुरू में इसका नाम इस्टिट्यूट ऑफ होटल एनसीएचएमसीटी जेर्फ़िइ के आधार पर होता है। मैनेजमेंट कैटरिंग टेक्नॉलॉजी एंड ऐप्लाइड है।

न्यूट्रिशन ए मुंबई की आवश्यकता है। वेलकमग्रुप ग्रैजुएट डिपार्टमेंट ऑफ होटल मैनेजमेंट क्राइस्ट

है। बैंकिंग सेक्टर में हर साल हजारों उम्मीदवारों एंट्री की भी जॉब भी 12वीं पास उम्मीदवारों को नौकरी मिलती है। इस सेक्टर में सरकारी के लिए एक बड़ा विकल्प है। इन पदों पर बैंकों के साथ साथ प्राइवेट बैंकों में भी नौकरी नौकरी के लिए कंप्यूटर की जानकारी होनी की अपार संभावनाएं हैं। बैंकिंग फील्ड में आवश्यक है। बैंकों में अकाउंट से संबंधित काम का जॉब होने के कारण एनालिटिकल स्किल्स अच्छे होने चाहिए। बैंक अपने वेबसाइट पर भर्ती के लिए नोटिफिकेशन जारी करते हैं। आईबीपीएस 12वीं वर्ष से उम्मीदवार अॉनलाइन आवेदन भी कर पास उम्मीदवारों के लिए कर्लक्ट कैडर परीक्षा सकते हैं। अलग अलग बैंकों में आवेदन फीस अलग होती है। परीक्षा में सफलता इस प्रकार मिलेगी। बैंकिंग सेक्टर में नौकरी पाने के लिए 12वीं पास उम्मीदवारों के लिए बैंक में एनालिटिकल स्किल्स जल्द से जल्द आना चाहते हैं तो आपके पास अच्छे अवसर कर्लक्ट के अलावा असिस्टेंट लेवल और डेटा ज्ञान बहुत जरूरी है।

साक्षात्कार में जाने से पहले पता कर ले ये जरुरी बातें

साक्षात्कार देने से पहले आप अपने कौशल की पूरी तैयारी कर लेते हैं लेकिन बहुत कम लोग नौकरी के लिए जाने से पहले कंपनी के प्रोफ़ेशनल के बारे में जानकारी हासिल करते हैं। अगर आप कंपनी की प्रोफ़ेशनल के बारे में जानते हैं तो इससे नौकरी मिलने की गरंटी और बढ़ जाती है। आमतौर पर देखा गया है कि नियोक्ता उन्हीं लोगों को रखना करना पसंद करते हैं जो कंपनी के बारे में अधिक से अधिक जानते हैं। इससे उसे लगता है कि आप नौकरी को लेकर गंभीर है।

कंपनी की वेबसाइट को खंगालें रु इंटरव्यू देने से पहले कम से कम एक दो बार कंपनी की वेबसाइट जरूर देख लें। इससे आपको पता चल जाएगा कि कंपनी कब बनी इसके प्रोडक्ट्स कैसे हैं किस दिशा में कंपनी ग्रो करना चाह रही है। इन सबकी जानकारी लेने के बाद साक्षात्कार देने में आसानी होगी।

आजकल ज्यादातर कंपनियां वेब प्रोफ़ेशनल मेंटेन करती हैं। इसे देखकर भी आप कंपनी के बारे में जानकारी हासिल कर सकते हैं।

कंपनी के प्रतियोगी की जानकारी हासिल करें- आप कंपनी की अन्य विरोधी वेबसाइट से भी उस दिशा में जानकारी हासिल कर सकते हैं जिस दिशा में कंपनी काम रही है। इससे आपको साक्षात्कार देने में आसानी होगी। सोशल मीडिया पर भी कंपनी के बारे में देखें। जैसे टिक्टोक फेसबुक को लाइक करके उससे जुड़ी हुई हर अपडेट की जानकारी ले सकते हैं।

कंपनी के एचआर डिपार्टमेंट के संपर्क में रहें- आप कंपनी के एचआर डिपार्टमेंट से कंपनी के बारे में जानकारी हासिल कर सकते हैं। खास करके कंपनी के प्रोस्पेक्ट्स को भी हासिल कर सकते हैं जिसमें कंपनी के बारे में सबसे ज्यादा जानकारी होती है। कंपनी के कर्मचारियों से भी बात करें रु आप कंपनी में काम कर रहे लोगों से भी संपर्क करके वहां के माहौल काम के बारे में जानकारी ले सकते हैं।

डेटा साइटिस्ट पेशेवरों की है भारी मांग

तकनीक के इस युग में नये क्षेत्र आते जा रहे हैं जिनमें काफी अच्छा वेतन है। जिस प्रकार तकनीक के माध्यम से दुनिया सिमट रही है उससे डेटा सबसे अहम हो गया है। ऐसे में डेटा साइटिस्ट की मांग बढ़ती जा रही है। डेटा साइटिस्ट डेटा को व्यवस्थित करने में अहम योगदान देते हैं। बैंकों से लेकर ई.कॉर्मर्स फर्मों के यहां तक कि दवा उद्योग और कई दूसरे उद्योगों में कारोबार को गति प्रदान करने के लिए हर दिन डेटा का उपयोग किया जा रहा है। ऐसे में इस क्षेत्र में प्रफेशनल्स की बढ़ती डिमांड कोई आश्र्य का विषय नहीं है। इसलिए कहा जा सकता है कि आज के दौर में डेटा साइटिस्ट एक आकर्षक करियर विकल्प के रूप में उभरा है। आपको बताते चलें कि देश में भले ही तमाम सेक्टर्स में नौकरियों की कमी दिखती होए लेकिन डेटा साइंस फेशनल्स की मांग में 400 फीसदी का इजाफ़ हुआ है। यही नहीं एंटरेंट सप्लाई इंडेस्ट्री से भी इसी तरह के संकेत मिल रहे हैं। कर्माई के मामले में करियर का यह विकल्प सीए और इंजीनियर्स को भी पीछे छोड़ता दिख रहा है।

यह योग्यताएं जरूरी -इसे करियर का एक शानदर विकल्प बनाने के लिए जरूरी है कि आप मैथेस के माहिर बनें। जब आप डेटा के साथ जीर्चों को समझने की ओर कदम बढ़ाते हैं तो मैथ की जरूरत होती है। एक डेटा साइटिस्ट को इसके अलावा टेक्निकल और मशीनों के बारे में भी जानकारी रखनी होती है। इसलिए मैथेस के साथ साथ कंप्यूटर साइंस इलेक्ट्रिकल इंजीनियरिंग अप्लाइड साइंस मेकेनिकल इंजीनियरिंग के बारे में भी गहरी समझ को विकसित करें। रणनीति में गहरी समझ-एक डेटा साइटिस्ट को डेटा की ओर कदम बढ़ाते हैं तो मैथ की जरूरत होती है। एक डेटा साइटिस्ट को इसके अलावा टेक्निकल और मशीनों के बारे में भी जानकारी रखनी होती है। इसलिए मैथेस के साथ साथ कंप्यूटर साइंस इलेक्ट्रिकल इंजीनियरिंग अप्लाइड साइंस मेकेनिकल इंजीनियरिंग के बारे में भी गहरी समझ को विकसित करें। रणनीति में गहरी समझ-एक डेटा साइटिस्ट को डेटा की ओर कदम बढ़ाते हैं तो मैथ की जरूरत होती है। यह योग्यताएं जरूरी -इसे करियर का एक शानदर विकल्प बनाने के लिए जरूरी है कि आप मैथेस के माहिर बनें। जब आप डेटा के साथ जीर्चों को समझने की ओर कदम बढ़ाते हैं तो मैथ की जरूरत होती है। एक डेटा साइटिस्ट को इसके अलावा टेक्निकल और मशीनों के बारे में भी जानकारी रखनी होती है। इसलिए मैथेस के साथ साथ कंप्यूटर साइंस इलेक्ट्रिकल इंजीनियरिंग अप्लाइड साइंस मेकेनिकल इंजीनियरिंग के बारे में भी गहरी समझ को विकसित करें। रणनीति में गहरी समझ-एक डेटा साइटिस्ट को डेटा की ओर कदम बढ़ाते हैं तो मैथ की जरूरत होती है। एक डेटा साइटिस्ट को इसके अलावा टेक्निकल और मशीनों के बारे में भी जानकारी रखनी होती है। इसलिए मैथेस के साथ साथ कंप्यूटर साइंस इलेक्ट्रिकल इंजीनियरिंग अप्लाइड साइंस मेकेनिकल इंजीनियरिंग के बारे में भी गहरी समझ को विकसित करें। रणनीति में गहरी समझ-एक डेटा साइटिस्ट को डेटा की ओर कदम बढ़ाते हैं तो मैथ की जरूरत होती है। एक डेटा साइटिस्ट को इसके अलावा टेक्निकल और मशीनों के बारे में भी जानकारी रखनी होती है। इसलिए मैथेस के साथ साथ कंप्यूटर साइंस इलेक्ट्रिकल इंजीनियरिंग अप्लाइड साइंस मेकेनिकल इंजीनियरिंग के बारे में भी गहरी समझ को विकसित करें। रणनीति में गहरी समझ-एक डेटा साइटिस्ट को डेटा की ओर कदम बढ़ाते हैं तो मैथ की जरूरत होती है। एक डेटा साइटिस्ट को इसके अलावा टेक्निकल और मशीनों के बारे में भी जानकारी रखनी होती है। इसलिए मैथेस के साथ साथ कंप्यूटर साइंस इलेक्ट्रिकल इंजीनियरिंग अप्लाइड साइंस म

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤਿਓਹਾਰਾਂ ਮੌਕੇ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਸਿਆਸਤ ਭਾਰੂ-ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਕਾਲੇਕੇ

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ : ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ “ਰੱਬ ਨੂੰ ਟੱਬ” ਕਿਹਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਦਾਦੀ ਜੀ ਦੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮਾਈਕ ਲਗਾਕੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ“ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ਉੱਠੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ 4 ਵੱਜ ਚੁੱਕੋ ਹਨ ” ਤਾਂ ਸ਼ਾਅਣੀਆਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਮਰਦ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨਾਲ ਥੇਤਾਂ ਵੱਲ ਥੇਤ ਵਾਹੁਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪਸੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਪੱਠੇ ਆਗਿਦ ਵੱਛਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਾਅਣੀਆਂ (ਐਂਰਤਾਂ) ਧਾਰਾਂ ਕੱਢਣ ਭਾਰੂ ਗਾਵਾਂ, ਮੱਝਾਂ ਚੌਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਟੀ ਵਿੱਚ ਮਧਾਣੀ ਪਾਈ ਦੁੱਧ ਰਿੜਕਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੱਜ ਦਾ ਸਮਾਂ ਉਸ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਛੱਡ ਆਇਆ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤਕ ਸਥਿਤੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਯੇਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨੀ ਵੀ ਨਾਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਧੜਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਮਾਈਕ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਪੜ੍ਹਨਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਮਾਈਕ ਨਾਂ ਲਾਇਆ ਕਰ, ਦੂਜੇ ਧੜੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸਕਲਾਂ ਸੱਕੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੰਗ ਕਰਕੇ ਲੇਟ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਘੜੀ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਾਡੀ ਨੀਂਦ ਖਾਬਾ ਨਾਂ ਕਿਰਿਆ ਕਰ ਅਸੀਂ ਸੁੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਦੱਸੋ ? ਗ੍ਰੰਥੀ ਵਿਚਾਰਾ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਤੇ ਇੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰ ਦਰ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਏਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਨਖਾਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 3 ਤੋਂ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਰਸ਼ਿਆਨ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਪਾਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਘੇਰੇਲੂ ਖਰਚੇ ਦਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਵਾਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਂ ਸਾਬਕਾ ਐਮ ਐਲ ਏ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਸਤਿਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜ਼ਵਾ ਅਤੇ ਮੀਤ ਮੈਨੇਜਰ ਜਥੇਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ਕਿਤੇ ਇਸ ਪਾਵਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਹੀ ਰੰਗ ਨਾਂ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ ਇਸ ਸ਼ਾਅਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਨਤਸ਼ਾਹ ਹੋਣ ਲਈ ਆਉਣਗੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਜਿ. ਕਾਲੇਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਡੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਬੰਧੀ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲੇਕੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਡਾਕਟਰ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਚੌਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਖਾਲਸਾ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜੀ ਅਨੀਤੀਆਂ ਗਿਆਂ ਹੋਣ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ ਇਸ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਧਰ ਕਰਨ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਲਸਾ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਜਿ. ਕਾਲੇਕੇ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਝਾੜੇ 'ਤੇ ਬਚ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੈ।

ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਹੀ ਸਿੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਹੀ ਪਾਠੀ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਹੁਣ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਹੀ ਦੇਣ ਕਿ “ ਦਸਸੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ “ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਥੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ ” ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ “………………… ? ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਘੇਰੇਲੂ ਖਰਚੇ ਦਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਵਾਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਂ ਸਾਬਕਾ ਐਮ ਐਲ ਏ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਸਤਿਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜ਼ਵਾ ਅਤੇ ਮੀਤ ਮੈਨੇਜਰ ਜਥੇਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ਕਿਤੇ ਇਸ ਪਾਵਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਹੀ ਰੰਗ ਨਾਂ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ ਇਸ ਸ਼ਾਅਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਨਤਸ਼ਾਹ ਹੋਣ ਲਈ ਆਉਣਗੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਜਿ. ਕਾਲੇਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਕਾਲੇਕੇ

26 ਸਾਲ 9 ਮਹੀਨੇ 13 ਦਿਨ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 400 ਸਾਲਾ ਸ਼ਾਅਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਂ ਸਾਬਕਾ ਐਮ ਐਲ ਏ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਸਤਿਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜ਼ਵਾ ਅਤੇ ਮੀਤ ਮੈਨੇਜਰ ਜਥੇਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ਕਿਤੇ ਇਸ ਪਾਵਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਹੀ ਰੰਗ ਨਾਂ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ ਇਸ ਸ਼ਾਅਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਨਤਸ਼ਾਹ ਹੋਣ ਲਈ ਆਉਣਗੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਜਿ. ਕਾਲੇਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਕਾਲੇਕੇ

ਕੈਨੇਡਾ ‘ਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਕਿਰਨ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਰਟ ਦੀ ਜੱਜ

ਨਿਉਯਾਰਕ (ਰਾਜ ਗੋਨਾ)—ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰ

ਮਾਨਸਿਕ ਪੜ੍ਹਦੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੱਚ

ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ
 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਆਵਾਮ ਕਦਮ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਦਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ
 ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪੱਤੀ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪ੍ਰਤੀ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
 ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਵੀ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਕਲਾਸਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ
 ਹਨ। ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ
 ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜਗ੍ਹੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਐਪਸ ਦੀ
 ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੇ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰੋਨਾ ਸੰਕਟ ਕਾਲ
 ਚੱਲਦਿਆਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੜੀ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਦ ਉਧਯੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਲੱਗਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ
 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਰਵਿੱਖ ਨੂੰ ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ ਹੈ।
 ਪਰ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਹੀ

ਪਰ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਹੀ

ਅਸਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ
ਕਸ਼ਤ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ
ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਮਾੜਾ
ਅਸਰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ
ਦੀ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਬਾਈਲ ਫੇਨ ਆ
ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ
ਨੂੰ ਫੇਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਸਭ ਫੇਲ ਹੋ
ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ
ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਖਰੀਦਣ ਦੀ
ਸਮਰੱਥਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕਈਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ
ਮਾਪੇ ਕੋਰੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਫੇਨ ਤੇ
ਚਲਦੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹਨ
ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ
ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ @ਚ
ਮੌਬਾਈਲ ਫੇਨ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਗਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਤੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈ
ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਬੱਚੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ
ਅਣਗਰਿਲੀ ਜਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ
ਨਾ ਵੇਖਣਯੋਗ ਸਾਈਟਸ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚਦੇ
ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਕੁਰਹੇ ਪਾ ਰਹੇ
ਹਨ।

ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਸਾਹਮਣੇ
ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣਾ
ਮੁਤਾਬਕ ਛੇਵੰਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੇ
ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਬਲਾਕ ਕਰ
ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਗਲਤ
ਨਾ ਦੇਖਣਯੋਗ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਵੀਡੀਓ
ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫੇਨ ਨੂੰ ਭਰ ਲਿਆ। ਉਸ
ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ
ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਦਿੱਤਾ
ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣਾ
ਤੇ ਹੀ ਫੇਨ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਇਕ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਨੇ ਟੀਚਰਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ
ਦਾ ਵਟਸਾਪੈਪ ਤੇ ਬਣਿਆ ਗਿਰੁੱਪ ਇਸ
ਕਦਰ ਬਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ
ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੀ ਟੁੱਟਾ
ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਹੋਰ
ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਚਪਨ
ਇਸ ਕਦਰ ਕੁਝ ਹੋ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ
ਮੁੜਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨਾਲੋਂ ਦੀ ਆੜ @ਚ
ਤਬਾਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ
ਤੁਸਾਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਂਅ ਤੇ
ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ
ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਨਲਾਈਨ
ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਟੀਚਰਾਂ ਨਾਲ
ਗਲਤ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ
ਮਖਰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ

ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੋਬਾਈਲ ਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨੇ

ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਮੋਗਾ
Gurjeetkaurwriter@
gmail.com

ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਤਿਆਂ
 ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜੋਕੀ
 ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਤਾ
 ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ
 ਬਚਪਨ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ @ਚ
 ਗੁਆਚਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।
 ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ
 ਭਰੇ ਵਕਤ @ਚ ਪੂਰਨ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀ
 ਲੋੜ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ
 ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਡੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾ ਤੋਂ
 ਪਛੜ ਚੁੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਸਹੀ ਰਸਤੇ
 ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਰਸਾਂਗੇ।

ਖਾਲੀਆਂ ਲਈ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਹਿਰ

ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸੁੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਲੰਮੀਆਂ ਤਾਂਕੇ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਂ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੰਮ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਮੀਆਂ ਤਾਂਲੀ ਸੁੱਤੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਚੁਸਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਵੇਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਜੰਮਦਾ ਬੱਚਾ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਖਾ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਹੀ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲਾਹਨਤ ਹੈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਲਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤਾ ਖੋਇਆ, ਖਾਦਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਦੁੱਧ, ਨਕਲੀ ਦਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਿਠਾਈ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਦੇ ਸੈਪਲ ਭਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਦੋਧੀ ਡਰਦੇ ਦੁੱਧ ਡੋਲਕੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੈਣ ਦੇਣ ਵੱਧਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਣ ਲੱਗਾ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਵਾ ਹੀ ਉਤਿਆ ਹੋਇਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਢੀ ਸਦੀ ਪਤਾ ਹੈ, ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਕਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਵਿਭਾਗ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਆਪੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਆਪਾਂ ਫਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਜੇਕਰ ਕੇਲੇ ਲਿਆਏ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੱਣ ਲੱਗਦਾ। ਅਸੀਂ ਕੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਕਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਿ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਪੈਂਦੇ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਵੇਖੇ ਸਨ। ਕੇਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਕੈਮੀਕਲ ਲਗਾਕੇ ਪਕਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਫਸੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਨੇ ਐਸਾ ਸਤਿਆਨਾ ਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ

ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇ। ਅੱਜ
ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਸ਼ੁਗਰ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਅਤੇ
ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਨਾਲ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ
ਮਿਲ ਰਹੇ ਗੰਦੇ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਖਾਣਾ
ਆਪਣੀ ਭੁਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਵਰੇਜ਼ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ
ਪਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ
ਨਾਲ ਧੋਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ
ਟੀਕੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਵਾਰ
ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖੋ, ਪੱਕਦੀਆਂ
ਹੀ ਨਹੀਂ। ਲੱਕੀ ਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵਾਰ
ਇਹ ਹਾਲ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਕਰ
ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਗਲੀ ਹੀ
ਨਹੀਂ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ
ਢੁੱਧ, ਫਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਸੱਭ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ
ਆਪਣੀ ਥਾਲੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਕੇ ਖਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ
ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ
ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਹੀ ਪਰੋਸ
ਕਰੋ ਹੀਦੇ ਹਾਂ। ਲੱਕੰਤਾਂ ਦੇ ਲਿਵਰ ਅੱਤੇ
ਕਿਡਨੀਆਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਹੀਆਂ
ਹਨ। ਅਲਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲੋਕ ਤੰਤ੍ਰ
ਹਨ। ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ
ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਹੀ ਜ਼ਹਿਰ
ਭਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਿਉਣਾ ਅੱਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਿਥੇ ਦੂਸਰੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਫੇਲਾ
ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸੁਖਾ
ਅਤੇ ਬਿੰਨਾ ਮਿਲਾਵਟ ਖਾਣਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚਾਂ
ਵੀ ਫੇਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰਾਂ
ਘੇਸਲ ਮਾਰ ਜਾਣ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਨਾਂ
ਤੋਂ ਦੋ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੀ
ਚੱਲੇਗਾ। ਸਰਕਾਰਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ
ਵਿਉਪਾਰੀ ਵਰਗ ਮਿਲਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ
ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੜੇ
ਅਛਸੇਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ
ਅਸੀਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਚੁਣਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ
ਹੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ
ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝ ਲਈਏ ਕਿ
ਸਾਜੀ ਹਨ ਸਾਲੀ ਵਿੱਜ ਪ੍ਰੋਸ਼ਿਆ ਖਾਣਾ

ਪ੍ਰਭਜੇਤ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ, ਮੁਹਾਲੀ

ਜਹਿਰ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੇਟ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ
ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਚੁਣਨ ਲੱਗਿਆ ਕੁਝ ਤਾਂ
ਸੋਚ ਲਵਾਂਗੇ। ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਜਾਗਣਾ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਸਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰ
ਅਜਿਹੇ ਨੀਵੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋ
ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ , ਉਥਮ
ਸਿੰਘ , ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਵਰਗੇ
ਅਜਾਦੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨਿਆ ਦੇ ਨਾਲੋ
ਨਾਲ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾ ਜਿਵੇ ਪ੍ਰੇ
ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਿੰਨਾ ਛੁੱਲਾ ਦੀ
ਕਿਆਰੀ ਨੂੰ ਮਹਿਕਾ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ
ਹੱਟ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ
ਨਿਹਾਰਿਆ , ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ
ਪਿਆਰ ਦੀਆ ਕੌਮਲ ਭਾਵਨਾਵਾ ਨੂੰ
ਬਿਆਨਿਆ , ਵਾਰਸ ਸਾਹ ਤੇ ਬੁੱਲੇ
ਸਾਹ ਨੇ ਗੁਰ ਪੀਰਾ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ
ਚਾਨਣ ਵੰਡਿਆ , ਪਾਸ਼ ਵਰਗੇ
ਕ੍ਰਾਤਿਕਾਰੀ ਗੀਤਕਾਰਾ ਨੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ
ਮਰਨ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਦੱਸ ਕੇ ਜਿਉਣ
ਦੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਲਈ ਪੇਰਿਆ ਜੋ
ਸਾਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹ
ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ

ਨਸ਼ੇ, ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਲੱਚਰਪਣ ਵਿੱਚ ਗੁਸ਼ਿਆ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ,ਲੋਕ ਜਾਦੇ ਹਨ ।

ਨਤੀਜ ਤੇ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਉਥੇ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ
ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਡਮੁੱਲਾ
ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਰਜੇ
ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੀਆ ਵੰਨਗੀਆ ਨੂੰ ਲੋਕਾ ਤੱਕ
ਪੁਹਚਾਉਣ ਲਈ ਸੰਜੀਦਾ ਕਲਾਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਜੋ
ਇਸ ਨੂੰ ਸੇਧਦਾਇਕ ਤੇ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਢਾਲਦੇ
। 1947 ਅਜਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਗੀਤ ਉਸੇ
ਤਰਾ ਪ੍ਰਚਿਲਤ ਹੈ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀ
ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਨਾਚ ਰਾਹੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ
ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਛੁਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕੇਰਲਾ
ਦਾ ਕੱਬਕਲੀ ,ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਰੰਗਣੀ ,ਕਸ਼ਮੀਰ
ਦਾ ਬਸੌਰੀ ,ਅਸਾਮ ਦਾ ਬੀਤੂ ਰਾਜ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ
ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ । ਉਸੇ ਤਰਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ
ਵਿੱਚੋਂ ਇਥੋਂ ਦਾ ਭੰਗੜਾ ਤੇ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਇਕ

ਅਜਿਹੀ ਜੋਸੀਲੀ ਤੇ ਰਸੀਲੀ ਕਲਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਦੂਜੇ
ਗਾਜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਸਭ ਵੱਧ ਪਸੰਦ
ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਹਾਕਿਆ ਪਹਿਲਾ ਇਥੇ ਦੇ ਲੋਕ
ਗਾਇਕ , ਢਾਡੀ , ਕਵੀਸਰ ਵਿਚਸੇ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹੀਆ
ਗਾਬਾਂਵਾ , ਸੋਧਿਆ ਦੀਆ ਵਾਂਗਾ , ਮਿਰਜੇ-ਸਹਿਬਾ
, ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂੰ , ਸੀਰੀ ਫਰਿਆਦ ਦੇ ਕਿੱਸੇ , ਅਤੇ ਵੀਰ
ਰਸ ਨੂੰ ਸੁਗਰੀਲੇ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮਨੌਰੰਜਨ
ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਸਨੂੰ ਵੱਡੇ -ਛੋਟੇ ਸਭ
ਲੋਕੀ ਮਿਲ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਰਵਾਂ ਨੇ ਨਾਲ
ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੀਤਕਾਰ ਆਪਣਾ ਸਾਨ੍ਹਮੱਤਾ
ਇਤਿਹਾਸ ਭੁੱਲਾ ਕੇ ਗੀਤ ਰੂਪੀ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ
, ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਨੀਵੀ ਸਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ
ਸਿਰਫ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੱਖ ਪ੍ਰਯੱਕ ਹੋਣ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ ਤੇ
ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਮੁਕ ਕਾਗਈ ਫੀਮ, ਨਸ਼ੇ @ਚ ਟੈਟ
ਗੋਰੀਏ , ਜੇਲ੍ਹ , ਗੈਂਗਵਾਰ , ਸਗਰ ਪੀ ਕੇ ਬਾਂਘ ਫੜਨ
ਦੀ ਹੱਲਸੇਹੀ ਤੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਪੜਾਈ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ
ਦਾਰੂ ਪੀਣ ਦੇ ਗਾਣਿਆ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਰਸਤੇ ਦਿਖਾਏ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਛੁਪੇ ਨਹੀਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ
ਗਾਣੇ ਦੀ ਵਾਹ - ਵਾਹ ਲਈ ਸੰਗੀਤਕ ਕੰਪਨੀਆ
ਤੇ ਗਾਇਕਾ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜਾ ਨੂੰ

ਪਧਾਨਗੀ ਤੇ ਲੜਾਈਆ ਦੇ ਅੰਡਾ ,ਵਿਆਹ ਰਹਿ ਵੱਡੀ ਵਰਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਸਾਥੀਆ ਗੋਲੀਆ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਰੋਲੇ ਰੱਖੋ ਤੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਹਿਰੀਆ ਗੱਡੀਆ,ਨਸ਼ੇ, ਗੁੱਚੀ,ਅਰਮਾਨੀ ,ਪਰਾਡੇ ਦੇ ਫੈਸ਼ਨਾ ਤੱਕ ਹੀ ਉਹਨਾ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ । ਬਹੁਤੇ ਗਾਊਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਖੁਦ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਤੱਕ ਹੀ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਿਹ ਗਏ ਉੱਜ ਭਾਂਵੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸੋਰਤਿਆ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਤੇ ਖੁਦ ਦੇ ਹਾਊਮੇ ਨੂੰ ਪੱਠੋ ਪਾਉਣ ਲਈ ਖਰੀਦੇ ਹੋਏ ਲੱਖਾ ਲਾਈਕ ਤੇ ਕਸੈਂਟਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸੌਸਲ ਮੀਡੀਆ ਵਾਲੇ ਪੇਸ਼ ਵਿਖੇਰਾ ਹਗਾ ਭਰਾ ਬਣਾ ਰੱਖਦੇ । ਇਹਨਾ ਅਵੱਲੇ ਸੌਕਾ ਵਾਲੀ ਸੰਗੀਤਕ ਲਹਿਰ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਵਿਆਹ ਵਰਗੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵੀ ਸਕਿੰਟ ਬਦਲਦੇ ਹੀ ਗਮੀਆ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ

ਹਨ ।
 ੧ ਵੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲਾ
 ਹਿਰ ਵੀ ਘਾਤਕ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਇਕਹਿਰੋ
 ਆਰ ਦੀ ਅੰਤਰੰਗੀ ਵੇਗ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੇਜ਼
 ਨੂੰ ਫੜਨ ਜਾ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ
 ਨੂੰ ਬੱਚਿਆ ਨੂੰ ਖੇਡਣ, ਸੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਰੁੱਝ
 ਲਈ ਮੇਦਾਨੀ ਜਾ ਪੇਂਡੂ ਦੇਸੀ ਖੱਡਾ ਨਾਲੋਂ
 ਮੋਬਾਇਲ ਵੌਨ ਜਾ ਯੂ ਟਿਊਬ ਦੇ ਚੱਲ ਰੇ
 ਆ, ਵਿਡੀਓ ਗੋਮਾ ਵਾਲਾ ਸੋਖਾ ਤਰੀਕ
 ਲਿਆ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆ ਮਾਨ
 ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਉਹ ਟੀ.ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾ ਗਾਣ
 ਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਉਪਰ ਢੂਢਿ
 ਛੱਡਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ
 ਚੰਚੇ ਤੇ ਬਲ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ ਦਿਨੋਂ ਦਿਤੇ
 ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਦਲੀ ਫਿਜਾ ਦੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁਗ ਅੰਦਰ
ਸੰਗੀਤਕ ਕੰਪਨੀਆ ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਵਿੱਚ
ਮਈ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਕੰਨ ਢਾੜ੍ਹ ਤੇ ਪੱਥਮੀ ਰੋਲੋ
ਲਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ
ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜਾ ਪੰਜਾਬੀ
ਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਟੂੰ
ਉਣ ਲਈ ਜੁਰੀ ਨਹੀਂ ਤੋਥਾ ਜਾ ਬੰਬਾ ਦੀ
ਵੱਡੇ ਜੇ ਉਸ ਕੌਲੋ ਉਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ
ਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾ ਉਹ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਆਪ
ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਨਵੇਂ
ਕਾਰ ਆਪਣਾ ਅਣਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ
ਨੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ, ਗੁਰੀਬੀ ਦੀ
ਨੀ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਗੀਤਾ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ
ਗਾਗ ਅਲਾਪਣ। ਐਂਵੇਂ ਨੀ ਹਕੂਮਤਾ ਅੱਜ
ਕੇਕ ਕਵੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮ
ਦੀ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲੀ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ
ਤੇ ਡਰਦੀਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆ ਦੇ
ਏਥੇ ਕੁਚਲੀ ਮੇਨਤ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ
ਲਈ ਲੜਦੇ ਸੰਘਰਸੀ ਲੋਕ ਹੁਣ ਵੱਡੇ
ਸਤੀ ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਨੰ ਚੰਨ ਹੋਰ ਵਥੇਰੇ, ਤੂੰ ਮਘਦ
ਦੇ - - - ਹੈ - - - ਦੇ - - -

ਵੇ ਸੁਰਜਾ ਕਮੀਆ ਦ ਵਹੜ
ਪ੍ਰਾਂ ਗੀਤ ਨੂੰ ਦਿਲ ਚ ਸਮੇਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪਰ
ਪ੍ਰਾਂ ਗੀਤਕਾਰਾ ਦਾ ਕਿਸਾਨ (ਜੱਟ) ਖੇਤਾ 'ਚ
ਅੰਡੀ, ਫੋਰਡ, ਬੁਲਟ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਾ
, ਨਸੇ ਵਿੱਚ ਚੂਰ ਪੱਥ, ਕਲੱਬ ਵਿੱਚ ਐਸ
ਹੀ ਦਿਖਾਉਦਾ ਹਨ। ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤਰਿਕ
ਤਾ ਵਾਲਾ ਕਿਸਾਨ ਜਿਹੜਾ ਸਾਲਾਬੱਧੀ ਇਹ
ਮੇਲਾ ਦੇਖਦਾ ਦਮਾਮੇ ਮਾਰਦਾ ਜੱਟ ਅਤੇ ਗੀਗੇ
ਨ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਉਹ ਮੇਹਨਤੀ ਪਾਤਰ ਖੇਤ
ਗਤਾ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆ ਹੇਕਾ ਲਾਉਦਾ
ਕਰ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਬਲੀ ਜਾਗ ਰਿਹਾ ਕਿਸਾਨ
ਪਾਣੀ ਲਾਉਦਿਆ ਹੱਥ ਨੀਲੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣ
ਵੇਂ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲਾ ਹੁ

ਨਸੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤਾਨ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਮੋੜਨਾ
ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਬਲਦੀ ਤੇ ਤੇਰੀ
ਰਹੇ ਹਨ। ਕੰਪਨੀਆ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਡੀ
ਤੁਹਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕਮਾਈ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸਮਾਜ
ਉਪਰੋਕਤਾ ਵਾਲਾ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਆ
ਫੋਕੀ ਵਹੋ ਵਾਹੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੋਇਲ ਸੁਰਖਿ
ਕਰੋ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟੀ.ਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਆ
ਮੰਨਣ ਵਾਲੀਆ ਉਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਰਸੇ ਦੇ
ਮਾਂਵਾ ਤੇ ਧੀਆ ਰਲ ਬੈਠੀਆ ਨੀ ਮਾਏ ਜਾ
ਲੱਠੇ ਦੀ ਚਾਦਰ ਉਤੇ ਮਲੇਟੀ ਰੰਗ ਮਾਹੀਆ
ਵਰਗੇ ਗੀਤਾ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਬੁਲਟਾ ਦੇ ਪਟਾਕੇ
ਰਹੀਆ ਜਾ ਫਿਰ ਗੁੱਤਾ ਨਾਲ ਸੱਪਾ ਨੂੰ ਡੱਗ ਮ
ਸਿਖਾਉਣ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਾਈਆ ਹਨ। ਇਹ
ਤਾ ਸਾਇਦ ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ
ਪਾਇਆ ਯੋਗਦਾਨ ਵੀ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ। ਇਥੋਂ

ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅੰਰਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਕੇ
ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਤਰਾ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹਨ ।
ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜੁਨ
ਭੰਡਹ ਹੀ ਭੰਡੂ ਉਪਜੈ ਭੰਡੇ ਬਾਝ ਨ ਕਹਿ ॥

ਪ੍ਰਿਥਿਕ ਪਾਸੂਦੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੀਂ ਬੁਰਾ ਅਖੀਏ ਜਿਸਤੇ ਗਜ਼ਿਆ ਨੇ ਜਲ ਲਿਆ ਅੱਗੇ (ਬੰਡਹ) ਤੋਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਜਨਮ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੌ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸੰਸਾਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ।

ਰਹੇ
 ਪਣੀ
 ਦਰ
 ਯਰਸ
 ਵਾ
 ਰਨੇ
 ਅ ਨੂੰ
 ਪੱਲੀ
 ਡੱਕ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਸਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਜਿਥੋਂ
 ਨੀਵੇਂ ਦਰਜੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋ ਮਹਾਨ ਸਹੀਦ ਭਰਾ
 ਸਿੰਘ ,ਊਧਮ ਸਿੰਘ ,ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਵਰਗੇ ਅਜਾਨ
 ਦੇ ਦੀਵਾਨਿਆ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਕੋਟੀ ਦੇ ਲੇਖਕ
 ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਿੰਨਾ ਛੁੱਲਾ ਦੀ ਕਿਆਰੀ
 ਮਹਿਕਾ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਹੱਟ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰ
 ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਿਆ ,ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਾ
 ਪਿਆਰ ਦੀਆ ਕੌਮਲ ਭਾਵਨਾਵਾ ਨੂੰ ਬਿਆਨਿਆ
 ,ਵਾਰਸ ਸਾਹ ਤੇ ਬੁੱਲੇ ਸਾਹ ਨੇ ਗੁਰ ਪੀਰਾ ਦੀ ਬਾਣੀ
 ਰਾਹੀਂ ਚਾਨੁਣ ਵੰਡਿਆ ,ਪਾਸ ਵਰਗੇ ਕਾਂਤੀਕਾ
 ਗੀਤਕਾਰਾ ਨੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਮਰਨ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਦੱਸਾ
 ਜਿਉਣ ਦੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਲਈ ਪੇਰਿਆ ਜੋ ਸਾਡਾ

ਉਚ ਵਿਗਸੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ
ਹੋਸਲੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਵਰ
1 ਆਸਾਵਾਦੀ ਕਵੀ ਵਿਗੜੇ ਮਹੌਲ ਤੋਂ ਬਹਾਰਾ ਰਿਹ
ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਬਲਵਾਨੀ ਬਾ

A portrait of a man with a beard and mustache, wearing a blue turban and a dark suit jacket over a light-colored shirt. He is smiling at the camera.

ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲਿਆਲ
ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੰਡੀਗੜ
(ਪੰਜਾਬ) ਮੋ 78374-90309

ਲਿਖਿਆ ।
ਜੇ ਆਈ ਪਤਸ਼ੜ ਤਾ ਕੀ ਏ , ਤੂ ਅਗਲੀ ਰੁੱਤ ਤੇ
ਯਕੀਨ ਰੱਖੀ ਮੈ ਲੱਭ ਕੇ ਲੇਉਣਾ ਕਿਤੇ ਕਲਮਾ , ਤੂ
ਛੁੱਲਾ ਜੋਗੀ ਜਮੀਨ ਰੱਖੀ ਸੋ ਆਉ ਇਸ ਮਹਾਨ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਸਿਲੇ ਲੇਖਕਾ , ਯੋਧਿਆ ,
ਗੁਰੂ-ਪੀਰਾ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਿਆ
ਸੇਪਦਾਇਕ , ਵਜਨੀ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਨੌਜੇ ਢੁਕਵਾ
ਗੀਤ , ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਨਾਟ ਕਲਾ ਵਾਲੇ ਨਿਰੋਧੇ
ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸਾ ਨੂੰ ਬੁਲ੍ਹਦਿਆ ਵੱਲ
ਲੈ ਜਾਈਏ ।

The advertisement features a large blue title "BJ DIGITAL & PHOTOS" with "PHOTOS" in a larger font. To the right is a professional video camera. Below the title is the text "BROADCAST HD FILM QUALITY". In the center is a large red "Blu-ray DVD" logo. To the left is a circular logo with "BJ" in the center and "1-718-441-6516" around the border. To the right is a portrait of a man with a beard and a turban. The bottom section contains descriptive text about services like Weddings, Birthdays, and Ring Ceremonies.

ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਨਾਲ ਕੁਝੀ ਦੀ ਮੰਤ ਕੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ?

ਨਸ਼ਾ ਭਾਵੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਈਆਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਬਣਾਈ ਥੈਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੁਗਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਲੋਕ ਇਨ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ ਸੀ। ਜਿੰਨੇ ਅੱਜਕਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਅਫੀਸ, ਪ੍ਰੈਸਤ, ਭੁੱਕੀ, ਛੋਡੇ, ਭੰਗ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਸ਼ਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਜ਼ੇ ਭਾਵੇ ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾ

ਖਾਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਹੁਤਾ ਖਾਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਸ਼ੇ ਹੈਰੋਇਨ, ਕੋਕੀਨ, ਸਮੈਕ, ਬਰਾਉਨ, ਸ਼੍ਰੂਗਰ ਤੇ ਸਿੱਖੈਟਿਕ ਚਿੱਟੇ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਾਨ ਪਲ ਵਿੱਚ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਨਸ਼ਈ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ ਜੇ ਜਿਆਦਾ ਲਾਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਇਕ ਵਾਰ ਲਾਲਿਆ ਸਮਝੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਹੀ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਲਾਇਆ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆ। ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਅੱਜ ਇਹ ਕਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਕੁਝ ਕੁਝੀਆਂ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਜਾਣ। ਪਰ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਲ ਬਠਿੰਡੇ ਜਿਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਕੁੜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਵੀ ਉਸਦੀ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਇਹੋ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਫਸੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਕੀ

ਸਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਪਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ
 ਕੀ ਇਸ ਲਤ ਤੋਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ
 । ਇਹ ਸਵਾਲ ਅੱਜ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਜਬਾਬ
 ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤੇ
 ਇੱਕ ਲੇ ਮਾਪੇ ਵੀ। ਸਮੱਗਰਾ ਕੋਈ ਰੱਬ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਥਲੇ ਸਿਧੇ ਨਹੀਂ
 ਆਉਂਦੇ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਸ ਅਸੀਂ ਕੁਝਤਰ
 ਵਾਂਗੂੰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਅਗਰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਲਾਹਨਤ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੇ
 ਉਖਾੜਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਕ ਚੁਟ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣੀ
 ਪਵੇਗੀ। ਜੇ ਇਹੋ ਸੌਚ ਲਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਸਾਡੀ
 ਕੁੜੀ ਸੀ ਜਾਂ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਤੇ ਇਹੋ ਨੌੜ ਆ
 ਗਈ। ਫਿਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਇਹੋ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਕੀ। ਮੈਨੂੰ ਕੀ, ਤੈਨੂੰ
 ਕੀ, ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਬਸ ਇਹੋ ਗੱਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ।
 ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤਥਾਹੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ। ਵਾਸਤਾ
 ਜੇ ਰੱਬ ਦਾ ਰੋਕ ਲਈ ਏ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਘਰ ਨੂੰ ਅਗ
 ਲਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਠੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਤਾਂ
 ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਅੱਗ ਨੇ ਸਾੜਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸੂਬੇਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁਲੇਰੀਆ ਮਮਦੌਟ
75891-55501

ਨਾਨਕ (ਨਾਦ) ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਫਸਦੇ ਲੋਕ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ 'ਪੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ' ਅੰਦਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦੀ ਇਲਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮਿੰਡੀ ਭੇਦਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। 'ਜਪੁ ਜੀ ਬਾਣੀ' ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, "ਪਾਤਾਲਾ ਪਾਤਾਲ ਲਖ ਆਗਾਸਾ ਆਗਾਸਾ॥" ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਵਾਂ ਦਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਧਰਤੀਆਂ ਤੇ ਆਕਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ 'ਲੱਖ' ਤੋਂ ਭਾਵ 'ਅਣਗਿਣਤ' ਹੈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ "ਲੇਖਾ ਹੋਇ ਤਾਂ ਲਿਖੀਐ ਹੈ ਲੇਖੈ ਹੋਇ ਵਿਣਾਸ੍ਤਾ॥" ਆਕਾਸ਼ਾਂ/ਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਏਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲੇਖੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਿੱਚੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀਆਂ ਹਨ, ਬੇਅੰਤ ਮੇਰੂ ਪਰਬਤ, ਬੇਅੰਤ ਧਰੂ ਭਗਤ ਭਾਵ ਧਰੂ ਤਾਰੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਹਨ। ਬੇਅੰਤ ਹੀ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਤੇ ਚੰਦਰਮਾ, ਬੇਅੰਤ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸੂਰਜ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗੁੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਗ (1283) ਉੱਤੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮਿੰਡ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਖੱਡ ਪਤਾਲ ਅਸੰਖ ਮੈਂ ਗਣਤ ਨ ਕੋਈ॥" ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਹਮਿੰਡ ਉਪਜਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਤਾਰਾ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਉਦੋਂ ਬ੍ਰਹਮਿੰਡ ਸੁੰਨ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਸਮਾਂ ਅਜੇ ਸੂਰੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਪਦਾਰਥ ਇੱਕ ਚਿੰਦੂ ਗੋਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਸਨ ਨਾ ਹੀ ਧਰਤੀ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਬਣੇ ਸਨ, ਕੋਈ ਚੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਸੂਰਜ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਸੁੰਨ ਦੀ ਚਿੰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੀ ਸੰਖਾ ਵਾਂਗ ਵਾਂਗ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਕਾਈਆਂ ਸੀਓ। ਉਹ ਗੱਲਾ ਫਿਟਿਆ, ਗੋਸਾਂ ਦਾ ਅਬਾਰ ਉਪਜਿਆ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੂਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ (ਜੋ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ) ਕਿ, “ਅਰਬਦ ਨਰਬਦ ਪੁੰਧਕਾਰਾ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਲਗਾਇਦਾ। ਧਰਣਿ ਨ ਗਾਨਾ ਹੁਕਮੁ ਅਪਾਰਾ। ਨ ਦਿਨ ਰੈਨਿ ਨ ਚੰਦ ਨ ਸੁਰਜ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਲਗਾਇਦਾ।” ਅਤੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਖੰਡ ਪਤਾਲ ਸਪਤ ਨਹੀਂ ਸਾਗਰ ਨਦੀ ਨ ਨੀਰੁ ਵਹਾਇਦਾ।” ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰਪਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਧਰਤੀ ਬਲਦ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਉੱਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਥਾਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ, “ਜੇ ਕੋ ਭੁੜੈ ਹੋਵੈ ਸਚਿਆਗੁ। ਧਵਲੈ ਉਪਰਿ ਕੇਤਾ ਭਾਰੁ। ਧਰਤੀ ਹੋਰੁ ਪਰੇ ਹੋਰੁ ਹੋਰੁ। ਤਿਸ ਤੇ ਭਾਰੁ ਤਲੈ ਕਵਣੁ ਜੋਰੁ।” ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸੱਚ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਸਮਝੇ ਕਿ ਧਰਤੀ ਕਿਨੀ ਕੁ ਭਾਰੀ ਹੈ? ਤੇ ਕਿਨੀ ਕੁ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ? ਵਿਸ਼ਾਚਾਰ ਬਲਦ ਇਸ ਭਾਰ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਲਾ
ਰਾਮ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
9914701060

ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਕਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ? ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ
ਸੌਚੇ ਕਿ ਮੰਨ ਲਓ ਧਰਤੀ ਬਲਦ ਦੇ ਸਿੱਫਾਂ
ਦੇ ਸਹਾਰੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬਲਦ
ਅੱਗੋਂ ਕਿਸ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ? ਇਸ ਲਈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ
ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, “ਯੌਲ ਧਰਮ
ਦਇਆ ਕਾ ਪੂਤੁ ਸੰਤੋਖ ਬਾਪਿ ਰਖਿਆ
ਜਿਨ ਸੂਡਾ !। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਰਜੀ ਅਤੇ
ਕਿਹਾ, “ਕੀਤਾ ਪਸਾਊ ਏਕੋ ਕਵਾਉ !।
ਤਿਸ ਤੇ ਹੋਏ ਲਖ ਦਰਿਆਉ !। “ਭਾਵ
ਇਹ ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ ਬਣ ਗਈ, ਫਿਰ ਠੰਢੀ
ਹੋਈ, ਇਸ ਉਤੇ ਬੜੇ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹੇ, ਵੱਡੇ ਹੜ੍ਹ
ਆਏ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਆਰਾਮ ਮਿਲਿਆ ਲੱਖਾਂ
ਦਰਿਆ ਵੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੀਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ
ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਸੇ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ
ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸ਼ਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ
ਹੀ ਚੱਲ ਨਿਗਾ ਹੈ। ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ

ਜਪੁ ਬਾਣੀਂ ਵਿੱਚ ਦਸਦ ਹਨ, “ਹੁਕਮੇ ਅੰਦਰੂ ਸਭ ਕੇ ਬਾਹਰਿ ਹੁਕਮ ਨ ਕੋਇ।” ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਸਭ ਕਦੇ ਬਣਿਆ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਣੀਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ‘ਜਪੁ ਜੀ ਬਾਣੀਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ,’ ਕਵਣ ਸੁ ਵੇਲਾ ਵਖਤੁ ਕਵਣ ਕਵਣ ਥਿਤੀ ਕਵਣ ਵਾਰੁ। ਕਵਣ ਸਿ ਰੁਤੀ ਮਾਹੁ ਕਵਣ ਜਿਤੁ ਹੋਆ ਆਕਾਰੁ। ..... ਜਾ ਕਰਤਾ ਸਿਰਠੀ ਕਉ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਸੋਈ। “ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵੀ ਕਵੀ (ਸ਼ਾਇਰ) ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਸਾਰੀ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਆਰਤੀ ਉਚਾਰੀ ਹੈ, “ਗਾਗਨ ਮੈਂ ਥਾਲੁ ਰਵਿ ਚੰਦ ਦੀਪਕ ਬੜੇ ਤਾਰਿਕਾ ਮੰਡਲ ਜਨਕ ਮੋਤੀ।। ਧੂਪੁ ਮਲਅਾਨ ਲੋ ਪਵਨ ਚਵਰੋ ਕਰੇ ਸਗਲ ਬਨ ਰਾਇ ਫੁੱਲੰਤ ਜੋਤੀ।। ਕੈਸੀ ਆਰਤੀ ਹੋਏ ਭਵਖੰਡਨਾ ਤੇਰੀ ਆਰਤੀ।। ਅਨਹਤਾ ਸਬਦ ਵਾਜੰਤ ਭੇਗੀ।। ਰਹਾਉ।। .....” ਧੂਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਅਖਤੀ ਨੀਵਾਈਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਚੀ ਜਾਤ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਗ਼ਬਾਰ ਮੌਨਦੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨੀਚ ਜਾਤ, ਨੀਚ ਕਹਿਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, “ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤ ਨੀਚੀ ਹੈ ਅਤਿਤ ਨੀਚੁ। ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿਆ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸ।।” ਜਪੁ ਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ, “ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਕਾ ਇਕੁ ਦਾਤਾ ਸੋ ਮੈ ਵਿਸਰਿ ਨਾ ਜਾਈ।।” ਇਉਂ ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਕ ਸੋਚ ਸ਼ਾਮਲੇ ਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੀਂ ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਜੋਤਾ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕ ਸੋਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੇਤਰ ਨੂੰ ਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਸਮੁੱਚੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਭੇਦਾਂ ਦੀ ਬਖ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨ ਹੁਣ੍ਹ ਖੋਜਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਰਨਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਲਾਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਮਦਦ ਮਿਲੀ, ਇਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਉਣਾ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜੋ ਢੂਜੇ ਘਾਤਕ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਯੂਨੀਸੈਫ਼ ਅਤੇ ਸੇਵਦੀ ਦੀ ਚਿਲਡਨ ਵਾਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸੰਕਟ ਨੇ 15 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਪੱਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਮਹਾਮਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪੂਰਨਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਘੱਟ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ ਇੱਕ ਅਰਬ 20 ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ 15 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਂਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੁੜਨ ਨੂੰ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਵੀਂ ਬਣਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਝੇ ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਰੀਬ ਤਥਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਊਂਦਾ ਰਹਿਣ ਦੇ ਲਈ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਹੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੁਪਨੇ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਿੱਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਪੁਰਨਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਾਂਅ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮੁਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਯੂਨੀਸੈਫ਼ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀ ਤੰਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨੀਆਂ ਸਹਿਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀਆਂ। ਯੂਨੀਸੈਫ਼ ਅਤੇ ਸੇਵਦੀ ਦੀ ਚਿਲਡਰਨ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦੇਣ ਦੇ ਜੋ ਕਾਰਨ ਦੱਸ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਪੋਸ਼ਣ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਪੁਰਨਬੰਦੀ ਦੀ ਮਾਰ ਲੱਗੋਂਗ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਣਕਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਗਰੀਬ ਤਥਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਆਸਰਾ ਬੰਦ ਹੋਇਆ, ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਜਗੀਏ ਰੁਕ ਜਾਣ ਨਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਸਭਾਵਿਕ ਨਤੀਜਾ ਰਹੀ ਅਤੇ ਪੁਰਨਬੰਦੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿੱਕਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਲਿਆ। ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਫਿਲਹਾਲ ਜੋ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਬਦਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੀ ਕਮੀ ਵਿੱਚ ਗ਼ਬੰਦੀ ਤਥਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਦੀਨੀਂ ਪੱਥੰਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਬਖਰ ਆਈ ਕਿ ਉਥੋਂ ਪੁਰਨਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਪਜੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ 125 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗੰਭੀਰ ਸਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਂ, ਵਿਰਸਾ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ, ਚਿੰਤਕ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਣ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ
ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅਤੇ
ਸਚਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਧਰਨ
ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅਤੇ
ਸਚਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ
ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਢਾਲਿਆ ਹੀ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ ਤੱਕ
ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਿਤਾਇਆ
ਇਥੋਂ ਹੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ
ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੰਘ
ਵਿੱਦਿਆ ਕਿੰਦਰਾਂ 'ਤੇ
ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਛੂੰਘ
ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆ
ਬਣਾ ਲਈ।

ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣਾ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ-ਨਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ, ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ।

ਬਾਬੇਕਿਆਂ ਦੀ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਸੋਚ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਾਹੌਰ, ਆਗਰਾ, ਕਾਂਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਏ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਤਹਿਪੁਰ ਸ਼ੀਕਰੀ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਅਤੇ ਉਜੈਨ, ਬਹੁਗਨਪੁਰ, ਲਖਨਊ ਅਤੇ ਜੋਨਪੁਰ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਸਰਕੇ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਬੀਸ਼ਰ ਦਾਸ (ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਚੜੋਗਾ ਭਾਈ) ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ 1559 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਕੁੱਝ ਲੇਖਕਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਗੋਇਂਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 1553 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੋਇਂਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੋੜਾ ਅਟਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਾਹਰੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈਆਂ ਚਾਲਾਂ ਟੁੱਕ੍ਰਾਂ ਪਛਾੜਨ ਲਈ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਚਿਹਨਕ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਪਾਵਣ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ

• [Home](#) | [About](#) | [Services](#) | [Contact](#)

ਕਾਨੂ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਬਚਪਣ
ਫਾਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਨਾਰਾਇਣ
ਅਤੇ ਪਾਸੋਂ ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿਦਿਆ
ਗ਼ਾਸ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ
ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੰਸਤ ਕੌਰ ਨ
ਜਸਦੀ ਕੁਝੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕਰਾਰ
ਤੇ ਸਿੰਘ (ਹਗੀ ਜੀ) ਦਾ ਜਨਮ
ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ ਸਿੰਘ
ਨਾਭਾ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ
ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾ
ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ
ਮਹਾਰਾਣੀ ਸੋਰਜਨੀ ਦੇਵੀ
ਗਰੇਜ਼ ਵਿਦਵਾਨ ਮਿਸਟਰ ਮੈਕੈਲਾਫ਼ ਅਧਾਰ
, ਬਾਗਬਾਨੀ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ
ਵਾਡਾ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦਾ
ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕਾਨੂ ਸਿੰਘ
ਨਾਭਾ ਆਪਣੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਯੋਗਦਾਨ ਸਦਕਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦੇ
ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਸਾਹਿਤਕ ਢੇਣ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੂਗ ਵਿਚ ਵੀ ਹਰ ਪੱਖੀ
ਸਾਰਬਕ ਹੈ। ਕਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭਾਈ ਕਾਨੂ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ ਸਾਹਿਤ,
ਸੰਗੀਤ ਆਦਿ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਲਲਿਤ ਕਲਾ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਇਆ,
ਉਹ ਕੌਸ਼ਲ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਰਜ ਸਿਰੇ
ਚਾੜ੍ਹੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਸ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਪਾਸੋਂ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਪਰ ਕਿਸੇ ਇਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਸੋਂ ਨਹੀਂ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਤਾ
ਹਰਿ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁਥੋਂ ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਨੇਰਾ ਖੁਰਦ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਘਰ 30 ਅਗਸਤ 1861 ਈ। ਨੂੰ ਹੋਇਆ
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਖਾਨਦਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਦੇ ਮੁਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਨੌਂਧ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ
ਜਾਤ ਦੇ ਢਿੱਲੋਂ ਜੱਟ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਿੰਠਾ ਦੇ ਪਿੰਡ
'ਪਿੰਡ' ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਨ। ਆਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਨਾਗਾਇਣ ਸਿੰਘ ਤੇ
ਵਡੇਰੇ ਬਾਬਾ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾਭੇ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਬਾਬਾ
ਅਜਪਾਲ ਜੀ ਦੇ ਤਪ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ
ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਪਿੰਡਤੁਰ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰਮਿਤਿ
ਪੁਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਇਆ।

ਭਾਈ ਕਾਨੂੰ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਬਚਪਨ
ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਨਾਗਿਣੇ
ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿੱਦਿਆਲੀ
ਵਿਆਹ ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ
ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨ
ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕਰਾਰ
ਬੇਟੇ ਭਗਵਾਂਤ ਸਿੰਘ (ਹਰੀ ਜੀ) ਦਾ ਜਨਮ
1892 ਈ। ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ ਸਾਡੀ
ਨੇ ਰਿਆਸਤ ਨਾਭਾ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ
ਵਿਚ ਕਈ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾ
ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਸਰੋਜਨੀ ਦੇਵੀ
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਿਦਵਾਨ ਮਿਸਟਰ ਮੈਕੀ
ਆਰਥਰ ਮੈਕਾਲਫ ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਿਲਮਾਂ
ਬਣੇ। ਸੈਰ, ਬਾਗਬਾਨੀ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ
ਤੱਤ ਇਲਾਵਾ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦਾ
ਬੇਹੁੰਦ ਸੌਂਕ ਸੀ।

ਨਾਭਾ ਦਰਬਾਰ, 'ਚ ਰਿਹਿੰਦਿਆਂ ਵਿਖੇ
ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਆਗਮਨ 19ਵੀਂ ਸਦੀ

A portrait of a bearded man wearing a white turban and a green robe, looking slightly to the right. The background is a soft blue wash.

ਤੇ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਕ
ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਨਿ
‘ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ
ਕਸੌਟੀ, ਸੰਦਰ
ਦੀ ਵਾਰ ਸਟੀਂ
ਰਚਨਾ ਸਦਕਾ
ਵਿਆਖਿਆਕ
ਹੋ ਏਂ, ਉੱਥੇ
‘ਗੁਰਸ਼ਬਦਾਲੰ
ਉਹ ਇਕ ਮਹ
ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਵਜੋਂ
ਵੱਡਾ ਸਾਹਿਤ
ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼’ ।

ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਹੋਇਆ।
ਜੀਕਾ ਜੈਮਨੀ ਅਸਵਮੇਤਾ,
ਆਪ ਨੂੰ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਿੱਚ
ਧਾਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹ
ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ
ਵਾਖਿਆ ਲਈ 'ਹਮ ਹਿੰਦੁ
ਰਾਰ', 'ਗੁਰਮਤ ਸ਼ਾਖਾਕਰ', 'ਦੁ
ਆਪ ਪਰਮਾਰਥ', 'ਠਗ-ਲੀਲਾ
ਕਰ' ਤੇ ਅਨੇਕ ਹੋਰ ਪੁਸ਼ਟ
ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਸਿੱਖ ਪਰਮ
ਾਰ, ਪਰਮ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਵਜੋਂ
'ਗੁਰ ਛੰਦ ਦਿਵਾਨਾ'
ਕਾਰ' ਪੁਸ਼ਟਕਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ
ਾਨ ਛੰਦ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਤੇ
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਏ। ਆਪ ਦੀ
ਕਾਰਜ 'ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ
ਗਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਦਾ
ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅ

ਮੁਢਲੀਆਂ ਤੇ 'ਨਾਟਕ' ਦਿਆ ਦਾ ਭਾਗ ਲਹਿਰ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੇਂਦੁ ਨਹੀਂ, ਗੁਰ-ਗਿਰਾ ਜਾਂ, 'ਚੰਡੀ ਪਤਕਾਂ ਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੱਸਥਾਪਤ ਕਰ' ਤੇ ਨਾ ਕਰਕੇ ਅਲੰਕਾਰ ਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨਾ ਕਰ ਤਰ ਵਿਚ ਵੇਖਣਕੇ ਨਾਪਮ ਗੰਬਥ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਵਡਮੁੱਲੀ ਜਾ ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਲਾਸ਼ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਲੈਲੀਆਂ, ਸੰਭ ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕ ਸਾਲ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਭੇ ਵਿਖੇ ਜੀ ਨੂੰ ਸਰਬ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਉਪਾਧ ਦਿਸ ਵਿਦਾ ਦੇ ਸਾਹਿਬ ਸਮਾਜ ਸੇ ਵੇ

ਇਤਿਹਾਸ, ਭੁਗੋਲ, ਚਕਿਤਸਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕ
ਵੀ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਵੀ
ਧਨਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ
ਲਿਖਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ
ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਕ
ਆਯੋਗ ਉੱਦਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦਾ
ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਪੱਖ, ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਗਾਇਨ
ਗੀਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ
ਾਤਮਕ ਪੱਖ ਆਦਿ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ
ਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 23 ਨਵੰਬਰ 1938 'ਚ 77
ਮੈਰ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦੀ ਪੜਕਨ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋਇਆ। ਆਪ
ਅਪੱਖੀ ਵਿਦਵਤਾ ਅਤੇ ਸਰਬਾਂਗੀ ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤ
ਕੌਮ ਵਿਚ 'ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ' ਜਾਂ 'ਪੰਥ ਰਤਨ'
ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਭੇ ਦੇ
ਵਾਨ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਵਰਤਮਾਨ 'ਚ ਭਾਈ
ਪੜਪੜੇ ਤਰੇ ਮੇਜਰ ਆਦਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ
ਗਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਰੁਚੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਪੁਰਬ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਦਾ ਜਨਮ ਪਿਤਾ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ (ਸ੍ਰੀ
ਕਲਿਆਣ ਦਾਸ) ਜੀ ਦੇਖਰਭਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ

ਜ਼ਮਾਨੇ ਨੇ ਮਾਰੇ ਜਵਾਂ ਕੈਸੇ ਕੈਸੇ

A colorful, expressive illustration of two people from the waist up. The person on the left is wearing a light blue t-shirt and jeans, holding a dark blue baseball cap over their head with both hands. The person on the right is wearing a teal t-shirt and jeans, with their hands resting on their hips. The background is a soft, blended color of blues and greens.

ਇੱਲੀ ਪ੍ਰਿਲਸ ਨੇ ਆਖਿਰ ਆਪਣੇ
ਸਿਆਸੀ ਆਕਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ
ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਐਨ.ਯੂ.
ਵਿਚ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਵਿਚ
ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹੀ 20
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼
ਐਂਡ ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੇ 4 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜੇ ਐਨ.ਯੂ. ਅੰਦਰ
ਹਿਜਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿਆਸੀ
ਆਕਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਫਰਜ਼ 21
ਸਤੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਹੋਈ ਬਾਅਦ ਇੱਕੋਂਦਰੀ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ
ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ। ਰੋਹਿਤ ਵੈਮੁੱਲਾ ਅਤੇ
ਉਸਦੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ
ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਜੀਫ਼ਾ
ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚੋਂ
ਕੱਢਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ।
ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਕ ਧਿਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ
‘ਆਜ਼ਾਦੀ’ ਅਤੇ ਦੁਸਰੀ ਧਿਰ ਨੇ ਚੀਕ
ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ‘ਦੇਸ਼ਯੋਹੀ’, ਪਰ ਵਿਚਕਾਰ
ਪਈ ਲਾਸ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਦਾਲਿਤ
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ 17
ਜਨਵਰੀ 2016 ਨੂੰ ਆਤਮਹੱਤਿਆ
ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ‘ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ’
ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ

ਹਮਲੇ ਵਿਚੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੈਂਦਰਾਬਾਦ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅੰਥੇਕਰ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ। ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ‘ਤੇ ਏ ਬੀ.ਵੀ.ਪੀ. ਦੇ ਇਕ ਨੇਤਾਂ ਨੇ ਕੁਝਮਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਸ਼ਬੂਤ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਪੰਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹਾਥੀ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਰਾਜਸ਼ੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਇਦ ਰੋਹਿਤ ਵੈਮੁੱਲਾ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਕਾਰਜ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਰੋਹਿਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਜੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹਨ, ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਧੋਰੀ ਆਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਈ ਮਾਰ ‘ਤੇ ਬੁਝੁੱਚੇ ਰੋਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੱਗੇ ਹੱਥ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੋਹਿਤ ਵੈਮੁੱਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਵੀ ਬੁਜ਼ੀ ਮਨਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਦੇਸ਼ਧੋਰੀ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬੰਦਰੂ ਦੱਤਾਂਤ੍ਰੇ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਇਕ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਅੰਥੇਕਰ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਧੋਰੀ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਨੂੰਹੀਆਂ ਕੁਮਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ‘ਤੇ ਯਾਕੂਬ ਮੈਨਨ ਦੀ ਫਾਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੱਲ-ਗੱਲ ‘ਤੇ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿੰਤਾ ਰੋਹਿਤ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਸ ਭਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰ ਲਿਖਿਆ, ‘ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਉਕਸਾਇਆ ਨਾ ਹਾਲ ਅਤੇ ਨਾ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕੱਲਾ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕਰਹਤ ਇਉਂਦੀ ਦੇ ਉਸ ਸਿਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਓਗੇ ਹਾਂ। ਆਪ ਤੇ ਕਤਲ ਕਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੋ, ਰੋਹਿਤ ਵੈਮੁੱਲਾ ਨੇ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੇ ਲਿਆ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣਾ ਹੀ ਇਕ ਜਾਨਲੇਵਾ ਦੁਪਲਿਅਤ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਵਿਚਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਸਤਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ‘ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੀ ਇਕ ਸਰਾਪ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਝਿੱਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਰੋਹਿਤ ਵੈਮੁੱਲਾ ਗੱਲ-ਗੱਲ ‘ਤੇ ਪੁਰਬ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖੀ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ‘ਸਾਡਾ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਅਮੁਖ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣੇ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬਿਲੁਕਲ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੋਹਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਕੂਤਾ ਸਾਡੀ ਰੋਹਿਤ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਚੌਕੇ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਨਾਲ ਛੂਹ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਸ

ਤੀਜੀ ਜੰਗ ਲੜਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ

A close-up photograph of two human eyes looking directly at the camera. The eyes are brown with dark pupils. The background is dark, making the eyes stand out.

ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗ ਰਹੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਕੌਲ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਰਾਹੀਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਾਰਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਨਾਲ ਖਹਿੰਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ‘ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਇੰਡੋ-ਤਿੱਬਤ ਪੁਲਸ ਦੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਕਰਣਾਂਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਉਥੇ ਹੀ ਡਿਊਟੀ ‘ਤੇ ਤੈਨਾਤ ਪੁਲਸ ਦੇ ਇਕ ਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਬੋਹੁਦ ਮਾੜੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਰਣਾਂਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਬੜੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਅੰਤ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹੋਇਆ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਕੀ ਕੇਸਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਕੇਸ ‘ਤੇ ਵੀ ਮਿਟੀ ਦੀ ਧੂੰਪ ਜੰਮ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਮਾਸੂਮ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ਾਬ ਪਾ ਕੇ ਢੁਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਸੂਮ ਜਿੰਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਵਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰਾਵਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦਿਕ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਸੰਭਾਵ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹੈ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ, ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਤਰਾਜੂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਡੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪੱਥਰ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਰੁਕ ਸਕੇ।

ਉਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਗਰਾਤੀ ਸੁਭਾਅ
ਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਣ
ਕਾਰਨ ਸਭ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਵੀ ਸੀ। ਮਾਂ
ਪਿਛ ਦਾ ਪਿਆਰ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ
ਵੱਧ ਪਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਦਾਦੀ ਲਈ ਤਾਂ
ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਉਸ ਦੇ
ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕੁੱਟ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ
ਹੀ ਪੈ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਦਾਦੀ ਨੇ
ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲਾਡ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਵੱਡਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ
ਗੋਦੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਤਾਂ
ਕਹਿੰਦੀ “ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ, ਵੱਡੇ ਸਾਹਬ,
ਅੰਗਰੇਜ਼ ਮੁੰਡੇ, ਪੁਲਿਸ!“ ਉਹ ਬਚਪਨ
ਵਿੱਚ ਹੀ ਖਾਕੀ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ
ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦਾ ਸੀ
ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬਹੁਤ ਜੂਰੀ ਸੀ
ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ
ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕਲਾਸ

ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਕਸਰ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠਦਾ ਤੇ ਸਾਰਾ
ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ।
ਜਦ ਵੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜਾਉਣ
ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਝੁਠ ਬੋਲ ਕੇ ਆਪਣੀ
ਭੈਣ ਨੂੰ ਹੀ ਦਾਦੀ ਤੋਂ ਕੁੱਟਵਾਦ ਦਿਆ
ਕਰਦਾ। ਮਾਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸ
ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਵਾਣ ਲਈ ਤੁਰੀ ਫਿਰਦੀ ਪਰ
ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਜੂੰ ਵੀ ਨਾ ਸਿਰਕਦੀ।

ਪੁਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ
ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਐ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ
ਚਾਹ ? ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਜਿੰਦ ਜਾਨ
ਹੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ
ਆਉਣ ਤੇ ਬਣਾਈ ਕੇਰਾਂ ਚਾਹ ਯਾਰ.....
ਜਾਂ ਹੋਟਲ ਤੇ ਬੈਠੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ
ਇਸ ਚਾਹ ਉੱਪਰ ਘਰ ਦੀ ਬਣਾਈ ਕਰੀਮ
ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਜੂ, ਪਿਸਤਾ, ਮਗਰਜ਼
ਤੇ ਬਾਦਮ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
ਕੇਸਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਨੋਂ ਪ੍ਰਿਵੇਟ ਦਿਨ
ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਵਾਰ ਇਹ ਚਾਹ ਬਣਦੀ
ਹੈ।

ਉੰਗਲੀ ਤਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਣਾਈ ਬਾਈ ਕੇਰਾਂ ਇੱਕ ਵਟਾ ਦੇ ਮਲਾਈ ਮਾਰ ਕੇ। ਜੇ ਦੇਖਿਆਂ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚਾਹ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਹੁਤ ਪੁਰਣਾ। ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ। ਕਹਿਦੇ ਚੀਨ ਦੇ ਸਮਰਾਟ ਸ਼ੈਨ ਨੁਗ ਦੇ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪਿਆਲੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਨਾਲ ਉੱਡ ਕੇ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਰੰਗ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੁਣ ਚਾਹ ਕਿਬੰਧ ਆਈ ਕਦੋਂ ਆਈ? ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਾਸਕ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜੇ ਬੁਲਬੁਲ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਪਾਰਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਆਈ ਸੀ। ਇਹ ਅਫਗਾਨ ਦੇ ਯਰਕਦ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਬਦਲ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਸਵਾਦ ਬਹੁਤ ਪੰਜਦ
ਆਇਆ। ਬੱਸ ਉੱਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚਾਹ ਦਾ
ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚਾਹ
ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਗਰੇਗਾਂ ਨੇ ਕਰੀਂ ਸੀ।
ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ
ਚਾਹ ਹੈਂ। ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਵਾਲੀ ਚਾਹ, ਬਬਲ
ਟੀ, ਬਲੈਕ ਟੀ, ਗਰੀਨ ਟੀ, ਮਸਾਲਾ ਚਾਹ,
ਬਰਫੀਲੀ ਚਾਹ, ਹਰਬਲ ਚਾਹ, ਬੇਰੀ
ਚਾਹ, ਨਿੰਬੂ ਚਾਹ, ਕੇਲਾ ਚਾਹ, ਸੇਬ, ਤੁਲਸੀ
ਚਾਹ ਆਦਿ।

ਜਿਆਦਾ ਠੰਡ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਹੋਣ
ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਕਾਹਵਾ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਕਾਹਵਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਬੂਟੀ ਨੂੰ ਕਾੜ੍ਹ ਕੇ
ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਕਾਹਵਾ ਕਹਿੰਦੇ
ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਤਾਂ ਕਾੜ੍ਹ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਅਰਬੀ ਲੋਕ ਕਾਢੀ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਪੀਣ
ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ‘ਕਾਫ਼ਾ’ ਕਹਿੰਦੇ
ਸੀ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਹਵੇ
ਬਣਦੇ ਹਨ। ਕਾਹਵਾ ਵੀ ਚਾਹ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਬਣਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ।

ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਚਾਹ ਪੀਂਦਾ ਉਹ ਹੈਂ ਦੁੱਧ
ਵਾਲੀ ਚਾਹ ? ਇਕੱਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਛੱਡ
ਕੇ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਦਾ ਚਾਹ
ਹੈਂ ਕਿਸਾਨਾ (ਗੁਣ ਚਾਹ)।

ਹੁੰਦੀ ਲੌਂਗ ਇਲੈਚੀ, ਜਵਣੈ, ਦਾਲਚੀਨੀ
ਤੇ ਗਰੀਨ ਟੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉਬਾਲੇ
ਕੁਝ ਟਰਕੜੇ ਬਦਾਮ ਦੇ ਤੇ ਕੇਸਰ ਪਾ ਕੇ
ਰਿਆ ਰਿਹਿੰਦੇ। ਮੌਜਾ ਰਿਆ ਪਾਂਧੀ ਜੀ ਵੀ

ਉਤਾਰ ਦੇਂਦੁ | ਬੜੀ ਸ਼ਹੀ ਸ਼ਾਹੰਦ ਵਾ
ਮਿਲਾ ਲਵੇ। ਕਾਹਵਾ ਤਿਆਰ ਆਂ। ਲੁਣ
ਚਾਹ ਤੇ ਕਾਹਵਾ ਦੀ ਫਾਇਦੇ ਦੀ ਗੱਲ
ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਨੂਣ ਚਾਹ ਨਾਲ ਐਸਿਡ ਹੈਸ
ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬਣਦਾ ਮੌਟਾਪਾ ਘੱਟ
ਜਾਂਦਾ। ਕਾਹਵਾ ਸਰਦੀ ਜੁਕਾਮ ਬੁਖਾਰ
ਤੇ ਹੋਰ ਛੇਟੀ ਸੋਟੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਠੀਕ
ਕਰਦਾ। ਜਿਆਦਾ ਕਾਹਵਾ ਸਰ੍ਗਰ ਲਈ
ਨੁਕਸਾਨਦੇਰ ਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗਰਮ
ਹੁੰਦਾ। ਚਮੜੀ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੇ
ਛਿੱਡ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀਆਂ
ਅੰ। ਕਾਹਵਾ ਤੇ ਨੂਣ ਚਾਹ ਸਰਦੀਆਂ
ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ
ਅੰ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।
ਜਗਸੀਰ ਬਛੋਣ

ਪੰਜਾਬ ਫੇਲ੍ਹ

ਵੱਧ ਪਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਦਾਦੀ ਲਈ ਤਾਂ ਹੋੜਾ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਪੰਜਵੀਂ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਵੀਂ ਕਲਾਸ ਬੋਰਡ ਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ। ਸਕੂਲ ਸਿਰਫ ਪੰਜਵੀਂ ਤੱਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਛੇਵੀਂ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਚਾਅ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੈਡਮਾਂ ‘ਗੰਗਾ ਮੈਡਮ’ ਤੇ ‘ਸਤੀਸ਼ ਮੈਡਮ’ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਿਹਾ ਡਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਾਸ ਦੋਸਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਪੀਤ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੋਂ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਹ ਥੇਰੇਰਵਾਹੀਆਂ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਪਰਵਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੜਕਿਆ

ਸਤ ਤਾਂ ਦਾਦੀ ਨੇ ਮਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ “ਮੈਂ ਹੁਣ
ਦਾ ਅੱਗੇ ਰੋ - ਰੋ ਕੇ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ , ਚੁੱਲ੍ਹਾ
ਸਵਾ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਪੜ੍ਹਾਈਆ ।“
। ਦਾਦੀ ਇਸੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ
ਦੇ ਮੈਡਮਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਪੁਰਿਚ ਗਈ ਪਰ ਹੁਣ
ਗਾ ਹੱਥੋਂ ਸਮਾਂ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।
ਉਸ ਦਿਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਦੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਬਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ
ਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਖੇਡ
ਲਾ ਕੇ ਉਡ ਹੀ ਗਈਆਂ ਹੋਣ।
ਨੇ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਪੈਸੇ
ਗਾ ਲੱਗਣਗੇ ਮੈਂ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿਆਂਗਾ ਦੇ
ਗਿ ਕਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੌਖਧਾ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸ ਰਿਹਿ
। ਸੀ।
ਤੇ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰਤਾ
ਗਾ ਮਨ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।
ਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਨਿਰਾਸ ਮਨ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਰ
ਪੰਜਵੀਂ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ
ਦੁਣ ਉਸ ਦੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ
ਗੀ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਦੇ
ਤਾ ਮਨੀਟਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਵੇਖਦਾ
ਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਕ੍ਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਅਧਿਆਪਕ
ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਤਾਹਨੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਾ
ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੁੱਪ ਚਾਪ
ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ , ਸਿਰਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਹੀ
ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ । ਉਸ ਦੀ ਜਮਾਤ ਹੁਣੀ
ਗੀ 'ਸਤੀਸ਼ ਮੈਡਮ' ਕੌਲ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਉਹ ਬਹੁਤ ਡਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ
ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਨ ਲੱਗਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸਤੀਸ਼
ਮੈਡਮ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ
ਕਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ । ਉਸ ਦੀ
ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਤਾਂ ਆਉਣਾ ਹੀ
ਸੀ , ਇਸ ਸਾਲ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ
ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ।
ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਤੇ ਗਰਵ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ।
ਉਸ ਦੇ ਸੁਫ਼ਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਖੱਬ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ
ਸਨ । ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੀ
ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਹੀ
ਵਧੀਆ ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ।
ਉਸ ਲਈ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਫੇਲ੍ਹੇ ਹੋਣਾ
ਇੱਕ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ

A portrait of a man with a beard and mustache, wearing a brown military-style uniform. He has a red beret with a yellow emblem on top. On his left shoulder, there is a pink rectangular patch with three horizontal stripes. On his right chest, there is a small black rectangular badge with white text. The background is plain and light-colored.

ਦੀਪ ਚੌਹਾਨ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
ਸੰਪਰਕ 9464212566

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨੂੰਣ ਚਾਹ/ਕਾਹਵਾ

ਕਿਮਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਉ ਅਵੇਸਲਾ ਹੈ ਸੰਤ ਸਮਾਜ

ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਗਾਂ ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼
 ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅੱਜ-ਕੱਢਾ
 ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੱਭ
 ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹ
 ਵਰਗ ਉਸ ਦਾ ਸਾਬ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਿਸਾਨ
 ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀਆਂ , ਬੱਚੇ ਵ
 ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਗੁੱਝਾ
 ਸੱਤਵੰਦੇ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਕੇਂਦਰ
 ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੀਖੀਤੀ ਸੰਗਾਂ ਕਾਰ੍ਬੋ

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਤਾਬੜਾ ਸਬਧ ਕਾਨੂੰਨ
ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ
ਸਰਕਾਰ ਕੋਨੇਂ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਸਾ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬੱਧ ਫੜਨ ਦੀ ਬਜਾਅ
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲੈ ਆਈ ਹੈ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿੱਥੋਂ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਫਸਲ ਖੰਗਦਣੇ ਤੋਂ ਹੱਥ ਪਿੱਛੋਂ
ਮਿਚ ਲਏ ਹਨ। ਉਥੋਂ ਹੇਠੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਖੇ
ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਜਾ
ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਮੰਦਿਅਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ
ਕਾਨੂੰਨ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਵਿਹੁੱਧ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵੀ ਵਿਹੁੱਧ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਸ਼ਨ
ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਵਾਂ
ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਰਾਸ਼ਨ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ
ਸਟੇਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਡਗੀ ਨੂੰ ਕਲਰਕ ਬਣਾ
ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਰਿਹਾ
ਗਈ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਭ ਵਿਸ਼ਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ
ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਕੇਂਦਰ ਆਨੀ ਬਹਾਨਾ
ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕੌਲ ਲੈ ਕਿ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਮੰਦਿਅਤ

ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਜਿਥੇ ਸਮਾਜ
ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਸਾਰਾ
ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਤੇ ਜ਼ਲਮ ਵਿਰੁੱਧ
ਲੜਨ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ
ਦਾ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਘੇਲ ਮਾਰਕੇ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ
ਹੈ। ਅੱਜ ਸੰਤ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਾ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਸੀ।
ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚ
ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਤੇ ਸੇਵਾ ਲਈ ਇਹ ਕਿਸਾਨੀ
ਤੇ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ
ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਰੀਕ ਰੂਪ
ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨੀ
ਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ
ਇਹ ਘੂੰਕ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਨ। ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ
ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਹ
ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਰਵੀਆ ਦੁੱਖ ਦੇਰ
ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ
ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਪੱਤੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਸਟੇਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਲਰਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਭ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਕੇਂਦਰ ਆਨੀ ਬਹਾਨੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਤੇ ਜ਼ਲਮ ਵਿਰੁਧ ਲੜਨ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਘੇਸਲ ਮਾਰਕੇ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਸੰਤ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਤੇ ਸੇਵਾ ਲਈ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਘੂਕ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਨ। ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ
ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਰਾਹ ਵੇਂਹੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਕਿਸੇ ਵਾਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

A wide-angle photograph capturing a massive crowd of people marching down a street. The majority of the marchers are men, dressed in a variety of traditional Indian attire including turbans (sikhs) and various colored shirts (white, blue, yellow). A significant portion of the participants are holding flags, predominantly yellow with a green emblem in the center, which appears to be the logo of the Shiromani Gurdwara Prabandhak Committee (SGPC). Other flags visible include the Indian national flag (tricolor) and white flags. The scene is set outdoors on a paved road, with trees and buildings visible in the background under a clear sky.

ਸਮਝਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਪੱਧਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹਸ਼ਰ ਕੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਕਿ ਸਾਧ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ । ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਿਸ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੜਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ । ਅੱਜ ਦਾ ਸੱਚ ਇਹ ਸਤਿਕਾਰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੋ ਗੱਲ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸੜਕਾਂ ਜਾਂ ਪੱਕੇ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੇਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਕਰਵਾ ਧਰਨਿਆਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਕੇ ਹੀ ਮੁੜੇਗਾ । ਸਮਾਜ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜੱਬੇਦੀਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਹਿੱਸਾ ਅੱਜ ਕਿਸਾਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਾਣੀ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੜ੍ਹੂਰੀ ਖੜ੍ਹੇਗਾ ਇਤਿਹਾਸ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਦ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਆਪਣੀ ਮਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ । ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਸਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਬੂਲਦਿਆਂ ਬੁਦ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਦੋਖੀ ਕਰਦਾ । ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਇਆ । ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਇਆ । ਕਿਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁੜਾ ਮੌਰਚਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣ । ਸਥਾਂ ਹੈ । ਹਾੜੀ, ਸੌਣੀ ਕਿਸਾਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਨਿਰੰਤਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਇਸ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨਿਤਰ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਸਾਧ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੌਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹੀ ਮੁੜੇਗਾ । ਸਮਾਜ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜੱਬੇਦੀਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਹਿੱਸਾ ਅੱਜ ਕਿਸਾਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਾਣੀ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੜ੍ਹੂਰੀ ਖੜ੍ਹੇਗਾ ਇਤਿਹਾਸ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਕਿਸਾਨ ਜੱਬੇਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਸੇਤ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਅੰਖਾਂ ਘੋਲ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ । ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸੱਤ ਡੇਰੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਬਚਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਲੋਕ ਸਵਾਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਉਮੀਦ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਜਲਦ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ 'ਤੇ ਆਕੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਵੇਗਾ ।

25 ਮਈ 2020 ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੋਰੇ ਪੁਲਿਸ
ਅਫਸਰ ਫੈਰੇਕ ਚੌਵੇਨ ਦੁਆਰਾ ਗਿੜਤਾਰੀ
ਵੇਲੇ ਜਿਆਦਾ ਸਖ਼ਤੀ ਵਰਤਣ ਕਾਰਨ
ਇੱਕ ਕਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਰਜ ਫਲਾਇਡ
ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਰਜ ਫਲਾਇਡ
ਦਾ ਜ਼ੁਰਮ ਸਿਰਫ ਐਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ
ਸਟੋਰ ਵਿੱਚ ਵੀਰਾਂਡਾਲਰ ਦਾ ਨਕਲੀ ਨੋਟ
ਲਾਗਿਆ ਹੀ ਹੋਣਿਆ ਕਰ ਦਿਤਾ ਪੈਂਦਾ

ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਰ ਹੋਏ। ਜਾਮੀਨੀਆਪੈਲਿਸ (ਜਾਮੀਨੀਸੈਟਾ ਸਟੇਟ) ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਇਸ ਮੌਤ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਯੂਰਪ ਤੱਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸਾਜ਼ ਭੁਕ, ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਅਤੇ ਦੰਗੇ ਭੜਕ ਉੱਠੇ ਜੋ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲੁੱਟ ਕੇ ਸਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਰੱਜ ਕੇ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਐਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਗਿਤਿਤ ਵਿਰੋਧ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਜ਼਼ਲਮਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਰਹੀ ਗੁਲਾਮ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਆਦਾਤਰ ਅਮਰੀਕਨ ਗੋਰਿਆ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਵੱਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੀ ਖੇਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟੋਫਰ ਕੌਲੰਬਸ ਨੇ 1493 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ (ਯੂ.ਐਸ.ਏ.) ਪੁਰੰਢਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਪੇਨ ਦਾ ਜਨਰਲ ਜ਼ਾਅਨ ਪੈਸੇ ਲੀਅਨ ਸੀ (1513 ਈਸਵੀ)। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਪੇਨ ਦਾ ਗਲਬਾ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ

ਕਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁਰਮ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਗਰੀਬੀ ਹੈ। ਕਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਗੰਦੇ ਝੌਪੜ ਪੱਟੀ ਵਰਗਿਆਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਜ਼ੁਰਮ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਣ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਾਂਗ ਅਮਰੀਕਨ ਪੁਲਿਸ
ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਬਾਮ ਲਈ ਗਰੀਬ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਅਮੀਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ
ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ - ਕਾਲਜ ਜਿੱਥੇ ਨਸ਼ੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ। ਪਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਭਾਰੀ ਟੈਕਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੇ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ 1776 ਵਿੱਚ ਅਜਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ 3796742 ਸੁਕੇਅਰ ਕਿ.ਮੀ. ਹੈ। ਐਨੇ ਵੱਡੇ ਰਕਬੇ ਦੇ ਹਿੱਸਾ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਸੀ ਤੇ ਥੇਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੇਨੀ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੜਾ ਧੜ ਅਫ਼ਰੀਕਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਗਲਾਮ ਖਰੀਦ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਜਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਵੇਚਿਆ ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਕਾਇਦਾ ਮੰਡੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਅਜਾਦ ਕਰ ਕੇ ਬਹਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਖਾਨਾਜ਼ੰਗੀ ਭੜਕ ਉਠੀ ਜੋ 1865 ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਸੂਬੇ (ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਮਿਸੀਸਿਪੀ, ਫਲੋਰੀਡਾ, ਟੈਕਸਾਸ ਵਿੱਚੀਨੀਆਂ, ਟੈਨੇਸੀ, ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਲੂਈਸੀਆਨਾ ਅਤੇ ਜਾਰਜੀਆ ਆਦਿ) ਖੜੀ ਪ੍ਰਾਨ ਇਲਾਕੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਲਾਮ ਪ੍ਰਾਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਣ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਸ ਲੱਭ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪਰ ਆਖਰ ਅਬਗਾਹ ਲਿੰਕਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਕਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਖਤਮ ਨਾ ਹੋਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਅਨੁਕੂਲੀਅਤ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੱਚੇ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਵੇਂਟੀਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਕਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 1875 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ

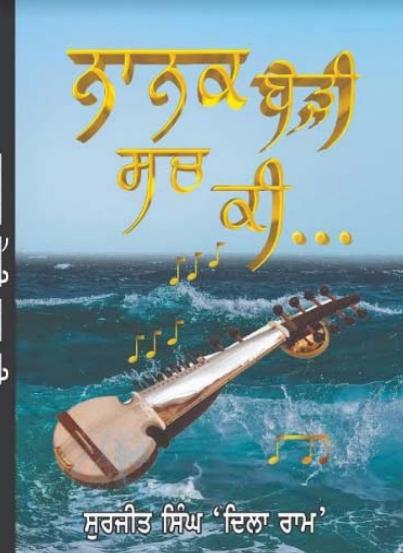
ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਤੋਡ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੱਜ ਨੇ ਬਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੋਰੇ ਸ਼ੈਰਿਫ਼ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਥੂਹ ਥੂਹ ਹੋਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ 9 ਅਗਸਤ 2014 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਡਾਰਾ ਦਾ ਵਿਹੋਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇੱਕ 18 ਸਾਲਾ ਕਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਈਕਲ ਬਗਾਊਨ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ੂਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਫਰਗੁਸ਼ਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੋਪਨੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਢਾਰੇਨ ਵਿਲਸਨ ਨੇ 10 ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੀਡੀਆ ਕਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾ ਲੈਂਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਢਾਰੇਨ ਵਿਲਸਨ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਬਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਤਾਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਖਾਵੇ ਹੋਏ ਜੋ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਏ ਤੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਤ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਉ ਨਾ ਆਇਆ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਂ 'ਤੇ ਐਰਿਕ ਗਾਰਨਰ, ਰੋਡਨੀ ਕਿੰਰਾ ਬਗਾਊਨੀ ਟੇਲਰ, ਤਾਮਿਰ ਰਾਇਸ, ਫੈਰੈਡ ਗਰੇਅ, ਸਾਂਦਰਾ ਬਲਾਂਡ, ਫਿਲਾਡੇਲੀਆ ਕੈਸਲ ਆਦਿ ਕਾਲੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਰਿਹਾ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਗਰੇਜ਼ ਹਬਿਆਰ ਬਹੁਦ ਵਿਗੰਧ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਵੱਖ ਕੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਗੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਰਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਿੱਸਾ ਅੱਜ ਅਮਰੀਕਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਵਰਤਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਡਾਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਲ ਪੁੰਜਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2014 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਫੇਰੇਡੀ ਗਰੇ ਨੂੰ ਮਿਵਾਕੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਖੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਡਾਰ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਗੈਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਬਗਾਇਨ ਰਾਈਸ ਵੱਲੋਂ ਲੱਕ

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਐਸ.ਪੀ.
ਪੰਡੋਰੀ ਸਿੱਧਵਾਂ 9501100062

ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਾਰਸ਼ਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਵਾਗਾਂ ਢੱਲਿਆਂ ਛੱਡ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਹੋਰ ਜਿਆਦਾ ਬੇਮਹਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। 12 ਮਾਰਚ 2019 ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਧੁਤ ਹੋ ਕੇ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤੇ ਪਈ ਇੱਕ ਕਾਲੇ ਗਾਇਕ ਵਿਲੀ ਮੈਕਾਏ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗੋਰੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇਂ ਨੇ 55 ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਦੀ ਰਿਕਾਫਿੰਗ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਸ ਕਰਤੂਤ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਆਤਮ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਆੜ ਹੋਠ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 2010 ਤੋਂ 2020 ਤੱਕ ਕਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ 99% ਅਫਸਰ ਸਾਫ਼ ਬਰੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਫਲਾਇਡ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਸਿਪਤ ਕੈਂਚ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੌਜੀ ਹੈ।

ਜੁਗਮ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਦਾ ਸਭ
ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਗਰੀਬੀ ਹੈ।
ਕਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ
ਗਰੀਬ ਤੇ ਰੰਦੇ ਝੌਪੜ ਪੱਟੀ ਵਰਗਿਆਂ
ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ
ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚਲਾਉਣ
ਲਈ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਜੁਗਮ ਅਤੇ ਨਸੇ ਵੇਚਣ
ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ
ਵਾਂਗ ਅਮਰੀਕਨ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ
ਰੋਕਸਾਮ ਲਈ ਗਰੀਬ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਸਥਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਅਮੀਰ
ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੀਆਂ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ - ਕਾਲਜ ਜਿੱਥੇ ਨਸੇ
ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।
ਫਲਾਇਡ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ
ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ
ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਪੁਲਿਸ ਸੁਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਤਾਰੀ ਸਮੇਂ
ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਵਰਤਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ
ਅਪਨਾਉਣੀ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਉਠਾਈ
ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਧੈਣ 'ਤੇ ਗੋਡਾ ਰੱਖਣ ਅਤੇ
ਗਰਦਣ ਤੋਂ ਦੱਬੇਚਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ,
ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ
ਦੇਣ, ਚਲਦੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਨਾ ਚਲਾਉਣ
ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸੁਧਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ
ਆਦਿ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ
ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ
ਗਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਵਿਖਾਵਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ
ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ
ਇਹ ਸੁਧਾਰ ਇਸ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ
ਹੋਣਗੇ।

ਇੱਕ ਬਹੁ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਮਲਕ, ਸਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੱਸੇ ਬਹੁਗੁਰ, ਗੁਰਾਂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ਾਇਦ ਏਨੀ ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ, ਨਾ ਮਿਲੀ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਤੁ ਹੱਥਲੀ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਕੇ ਪਤਾ ਸਹਿਜ ਨਾ ਬਣਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਇਹ ਕੋਈ ਤਿੱਖੀ ਸੈਲ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਸਕਰਨ ਤੋਂ ਕੇ ਸਾਰੇ ਆਦਿ ਧਰਮ ਪਾਣਕ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ, ਗੁਰਾਂਧਾਰੀ ਦੀ, ਸੱਚ ਜਿਵੇਂ ਇਸਲਾਮ, ਹਿੰਦੂ, ਜੈਨ, ਬੁੱਧ, ਸ਼ੈਵ, ਵੈਸ਼ਨਵ, ਦੀਸਾਈ ਅਤੇ ਸਨਿਆਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੱਸ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀ, ਆਸਤਿਕਤਾ ਦੀ, ਅਜਿਹੀ ਚੰਡ ਮਾਰਦੀ ਹੈ ਨਾਨਕ ਫਲਸਥੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਲ ਦਾ ਕੰਮ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੁੰਦੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖਕ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾਪਨ ਹੈ। ਹੈਲੇਖਕ ਅਪਣੀ ਲਿਖਣ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ, ਪਠਕ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਐਸਾ ਸੰਬੰਧ ਜੋੜਨ ਦੀ ਸੁਗਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੋਏ ਹਨ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੀਆਂ ਘਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪਾਠਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਦੀਵੀਂ ਕਾਲ ਲਈ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ 'ਓ' ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦਾ ਸੁਰਜੀਤ ਬੜੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ, ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਤੱਥ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ '੯' ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਾਥੇ ਸ਼ਬਦ '੧੯'

ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਕਿਉਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਮਿੱਟੀ, ਚਿੱਕੜ, ਸੀਮਿਟ, ਕੋਲੇ ਅਤੇ ਚਾਕ ਆਦਿ ?

ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਟੀ, ਚਿੱਕੜ, ਚਾਕ, ਰੇਤ ਦਾ ਪਲਸ਼ਤਰ, ਕੈਲ, ਰੋੜੇ, ਰੰਗ- ਰੋਗਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਣਾ ਦੇਖਣਾ ਇਕ ਆਮ ਹੈ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖੁਗਾਕ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਦੁੱਧ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਬੈਕਟਰੀਆ, ਵਾਇਰਸ, ਕੀਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਜੀਵਾਂ ਦੀ ਭੰਡਾਰ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਬੁਗਾਕ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦੁੱਧ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਅਨੋਮੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ, ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ, ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?!

ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?।
ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਕਲੀ ,ਰੋਗ ਰੋਗਨ
ਆਦਿ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ
ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਸਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ
ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵੀ
ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
ਜਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਮਗੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ
ਕੈਲਸੀਅਮ, ਲੋਹਾ, ਜਿਸਤ,
ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ ਦੀ ਘਾਟ
ਕਰਕੇ ਮਿੱਟੀ ,ਚਾਕ ਅਤੇ ਕੋਲਾ
ਆਦਿ ਖਾਣ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਖਾਣ ਦੀ ਇਹ
ਸਮੱਸਿਆ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ
ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬਾਲਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ
ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ,
ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ
ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ
ਵਧੇਰੇ ਆਮ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ,
ਗੁਝ ਖਾਸ ਪੈਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ,
ਏਰੋਨ, ਜ਼ਿਕ, ਆਦਿ ਮਿੱਟੀ ਜਿਹੀਆਂ

ਕਿਹੜੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਇਕ ਪੱਛੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ
ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਖਾਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਕੁਪੋਸ਼ਣ
ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ
ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੇ ਕਰਕੇ ਰੋਗੀ ਦੀ
ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਕੜ ਖਾਣਾ ਅਨੀਮੀਆ
ਅਜੀਬ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਤੁਸੀਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਦੇ ਕੇ, ਖੁਕਾਕ
ਵਿਚ ਆਇਰਨ, ਜਿੱਕ ਅਤੇ ਕੈਲਸੀਅਮ ਮਿਲਾ ਕੇ
ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾ ਕੇ ਸਿੱਟੀ ਖਾਣ
ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ
ਸਿੱਟੀ ਖਾਣ ਲਈ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨਾਨਕ ਬੇੜੀ ਸਾਰ ਕੀ ...

ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸਦਾ ਸ਼ਬਦਿਕ ਅਰਥ ਸਾਰੇ
ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਇਕ ਹੀ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਚਾਰ ਉਦਾਸੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ,
ਪਰ ਉਹ ਕਰੇ ਵੀ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨਾਂ
ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਤਿਆਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਨਿਆਸ
ਲਿਆ। ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ
ਕਰਨ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਾ
ਜੀਵਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਨਵੀਂਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ
ਅਗਾਂਹ ਵਾਧੂ ਸੇਚਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।
ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।
ਪ੍ਰਤੀ ਹਰ ਵਕਤ ਪੰਡਤ, ਵਾਹਿਗੁਰ ਅਤੇ ਅੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ
ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਗੁਜਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ
ਵੀ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਅੰਸ਼ਕ ਮਾਤਰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਫਲਸਥੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢਲ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਗਲ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਿਨੀ ਕਠੋਰ ਸੀ, ਨਿਰਦੀ ਸੀ, ਜ਼ਾਲਮ ਸੀ ਤਾਂ ਹੀ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਲਾਜਾਨੀ ਸ਼ਹਦਰਤ ਦਾ ਭੇਦ ਮੁੱਲਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਦੀ ਵਾਕ ਬਣਤਰ ਕੋਈ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੋਗੇ ਜਨ ਸਧਾਰਨ ਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਧਾਰਨ ਸੌਲੀ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਵਾਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਖੀ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਗ ਨੰਬਰ ਦੱਸ ਕੇ ਪਾਠਕ ਲਈ ਸੌਖਿਆ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਣੀ ਦੇ ਮੂਲ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ' ਚੰਗਾ ਲਿਖਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸਿੰਖੀ ਜਜਬਾ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸਾਗਰ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਕਲਮ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਆ ਇੱਕ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਉਸਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਸੂਝਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਭਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਮ "ਨਾਨਕ ਬੇੜੀ ਸੱਚ ਨਾਨਕ ਬੇੜੀ ਸੱਚ ਕੀ" ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਦੁਆ ਹੈ ਕਿ ਭਰਿਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ, ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਅੱਜ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਲਈ ਵਰ ਸਾਥਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਮੁਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ, ਲੈਸ ਬਹੁ- ਅਰਥੀ ਲੱਚਰ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।

ਰਾਜਦਰ ਕਰ੍ਪਨੂੰ
ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ।

ਇਨਸਾਨ, ਇਨਸਾਨੀ ਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਅਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬਣੀ ਕਿਤਾਬ ਇਨਸਾਨੀ ਅਤ

ਜੀ ਹਾਂ ਲੇਖਕ ਅਮਨ ਜੱਖਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ “ਇਨਸਾਨੀਅਤ” ਹਰੇਕ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨੀ ਕਦਰਾਂ—ਕੀਮਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਲਬਹੇਜ਼ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਵਲੋਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਮੁੜ੍ਹੇ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗ ਰੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੋਸ਼ਟਕ ਲੇਖਕ ਬਹੁਤ ਹਨ ਪਰ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਰਹੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢੁਰਲੱਭ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਮਾਜ ਲ ਰੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਲੇਖਕ ਮੁੱਲਵਾਨ ਸ਼ਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਲਵਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਅਮਨ ਜੱਖਲਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਹੈ। “ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਇਕ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਬੁਰਾਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਮਾਂ ਬਾਪ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ, ਹੱਕਮਾਰੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਬਲਕਿ ਇਹਨਾਂ

ਕਰਨ, ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਪੇਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਵਾਕਬੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਾਸਤਿਕ ਹਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਮੰਨ ਕੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੈਨਿਨ ਵੀ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਨਸਾਨ, ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਆਸਤਿਕ, ਨਾਸਤਿਕ, ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ “ਇਨਸਾਨੀਅਤ” ਕਿਤਾਬ ਇਨਸਾਨ, ਇਨਸਾਨੀ ਤੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੇਖਕ ਅਮਨ ਜੱਖਲਾਂ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ।

ਸਾਫ਼ ਸੁਖਰੀ ਲੇਖਣੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਲੇਖਕ-ਗੁਰਵਿੰਦਰ “ਗੋਸਲ”

ਲੇਖਕ ਗੁਰਵਿੰਦਰ 'ਗੋਸਲ' ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿਡ ਦੇਲਤਪੁਰਾ (ਗੋਸਲ) ਵਿੱਚ ਸੂਬੇਦਾਰ ਜਗਰੂਪ ਸਿੱਧ "ਚੌਹਾਨ" ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਅਮਰਜਿੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਥੋਂ 35 ਕੁ ਵਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਨਿੱਘੇ ਅਤੇ ਮਿੱਠੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਗੁਰਵਿੰਦਰ 'ਗੋਸਲ' ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਵਿੰਦਰ 'ਗੋਸਲ' ਜੀ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਕੂਲ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਹੱਲਾਜ਼ੇਰੀ ਸਦਕਾ ਲੱਗਭੱਗ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਅੰਬਥਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਜਾਲਾਂ ਅਕਸਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਗਾਈਆਂ ਤੇ ਕਰਾਰੀ ਚੇਟ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅੱਜ ਦੀ ਗੰਧਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੋਂਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਹ ਔਰਤ ਜਾਤੀ ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਜ਼ਲਮਾਂ ਅਤੇ ਟੁੱਟ ਰਹੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਬੂਬੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਨਾਮਵਰ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੋਂ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਗੋਸਲ ਦੁਆਰਾ ਰਚੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਉੱਥੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਨਵਾਂ ਗੀਤ (ਕਿਉਂ ਧੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਹੋ) ਗਾਇਕ ਪਰਵਿੰਦਰ ਅਲਬੇਲਾ ਜੀ ਦੀ ਅਵਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਵਾਰਡ ਹੋਇਆ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਇਸ ਵਕਤ ਕਾਫ਼ੀ ਸਲਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਇਕਾ ਮਨਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮੀਨਾਂ ਨੇ ਗਾਇਆ ਗੀਤ (ਮੁੰਦਰੀ ਚ ਨਗ) ਨੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ ਪਿਛਲੇ ਦੰਸਿਆਂ ਮੌਜੂਦੀ 'ਗੋਸਲ' ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਥ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਰਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸੋਰਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਗਬੇ ਅਤੇ ਲੱਚਰਤਾ ਭਰੀ ਲਿਖਣੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇਹ ਮਾਣਮੱਤਾ ਲੇਖਕ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੋਰਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਖੇ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਦਾ ਰਹੇਗਾ,, ਆਮੀਨ !

ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅਵੱਲਾ ਹੈ ਪਾਰੇ ਵਾਂਗਾਂ ਬਿਰਕਦਾ ਹੋਇਆ, ਫਿੱਜ਼ਿਆ ਫੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਛੇਹਿਆ ਛੂਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸਦਾ ਭੇਦ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਿਆ, ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਭੇਦ ਪਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਖੁਦ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਮਨ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ। ਮਨ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਨ। ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸਮਝਣਾ, ਮਨ ਦੀ ਬੁੱਝਣਾ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਚੀਨਣਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਸੱਚ ਦੇ ਅਮਲ ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਸਰੀਰਕ ਇਦਗੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਜ ਅਜਿਹੇ ਅੰਗਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਭੇਤਿਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਨ ਦੀ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਆਨ ਇਦਗੀਆਂ ਹਨ ਅੱਖਾਂ, ਨੱਕ, ਕੰਨ, ਜੀਭ ਅਤੇ ਹੱਥ। ਇਹਨਾਂ ਗਿਆਨ ਇਦਗੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ, ਸੁਘਦੇ, ਸੁਣਦੇ, ਸੁਆਦ ਮਾਣਦੇ ਅਤੇ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਧੁਰਾਂ ਸਾਡਾ ਮਨ ਹੈ। ਇਹ ਏਨਾ ਕੁ ਗਹਿਰਾ ਅਤੇ ਅਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸਕਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਾਮੁਕਿਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨਾ, ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿ ਕਿਰਿਆ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੰਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਕੋਈ ਸੰਦਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਨਾ ਹੀ ਕਰੂਪ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਸੱਚ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਦੀਵੇ ਹੇਠਾਂ ਹਨੇਰਾ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਮਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਇੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਮਨ ਕਦੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਦੀਵੇ ਹੇਠਾਂ ਹਨੇਰਾ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਮਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਦੁੱਖ ਛੱਡਣ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮਨ ਸਿਰਫ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਖਿੱਡਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਮਨ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹੂ ਹੋਰ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਸੋਂ ਹੋਰ ਇਹ ਇਹ ਸਦਾ ਹੀ ਨਵੇਂ ਲੁਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਕੋਲ ਤਾਂ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਦਵੈਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਇੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਮਨ ਕਦੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮੇਂ ਦੇਖ ਲਵੇਂਗਾ ਤਾਂ ਸਮਝ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮਨ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕ ਚਿੱਤਨ ਨਹੀਂ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਾ। ਮਨ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਨੀਦ ਆਈ ਲਈ। ਮਨ ਦਾ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫੜ ਕੇ ਵੇਖ ਲਈਏ ਤਾਂ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹੂ ਹੋਰ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਸੋਂ ਹੋਰ ਇਹ ਇਹ ਸਦਾ ਹੀ ਨਵੇਂ ਲੁਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਕੋਲ ਤਾਂ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਦਵੈਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਇੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਮਨ ਕਦੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਾ। ਮਨ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਨੀਦ ਆਈ ਲਈ। ਮਨ ਦਾ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫੜ ਕੇ ਵੇਖ ਲਈਏ ਤਾਂ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹੂ ਹੋਰ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਸੋਂ ਹੋਰ ਇਹ ਇਹ ਸਦਾ ਹੀ ਨਵੇਂ ਲੁਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਕੋਲ ਤਾਂ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਦਵੈਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਇੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਮਨ ਕਦੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਾ। ਮਨ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਨੀਦ ਆਈ ਲਈ। ਮਨ ਦਾ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫੜ ਕੇ ਵੇਖ ਲਈਏ ਤਾਂ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹੂ ਹੋਰ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਸੋਂ ਹੋਰ ਇਹ ਇਹ ਸਦਾ ਹੀ ਨਵੇਂ ਲੁਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਕੋਲ ਤਾਂ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਦਵੈਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਇੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਮਨ ਕਦੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਾ। ਮਨ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਨੀਦ ਆਈ ਲਈ। ਮਨ ਦਾ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫੜ ਕੇ ਵੇਖ ਲਈਏ ਤਾਂ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹੂ ਹੋਰ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਸੋਂ ਹੋਰ ਇਹ ਇਹ ਸਦਾ ਹੀ ਨਵੇਂ ਲੁਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਕੋਲ ਤਾਂ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਦਵੈਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਇੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਮਨ ਕਦੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨ ਦੋਵਾਂ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਾ। ਮਨ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਨੀਦ ਆਈ ਲਈ। ਮਨ ਦਾ ਅੱਧਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫੜ ਕੇ ਵੇਖ ਲਈਏ ਤਾਂ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹੂ ਹੋਰ ਅੱਧਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਖਿੱਡਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਸੋਂ ਹੋਰ ਇਹ ਇਹ ਸਦਾ ਹੀ ਨਵੇਂ ਲੁਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਕੋਲ ਤਾ

CLASSIFIED & MATRIMONIAL

Need a beautiful Bride

Neeraj Mehra age 25years , handsome , fair complexion ; seeks punjabi speaking. Virishiv horoscope. Highly educated & at present working in Dubai as a bank officer since past 3 years. He is looking for an educated beautiful girl; US citizen. Punjabi speaking. Religion & caste no bar. No dowry required. Neeraj has very loving compassionate nature & is very hardworking. He is looking to start a family with right girl.

Please contact at : 9172512274 and
Email at: Bihalneeraj@gmail.com

Need a beautiful Bride

Jugpreet Singh.DOB: 04-07-1996,
Height : 5.10" , handsome Gursikh boy.
Qualification: Undergraduate Marital
Status. Never Married Cast :
(Surname) Kochar (Khatri). Working
in Aditya Birla fashion & retail Pvt Ltd
on Post: Senior CC. His Annual
Package: 4 lacs. Own home in Delhi.
Jugpreet looking for an educated
beautiful girl ; USA citizen. No cast no
bar. No Dowry.

Contact Father : +91 9990655355,
+91 9899795013, +91 9899515784

Publish Your METRIMONIAL/CLASSIFIED Advertisement

MATRIMONIAL,
PROPERTY,
RECRUITMENT,
NAME OF CHANGE,
BUSINESS

It's time to
Grow your Business
Advertise with us...

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ
ਨੂੰ ਵਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ
ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜੋ

www.preetnama.com
preetnamausa@gmail.com
Contact : +1 201-312-4180

ਅੱਖੀ ਘੜੀ 'ਚ ਬੁਲੰਦ ਹੌਸਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਨੰਨੇ ਉਸਤਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ

ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਸੋਹਾਣਾ (ਐਸ.ਏ.ਐਸ ਨਗਰ)

ਨੰਨੇ ਉਸਤਾਦ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਮਾਪੀ ਪੀਟੀਐਮ ਦੌਰਾਨ

ਸਕੂਲ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਦਿਸ਼ਾ

ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਸੋਹਾਣਾ
(ਐਸ.ਏ.ਐਸ ਨਗਰ) ਦੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ

ਨੰਨੇ ਉਸਤਾਦ ਮਤਲਬ ਕਿ ਨਿੱਕੇ ਨਿਆਣੇ! ਇਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਕਡਾਊਨ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਨਿੱਕੇ ਨਿਆਣੇ ਉਹ ਨੰਨੇ ਉਸਤਾਦ ਇਸ ਵਕਤ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਗ ਰਹੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸੇ ਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਚੱਲਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਆਨਲਾਈਨ ਅਥਾਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਲੈ ਕੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੀ ਘੜੀ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚੇ ਲੰਘ ਕੇ, ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਹਿਰਸ ਨੇ ਦਸਤਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਹੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਿਆਰੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਹਿਰਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਲਾਕਡਾਊਨ ਸਮੇਂ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਤੱਕ ਡੀਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਆਈਟਮਜ਼ ਵਗੈਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਹ ਵਾਹ ਖੱਤਦੇ ਹਨ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਹ ਵਾਹ ਖੱਤਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਸੋਹਾਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉਚੇਰੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਬਲਾਕ ਖਰੜ-3 ਦੀ ਸੀ.ਐਚ.ਟੀ. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਹਿਨਮਾਈ ਵਿੱਚ ਮਿਹਨਤੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਡੀ. ਸਤੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡੀ. ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮਨੌਰੰਜਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨੌਰੰਜਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਨੰਨੇ ਉਸਤਾਦ' ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵੀਡੀਓ' ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਹਰਮਨ ਪ੍ਰਿਆਰਤਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਬੇਸਬੰਦੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵਾਹ ਵਾਹ ਦੁਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਡੀ. ਡੀ. ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 'ਘੜੀ' ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਐਤਵਾਰ 'ਨੰਨੇ ਉਸਤਾਦ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਘੜੀ' ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਾਹਿਜ਼ਾਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਜੀਤ ਸਿੱਖ ਨਗਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਘੜੀ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਸੋਹਾਣਾ, ਬਲਾਕ ਖਰੜ-3 ਦੀ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਮਾਪੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਤਸੀਲੀ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕ ਸਹਿਬਾਨਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨੂੰ ਉਸਤਾਦ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਮਨੌਰੰਜਨ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ, ਪੂਰੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪੀਟੀਐਮ ਸਬੰਧੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਸੋਹਾਣਾ ਬਲਾਕ ਖਰੜ-3 ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 14 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਆਨਲਾਈਨ ਪੀਟੀਐਮ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਜ਼ਰੀਏ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲੀ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਬੋਹੜ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਕੀਮ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪੀਟੀਐਮ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਕਹਿਰ ਦੇ ਅੰਖੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਘਰ ਘਰ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪੋਸਟਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁੰਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਕਿਝ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਕਹਿਰ ਦੇ ਅੰਖੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਘਰ ਘਰ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪੋਸਟਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁੰਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਕਿਝ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਆਨਲਾ

ਕਾਵਿ ਕਿਸ਼ਾਕੀ

ਮਾਂ ਤੇ ਬਚਪਨ

ਕੋਹਾ ਸੀ ਉਹ ਵੇਲਾ ਵੇਹੜੇ ਬੇਗੀ ਵਾਲੀ ਛਾਂ ਸੀ
ਬੇਗੀ ਥੱਲੇ ਬੰਨੀ ਮਾਂ ਨੇ ਬੁਰੀ ਜਿਹੀ ਗਾਂ ਸੀ
ਮਿਠੜੇ ਸੀ ਬੇਰ ਤੇ ਮਖੀਲ ਸੀਗਾ ਲੱਗਿਆ
ਕੋਲੋਂ ਤੌੜ ਲੈਣੇ ਕਦੇ ਡਰ ਨੀ ਸੀ ਲੱਗਿਆ
ਬਾਲਟੀ 'ਚ ਧਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਮਿਠੜਾ ਸੰਗੀਤ ਸੀ
ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਗਾਂਵਦੀ ਜੀ ਗੀਤ ਸੀ
ਚਾਟੀ 'ਚ ਮਧਾਣੀ ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਸੀਗੀ ਪਾਂਵਦੀ
ਚਾਟੀ ਉੱਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਪਕੜ ਸੀ ਬਣਾਂਵਦੀ
ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਰੱਸੀ ਦਾ ਸੀ ਸਾਇਕਲ ਚਲਾਂਵਦੀ
ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਧਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਮੱਖਣ ਦਿਖਾਵਦੀ
ਰਾਤ ਵਾਲੀ ਰੋਟੀ ਉੱਤੇ ਮੱਖਣ ਸੀ ਰੱਖਦੀ
ਲੱਪ ਲੱਪ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਕਦੇ ਨੀ ਸੀ ਝੱਕਦੀ
ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮੱਖਣ ਤੇ ਲੂਣ ਸੀ ਉਹ ਭੁੱਕਦੀ
ਪਿਆਰ ਉਹ ਲੁਟੋਂਦੀ ਹੋਈ ਕਦੇ ਨੀ ਸੀ ਭੁੱਕਦੀ
ਅੰਬਾਂ ਵਾਲੀ ਰੂਤ ਵਿੱਚ ਅੰਬ ਸੀ ਚਪਾਉਂਦੀ ਉਹ
ਭਰ ਭਰ ਛੇਣੇ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਸੀ ਪਿਲਾਉਂਦੀ ਉਹ
ਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਚੰਗ ਤੇ ਕਦੇ ਉਹ ਤਿਕੋਣੇ ਸਨ
ਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਲੂਣੇ ਕਦੇ ਖੰਡ ਦੇ ਖਿੱਡੇ ਸਨ
ਰੋਟੀ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਮੱਲ੍ਹੂ ਬੁਰਕਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸੀ
ਸਕੂਲ ਜਦੋਂ ਜਾਣਾ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ×#39; ਚ ਫੜਾਉਂਦੀ ਸੀ
ਕਾਲੀ ਪੀਲੀ ਦਾਲ ਵਿਚ ਤੱਜੀ ਦੇ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸੀ
ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਬੜੀ ਦੇਰ ਉਹ ਪਕਾਉਂਦੀ ਸੀ
ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰੀ ਨਾਲ ਬੱਥੂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸੀ
ਅੱਜ ਦਿਆਂ ਪੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਉਹੋ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ
ਮਾਂ ਕਾਹਦੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਤਾਂ ਸੌਚਿੰ ਰੱਬ ਸੀ
ਵੱਖਰਾ ਪਿਆਰ ਉਹਦਾ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਢੱਬ ਸੀ.....
ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗੁਸ਼ਾਅਰਪੁਰ
94174074669

ਕਿਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਵੰਡੇਗੇ ਲੋਕੇ ?

ਜਾਤ ਪਾਤ ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵੰਡ ਲਿਆ
ਪਸੂ ਪੰਡੀਆਂ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਝ ਵੰਡੇਗੇ ?
ਬਣਾ ਸਰਹੱਦਾਂ ਧਰਤੀ ਵੰਡ ਲਈ
ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿੱਝ ਤੁਸੀਂ ਵੰਡੇਗੇ ?
ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਵੰਡ ਲਿਆ
ਚੰਨ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿੱਝ ਵੰਡੇਗੇ ?
ਧਰਮ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਵੰਡ ਲਿਆ ਲੋਕੇ
ਇਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿੱਝ ਤੁਸੀਂ ਵੰਡੇਗੇ ?
ਘਰ ਬਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਲਿਆ

ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕਿੱਝ ਤੁਸੀਂ ਵੰਡੇਗੇ ?
ਚਾਲ ਬਾਜ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਵੰਡ ਲਿਆ
ਸੱਚੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿੱਝ ਵੰਡੇਗੇ ?
ਦੱਸੋ ਹੋਰ ਕਿਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਵੰਡੇਗੇ ?
ਜਿਸਨੇ ਇਹ ਸਸ਼ਿਖੀ ਸਾਜੀ
ਉਸ ਅਕਾਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਕਿੱਝ ਵੰਡੇਗੇ ?
ਲੇਖਕ ਸੁਖਦੀਪ ਕੌਰ
ਮੋਬਾਈਲ 70873 78066
ਪਿੰਡ ਜੰਡਾਂ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ

ਦੇਹੋ

ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਟਿੱਚ ਸਮਝਣ, ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ।
ਮਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਦਾ, ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਤੀਰ।

ਘਪਲੇ, ਘੁਟਾਲੇ ਕਰਕੇ, ਨੇਤਾ ਜਾਂਦੇ ਭੱਜ।
ਫਿਰ ਹਾਕਮ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ, ਸੱਭ ਕੁਝ ਲੈਂਦੇ ਕੱਜ।

ਕਲੁੰ ਤੱਕ ਬਣਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਮੰਦਰ ਜਿਹੜੇ ਹੱਥ।
ਉਹ ਦੁਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਅੱਜ।

ਤੇਰੇ ਜਹੇ ਹੋਰ ਬੜੇ, ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ।
ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਤੈਨੂੰ ਪੈਣੇ ਦਿੱਸ।

ਆਪਣੇ ਜੋਗ ਹੋਣ ਲਈ, ਉਠਾਂ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰ।
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭਾਰੂ ਰਹਿਣਗੇ, ਤੇਰੇ ਤੇ ਹੱਕਮਾਰ।

ਹਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿੱਤ ਮਿਲ੍ਹ, ਛੱਡੀਂ ਨਾ ਤੂੰ ਆਸ।
ਮਹਿਕ ਉਠੇਗਾ ਇਕ ਦਿਨ, ਤੇਰਾ ਮੁੱਖ ਉਦਾਸ।

ਮੰਜ਼ਲ ਕਦੇ ਨਾ ਮਿਲਦੀ, ਹੋਣ ਧੋਣ ਦੇ ਨਾਲ।
‘ਮਾਨ’ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਣ ਲਈ, ਪਏ ਵਧਾਈ ਚਾਲ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਪਿੰਡ ਤੇ ਛਾਕ ਰੱਕੜਾਂ ਢਾਹਾ
(ਸ਼.ਭ.ਨਗਰ) 9915803554

ਲੋਕ

ਕੁੱਝ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਲੋਕ।
ਲਾਉਂਦੇ ਤੀਰ ਤੇ ਤੁੱਕੇ ਲੋਕ।
ਗਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਲਗਦੇ ਏ ਮਰ ਮੁੱਕੇ ਲੋਕ।
ਬਹੁਤੇ ਮਹਿਲ ਮੁਨਰੇ ਪਾਕੇ
ਗਹਿਦੇ ਰੱਬ ਨਾ ਰੁੱਸੇ ਲੋਕ।

ਉਹ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਜੱਗ ਤੇ
ਸਾਉਂਦੇ ਜਿਹੜੇ ਭੁੱਖੇ ਲੋਕ।
ਜੋ ਨਾਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰਨ
ਬਲੈਕਾਂ
ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪੁੱਠੇ ਲੋਕ।
ਹੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਥ ਅੱਡਕੇ ਮੰਗਦੇ
ਲਗਦੇ ਪਏ ਨੇ ਸੁੱਤੇ ਲੋਕ।
ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਸਮਝ ਰਹੇ ਨਾ
ਕਈ ਬਹੁਤੇ ਈ ਬੇਰੁੱਖੇ ਲੋਕ।
ਜਸਵੀਰ ਫ਼ਿਰਿਆ ਉੱਤੇ ਉੱਤੇ
ਬਣਦੇ ਬਹੁਤੇ ਈ ਸੁੱਚੇ ਲੋਕ।

ਜਸਵੀਰ ਫ਼ਿਰਿਆ
ਮੋਬਾਈਲ 8437368027

ਅੰਨਦਾਤਾ

ਜੋ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਰਦੇ ਗੱਲਾਂ,
ਓਹੀ ਨੇ ਗੁਲਾਮ ਬਨਾਉਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ,,
ਕਹਿਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਨਦਾਤਾ,,
ਜ਼ਾਲਮ ਕਿਸਾਨ ਮਕਾਉਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ,,
ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਜੋ ਸੀਨਾ ਵਾਹ ਵਾਹ ਕੇ,
ਨਿੱਤ ਅਪਣੇ ਖੂਨ ਤੋਂ ਪਸੀਨਾ ਵਹਾਉਣਾ,,
ਓਹੀ ਕਿਸਾਨ ਕਿਉਂ ਅੱਜ ਦਰਖਤਾਂ ਉੱਤੇ,
ਫਾਰੇ ਲਾਕੇ ਝੁਲਦਾ ਹੈ ਜ਼ਜ਼ਰੀਆਂ ਆਉਦਾ,,
ਪਾ ਪਾ ਸਿਰ ਤੇ ਭਾਰ ਮਹਿਗਾਈ ਵਾਲਾ,,
ਇਹ ਸਭ ਇਸਨੂੰ ਦੇ ਢਾਹੁਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ...
ਕਹਿਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਨਦਾਤਾ....
ਇਹਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,
ਇੱਕ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਉਗਣ ਤੱਕ,,
ਰੋਹਾਂ, ਸਪਰੇਹਾਂ ਕਰਕੇ ਤਿਆਗ ਨੀਦ ਦਾ,,
ਕਰਦਾ ਇਹੀ ਆਖਿਰ ਫਲ ਲੱਗਣ ਤੱਕ,,
ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰਾ,
ਮਿਹਨਤਾਂ ਬਾਂ-ਬਾਂ ਤੇ ਰਲਾਉਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ...
ਕਹਿਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਨਦਾਤਾ....
ਕੁਰਸੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵੋਟਾਂ ਤੱਕ ਮਸਲੇ ਨੇ,
ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੇ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੇ,,
ਇਹ ਬੱਣ ਕੇ ਰਾਜੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ,
ਹੱਕ ਮੰਗੇ ਤੇ ਓਹੀ ਹੱਥ ਗਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਂਦੇ,,
ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਤਾਂ ਕਨੂੰਨ ਵੀ ਸੁੱਤਾਂ,
ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣਾ ਬਨਾਉਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ...
ਕਹਿਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਨਦਾਤਾ....
ਗੁਰੀ ਹਰ ਇੱਕ ਸੱਤ ਨਾ ਕਰਦਾ ਮੰਜਾਂ,
ਇੱਥੇ ਬਹੁਤੇ ਅੱਜ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਨੇ,,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਕਿਸਤਾਂ ਤੋਂ,
ਬੜੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਕੁਚਲੇ ਅਤੇ ਲਿਤਾਜ਼ੇ ਨੇ,,
ਧਰਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਰ ਦੀਆਂ ਨੇ ਢਾਂਗਾ,
ਇਹ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੇ ਦਬਾਉਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ...
ਕਹਿਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਨਦਾਤਾ....

ਕਵਿਤਾ

ਮੈਂ ਖੁਦ ਤੋਂ ਹੋਈ ਪਾਈ
ਤੇ ਸਮਝੀ ਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ
ਮੈਂ ਸੁੱਤੀ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖੀ ਗਈ
ਕੋਈ ਘਰ ਉਜਾੜ ਗਿਆ
ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ
ਓਹ ਧੋਖੇ ਵਾਡ ਗਿਆ
‘ਸਾਬੀ’ ਨਾ ਇੱਕ ਅੱਰਤ ਪੱਥਰ ਸੀ
ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਸਹਿ ਗਈ ਆਂ
ਤੇ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕੀ ਕਹਿਣਾ
ਬਸ ਅੱਜ ਹੀ ਕਹਿ ਗਈ ਆਂ
ਇੱਕ ਅਰਥੀ ਅਜ ਸਜਾ ਕੇ
ਤੇਰੇ ਵਾਅਦੇ ਸਾਡੂਰੀ
ਫਿਰ ਦਿਲ ਦੇ ਕੱਠੇ ਕਰ ਟੁੱਕੜੇ
ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਤਾਰੂੰਗੀ
ਸਾਬੀ ਕੰਚ ਸੂ. ਕੇ.

ਪਿਆਰ ਨੈੱਟ ਉੱਤੇ
ਅੱਜ ਕੁੱਲ ਰਹਿ ਗਿਆ ਪਿਆਰ ਨੈੱਟ ਉੱਤੇ,
ਸਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਤਵਾਰ ਨੈੱਟ ਉੱਤੇ !
ਭਾਈ ਭੈਣਾਂ ਛੱਡ ਬਣੇ ਯਾਰ ਨੈੱਟ ਉੱਤੇ ,
ਯਾਰੀ ਪਈ ਸੁੱਤਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਨੈੱਟ ਉੱਤੇ !
ਪੀੜ ਪਈ ਆਪਣਿਆਂ ਕੀਤਾ ਉਪਚਾਰ ,
ਨੈੱਟ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਈ ਸਾਰ ਨੈੱਟ ਉੱਤੇ !
ਫੇਸ਼ੁੱਕ, ਵਟਸਾਪੈਪ, ਟਾਵਿੱਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ,
ਪੈਗਿਆ ਹੈ ਬੜਾ ਹੀ ਖਿਲਾਰ ਨੈੱਟ ਉੱਤੇ !
ਸੱਜੀ ਪ੍ਰਤੀ, ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ, ਸੋਹਣੀ ਮਹੀਵਾਲੂੰ,
ਚੈਟਿਗ ਦਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਬੁਖਾਰ ਨੈੱਟ ਉੱਤੇ !
ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨ ਇੱਥੋਵੱਸਦੇ ,
ਲੱਭਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਗਮ-ਖਾਰ ਨੈੱਟ ਉੱਤੇ !
ਭੰਗ, ਭੁੱਕੀ, ਚਿੱਟਾ, ਦਾਰੂ ਨਸ਼ੇ ਜਿਹਾ ਵੇਖੋ ,
ਝੂਮਦ

EVENTS BY SRISHTI PRESENTS
A Dulhan Magazine, Aisha's Wedding Decor, DJ Ricky Bhatia & Saroj Studios Production

Sumit Arya's

DULHAN EXPO

Bridal Show

50-70 Wedding Planning Booths
Designer Fashion Shows
Jewelry/Fashion Shopping

PRE-REGISTRATION SUGGESTED
WALK-INS WELCOME

OUTDOOR/PARKING LOT
NEW JERSEY

SUNDAY
Sept. 27 2020
1-7PM

@ THE
IMPERIA
1714 Easton Ave, Somerset NJ 08873

ONE TRISTATE EXPO
No NY Expo in 2020, Don't Miss This!

**ABIDING BY ALL LARGE
GATHERING GUIDELINES**

Adhering to Covid-19 Related Social Distancing Code. Practicing all Precautions and Limiting the Attendance. Not all the Amenities & Attractions Might be Feasible. Please Visit www.DulhanExpo.com Weekly for Complete Updated Guidelines

For FREE Entry Passes, Directions, Additional Information, and LATEST UPDATES, Please Visit our Website Frequently:

DULHANEXPO.COM 732.754.1894

DulhanExpo provides it's Vendors a Promotional Platform & the Brides/Visitors a 1-Stop Shopping Convenience. Dulhan Inc. is not responsible for any Claims made by the Vendors & Delivery of Raffles and/or Deals offered by them. Please spend time Evaluating their Talent, Quality and Professionalism and Check all the References before Hiring them. We will be taking all Precautions related to Communicable Diseases and Following the Guidelines by the CDC, WHO, and the Government. Vendors and Attendees are to Wear the Masks at all times. Hand Sanitizer will be provided. DulhanExpo & the Host Venues are not to be held responsible for any Remote Possibility of any type of Infection.

FREE ADMISSION OUTDOOR

Plan Your
Wedding
or Any Event
in One Day

FREE PARKING, FREE FOOD-CAKE-PAAN TASTING
FREE HENNA, PHOTOS, T-SHIRTS, BAGS & RAFFLES

Rishabh
Sharma
Makeup:SMA Makeup Academy
Photography

For Booths/Stalls at DulhanExpos and
Other Marketing Ideas, Please Call/Text Sumit Arya: